

Matti Huurre

Saarijärven inventointi 1969

ESIPUHE

Saarijärvi sijaitsee Keski-Suomen läänissä (aik. Vaasan lääniä) ja kuuluu Laukaan kihlakuntaan. Sen naapurikuntia ovat lännessä Pylkönmäki, pohjoisessa Karttula ja Kannonkoski, idässä Konginkangas ja Äänekoski sekä etelässä Urainen ja Multia. Saarijärven kylät ovat Hännilä, Kalmari, Kiimasjärvi, Kuoppala, Lannevesi, Mahlu, Pyhäjärvi, Saarijärvi ja Summasjärvi.

Saarijärven alue kuuluu Päijänteen vesistön Saarijärven reittiin. Suurimmat järvet ovat Saarijärvi, Pyhäjärvi ja Summasjärvi. Saarijärveen laskee lounaasta Mahlunjärvi, joka puolestaan saa vesiä luoteesta, Kalmarinselästä. Aikaisemmin myös Pyhäjärvi laski Lumperoisten järvien kautta Saarijärveen, mutta 1864 siitä avattiin Parantalan kaivanto etelään, Äänekosken puolelle Kiimasjärveen. Saarijärvestä taas reitti jatkuu etelään, Summasjärveen, johon etelästä laskee Lannevesi. Summasjärvestä vedet purkautuvat Summaskosken kautta Kiimasjärveen.

1880 kiersi A.L.Nyman Muinaismuistoyhdistyksen stipendiaattina Laukaan kihlakuntaa ja myös Saarijärveä; hänen kertomuksensa "Muinaismuistoja Laukaan kihlakunnasta" on julkaistu SMYA V:ssä 1881. 1934 A.Äyräpää teki pienen koekaivauksen Voudinniemen asuinpaikalla ja Ville Luho kaivoi Summassaarella 1948, 1949 ja 1958. Luho on kirjoittanut Saarijärven muinaisuudesta Saarijärven kirjaan (Pieksämäki 1963) ja inventoinnin jälkeen ilmestyneessä Vanhan Saarijärven historiassa (Jyväskylä 1972) on M.Huurteen katsaus esihistoriaan.

Kesäkuussa 1969 M.Huurre inventoi Saarijärveä; apulaisina inventointia harjoittelemassa olivat Marja Mustakallio ja Leena Söyrinki, kumpikin kaksi viikkoa. (Viimeksi mainitun monet saarijärviset huomasivat TV:stä tutuksi "Tammelan Leenaksi".) Paikallisista asianharrastajista mainittakoon lannevetinen Uljas Hakala, josta oli paljon apua mm. löytöjen paikantamisessa.

Kertomuksen valmistuminen viivästyi ja se päivätään vasta

24.3.1996

Matti Huurre

ESIPUHE

SISÄLLYS

MUSEONUMEROIDEN MUKAINEN LÖYTÖLUETTELO

KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET

1. Iso-Musta. Kivikautinen asuinpaikka.	7
2. Kulhanvuori. Kivikautinen asuinpaikka.	8
3. Rajakangas. 2 kiviröykkiötä, rautakauden irtolöytö.	9
4. Kantoniemi. 2 lapinrauniota.	10
5. Rantakangas. Kivikautinen asuinpaikka ?	11
6. Ahvenkallio. Kivikautinen asuinpaikka ?	12
7. Jokiharju. Kivikautinen asuinpaikka ?	13
8. Joenniskapelto. Kivikautinen asuinpaikka.	14
9. Paskomäki. Pyyntikuoppia.	15
10. Majaniemi. Kivikautinen asuinpaikka.	16
11. Honkala. Kivikautinen asuinpaikka ?	17
12. Harjula-Kyyrä S. Kivikautinen asuinpaikka ?	18
13. Harjula-Kyyrä N. Kivikautinen asuinpaikka ?	19
14. Lamposaari. Kivikautinen asuinpaikka ?	20
15. Rynkänen. Kivikautinen asuinpaikka.	21
16. Kalmukangas. Kivikautinen asuinpaikka; hist. hautoja.	22
17. Elosaari. Kivikautinen asuinpaikka.	23
18. Kalmukoski. Kivikautinen asuinpaikka.	24
19. Hirsihiekka. Kivikautinen asuinpaikka.	25
20. Saloranta. Kivikautinen asuinpaikka.	26
21. Jätäniemi. Kivikautinen asuinpaikka.	27
22. Mäntyniemi. Kivikautinen asuinpaikka.	28
23. Pirttiniemi. Kivikautinen asuinpaikka.	29
24. Eerola. Kivikautinen asuinpaikka ?	30
25. Saviranta. Kivikautinen asuinpaikka ?	31
YLEISKATSAUS SUMMASSAAREN ALUEESEEN (26-34)	32
26. Summassaari Moilanen. Kivikautinen asuinpaikka.	33
27. Summassaari Rantaloma. Kivikautinen asuinpaikka.	34
28. Summassaari Haikankärki. Kivikautinen asuinpaikka; hist. hautoja ?	35
29. Summassaari Saarenpää. Esihistoriallinen asuinpaikka.	36
30. Summassaari Peukaloniemi. Kivikautinen asuinpaikka.	37
31. Summassaari Savilahti. Kivikautinen asuinpaikka.	38
32. Summassaari Karjalaispirtti. Kivikautinen asuinpaikka.	39
33. Summassaari Oksanen. Kivikautinen asuinpaikka.	40
34. Summassaari Salmenranta. Esihistoriallinen asuinpaikka.	41
35. Natri. Kivikautinen asuinpaikka.	42
36. Voudinniemi. Kivikautinen asuinpaikka.	43
37. Kukonhiekka. Kivikautinen asuinpaikka.	45
38. Savola. Kivikautinen asuinpaikka.	46
39. Koskenlahti. Kivikautinen asuinpaikka.	47
40. Karhila. Kivikautinen asuinpaikka.	48
41. Jänissaari. Esihistoriallinen asuinpaikka.	49
42. Vuosjoki. Kivikautinen asuinpaikka.	50
43. Klar. Kivikautinen asuinpaikka.	51

PAIKALLISTETUT IRTOLÖYDÖT

44. Rinneaho. Hukassa.	52
45. Jousiniemi. KM 11918	
46. Palomäki. KM 2215:782	53
47. Ahoniemi. KM 12235	
48. Luotola. KM 12237	54
49. Kivitalo. Saarijärven M.	
50. Summakoski. 2029:138	55
51. Kantola. KM 10503	
52. Koskela. KM 12049	56
53. Halttusen kytö. KM 2887:11	
54. Pellonpää. KM 2064:3	57
55. Pappilansaari. ? Saarijärven M. 10 rautakirves ?	
56. Kalmujoki. KM 3874	58
57. Tummunlahti. ? Saarijärven M. ?	
58. Kylmäpuro. KM 12418	59
59. Tupala. Saarijärven M.	
60. Puromäki. KM 13763:1-2	60
61. Summassaari Rusavierto. Hukassa.	
62. Summassaari Hiekkaranta. KM 9875:2 leijonasolki.	61
63. Summassaari Saariharju. KM 12333:14 puukaari.	
64. Majakoski 1. Liesi ?	62
65. Majakoski 2. KM 8335, Saarijärven M., Saarijärven yht.k.	
66. Kaivopelto. KM 8239, Saarijärven yht.k.	63
67. Tarvaala. KM kansat. 8019 jalas.	
68. Kotiniemi. KM 8079	64
69. Voudinlahti. KM 9875:1 tulusrauta.	
70. Honkaniemi. KM 11570, KM 11783	65
71. Kivenpelto. KM 2029:140	
72. Jokela. Satak.M. 12002	66
73. Pappila. KM 2064:4	
74. Herala. KM 2029:141	67
75. Mäkelä. KM 9993 rautakeihäs.	
76. Pakkala. KM 6306:42	68
77. Reinilä. KM 12240	
78. Niskala. KM 11863:1-3	69
79. Linnansaari. Hämeen M.	
80. Maksala. KM 12239:1-2	70
81. Rautio. KM 14066 hevosenkenkäsolki.	
82. Matinsaari. Satak.M. 6154	71
83. Rantala. Satak.M. 1630	
84. Rapakonlahti. KM 17100	72

PERUSKARTTALEHDEN TARKKUUDELLA PAIKALLISTETTUJA IRTOLÖYTÖJÄ 73

PAIKALLISTAMATTOMIA IRTOLÖYTÖJÄ 75

HAUTAPAIKKOJA YM. 76

PYHÄKANGAS 77

PÄHKINÄLÖYTÖJÄ

LIITE: SAARIJÄRVEN KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET (luettelo)

MUSEONUMEROIDEN MUKAINEN LÖYTÖLUETTELO

museonumero	inv.numero ja paikka	sivu
KM		
02029:138 kourutaltta	50 Summakoski	55
02029:139 kourutaltta	- "Kankaanpää"	73
02029:140 taltta	71 Kivenpelto	65
02029:141 kirves	74 Herala	67
02029:142 kirves	38 Savola	46
02029:144 kourutaltta	38 Savola	46
02029:145 taltta	39 Koskenlahti	47
02029:146 kourutaltta	18 Kalmukoski	24
02029:147 taltta	- "Horho"	73
02029:149 kourutaltta	- ???	75
02064:3 taltta	54 Pellonpää	57
02064:4 taltta	73 Pappila	66
02064:5 tuluskivi	- ???	74
02064:6 uurrenuija	- ???	75
02215:782 kourutaltta	46 Palomäki	53
02887:11 taltan kpl	53 Halttusen kytö	56
02887:12 kourutaltta	23 Pirttiniemi	29
03459 pallonuija	21 Jätäniemi	27
03874 rombikirves	56 Kalmujoki	58
06306:42 taltta	76 Pakkala	68
07063 reenjalas	- "Leuhu"	74
07594:1 kourutaltta	22 Mäntyniemi	28
07594:2 roomal. kupariraha	3 Rajakangas	9
08079 kourutaltta	68 Kotiniemi	64
08239 taltta	66 Kaivopelto	63
08335 kirves	65 Majakoski 2	62
08980:1-7 vasarakirv.kpl ym	41 Jänissaari	49
09875:1 tulusrauta	69 Voudinlahti	64
09875:2 leijonasolki	62 Hiekkaranta	61
09947:1-27 kv. ym	36 Voudinniemi	43
09993 rautakeihäs	75 Mäkelä	67
10503 taltta	51 Kantola	55
11357 asp.l.	33 Oksanen	40
11374 asp.l.	33 Oksanen	40
11570 kourutaltta	70 Honkaniemi	65
11783 hioin	70 Honkaniemi	65
11863:1-3 kiviesineitä	78 Niskala	69
11864:1-12 asp.l.	26 Moilanen	33
11865:1-129 asp.l.	26 Moilanen	33
11918 reikäkivi	45 Jousiniemi	52
12049 kirves	52 Koskela	56
12233:1-13 asp.l.	26 Moilanen	33
12234:1-439 asp.l.	26 Moilanen	33
12234:440-441 asp.l.	28 Haikankärki	35
12234:442-445 asp.l.	27 Rantaloma	34
12235 kaksoistaltta	47 Ahoniemi	53
12236:1-2 kv	23 Pirttiniemi	29
12237 kourutaltta	48 Luotola	54
12238:1-2 taltta, kv.	41 Jänissaari	49
12239:1-2 kirveitä	80 Maksala	70
12240 reikäkivi	77 Reinilä	68
12241:1-3 asp.l.	26 Moilanen	33
12242 asp.l.	33 Oksanen	40
12262:1-13 kirves, kv.	43 Klar	51
12333:14 puukaaren kpl	63 Saariharju	61
12418 reikäkivi;	58 Kylmäpuro	59

12796:1-17 asp.l.	26 Moilanen	33
12796:18-19 asp.l.	33 Oksanen	40
13760:1-2 liuskekärki,kirves	35 Natri	42
13762:1-4 asp.l.	33 Oksanen	40
13763:1-2 kirves,kourutaltta	60 Puromäki	60
13764:1-9 kiviesineitä ym	29 Saarenpää	36
14066 hevosenkenkäsolki	81 Rautio	70
14329:1-62,64-73 asp.l.	26 Moilanen	33
14329:63 asp.l.	32 Karjalaispirtti	39
14537:1-171 asp.l.	26 Moilanen	33
14537:172-173 asp.l.	27 Rantaloma	34
14537:174-175 asp.l.	28 Haikankärki	35
14537:176 kv.	36 Voudinniemi	43
14572:1-2 asp.l.	33 Oksanen	40
15111:1-2 asp.l.	28 Haikankärki	35
17100 taltta	84 Rapakonlahti	72
18063:1-12 asp.l.	26 Moilanen	33
18064:1-3 rautak.keram., kv.	34 Salmenranta	41
18065 asp.l.	33 Oksanen	40
18066:1-2 kv. ym	32 Karjalaispirtti	39
18067A kv	31 Savilahti	38
18067B kv.	30 Peukalonniemi	37
18068:1-3 asb.keram. kv.	29 Saarenpää	36
18069:1-3 asb.keram. ym	28 Haikankärki	35
18070:1-8 kv. ym	36 Voudinniemi	43
18071:1-3 asp.l.	27 Rantaloma	34
18072 kv	35 Natri	42
18073:1-2 kampak. ym	10 Majaniemi	16
18074:1-3 taltta, kv.	8 Joenniskapelto	14
18075 kv	15 Rynkänen	21
18076:1-2 kv. ym	7 Jokiharju	13
18077 kv	13 Harjula-Kyyrä N	19
18078 kv.	12 Harjula-Kyyrä S	18
18079 kv.	5 Rantakangas	11
18080:1-2 kv. ym	14 Lamposaari	20
18081 kv	11 Honkala	17
18082:1-3 kv	38 Savola	46
18082:1-3 kv. ym	37 Kukonhiekka	45
18083:1-3 asb.keram. ym	41 Jänissaari	49
18084 kv	42 Vuosjoki	50
18085:1-3 kv ym	39 Koskenlahti	47
18087 kv	25 Saviranta	31
18087:1-2 kv.	17 Elosaari	23
18087:1-2 kv.	40 Karhila	48
18090:1-4 kv. ym	2 Kulhanvuori	8
18091:1-4 kv. ym	1 Iso-Musta	7
18092:1-7 kirves, kv.	16 Kalmukangas	22
18094 kv.	22 Mäntyniemi	28
18095 kv.	21 Jätäniemi	27
18096 kv	24 Eerola	30
18097:1-2 kv.	19 Hirsihiekka	25
18098 kv.	20 Saloranta	26
18099 kv.	6 Ahvenkallio	12
18766 asb.keram.	29 Saarenpää	36
19296 kv.	18 Kalmukoski	24
KM Kansat.os.		
D 1107 ja 1227 reenjalas	- ???	75
8019 reenjalas	67 Tarvaala	63

Hämeen museo		
47:7,8 talttoja	15 Rynkänen	21
47:11,12 kiviesineitä	12 Harjula-Kyyrä S	18
47:41 kourutaltta	- ???	73
1084:74 kourutaltta	- ???	74
Nrotta reikäkivi	79 Linnansaari	69
Jyväskylän korkeakoulun kok.		
1511 kourutaltan kpl	- ???	75
Keski-Suomen museo		
315 taltta	11 Honkala	17
638 ???	26 Moilanen	33
Saarijärven museo		
Nrotta kiviesineitä	- ???	75
Nrotta taltta	57 Tummunlahti ?	58
Nrotta reikäkivi	49 Kivitalo	54
Nrotta reikäkivi	59 Tupala	59
Nrotta taltta	65 Majakoski 2	62
Nrotta kiviesineitä	33 Oksanen	40
Nrotta reikäkivi	26 Moilanen	33
Nrotta reikäkiven teelmä	27 Rantaloma	34
10 rautakirves	55 Pappilansaari (?)	57
1402:2 rautakeihäs (hukassa)	29 Saarenpää	36
Saarijärven yhteiskoulu		
taltta	- ???	75
reikäkivi	65 Majakoski 2	62
Satakunnan museo		
1630 reikäkirves	83 Rantala	71
6154 kirves	82 Matinsaari	71
12001 kirves	42 Vuosjoki	50
12002 kirves	72 Jokela	66
Lanneveden kk, Saarijärvi		
taltta ja kiviesineen sirpale	- ???	73
taltta ? (hukassa)	14 Lamposaari	20
taltta	11 Honkala	17
taltta	12 Harjula-Kyyrä S	18
Leuhun kk, Saarijärvi		
kourutaltta	11 Honkala	17
Länsi-Kalmarin kk, Saarijärvi		
kourutaltta (hukassa)	21 Jätäniemi	27

SAARIJÄRVI 1
Mahlu
Iso-Musta

Kivikautinen asuinpaikka. I.

2243 03 TIMPERSUNTTI
x = 6941 72, y = 549 82, z = 201-203

Kirkosta n. 20 km lounaaseen

kylä: Mahlu
tila: Kulha 2:48
om.(1969): Joel Pekkanen, 63900 MYLLYMÄKI

Rauhoitusilmoitus nro 270/70, kuitattu 12.2. 1970

Löydöt: KM 18091:1-4 kvartsia, palanutta luuta

M.Huurre 1969:
Valokuva, f. 101309: Asuinpaikka kaakosta

Asuinpaikka sijaitsee Saarijärven lounaiskulmalla olevan Kulhanharjun tuntumassa lähellä Multian rajaa. Seutu on suosittua retkeilyaluetta ja sinne tulee maantieltä Mahlu - Multia autotie, joka huonompana jatkuu Mustalampien luota eteenpäin.

Mustalampia on kaksi, eteläisempi Iso-Musta (201 m y.m.p.) ja Pieni-Musta (200 m y.m.p.), joiden välinen Kulhanjoki katkaisee harjun. Asuinpaikkaa merkitseviä löytöjä tuli joenniskan länsipuolelta Ison-Mustan rannasta, missä harjun juurella on laajahko puutavaran pinoamispaikkana käytetty tasanne. Maaperä on soraa, pinta kulunut. Tarkastusmahdollisuudet olivat hyvät, mutta löytöjä ei ollut erityisen paljon. Joen länsipuolisella kapealla tasanteella ei näkynyt mitään.

Kulhanvuoren löytöpaikka (SAARIJÄRVI 2) on tästä n. 400 m itäkaakkoon.

Kivikautinen asuinpaikka. I.

2243 06 MAHLU
x = 6941 82, y = 550 28, z = 259

Kirkosta n. 20 km lounaaseen.

kylä: Mahlu
tila: Kulha 2:48
om.(1969): Joel Pekkanen, 63900 MYLLYMÄKI
Rauhoitusilmoitus nro 270/70, kuitattu 12.2.1970

Löydöt: KM 18090: 1-4 kvartsia, palanutta luuta.

M.Huurre 1969:
Valokuva:
1. f. 101308: Kuluneen lakitasanteen pohjoisreunaa.

Kulhanvuori on Saarijärven lounaiskulmassa Multian rajalla olevan Kulhanharjun korkein kohta. Sen juurelle pääsee autolla maantieltä Mahlu - Multia.

Vuori on kekomainen soramäki, jonka rinteet nousevat varsin jyrkkinä lähes 60 m läheisten lampien, Ison- ja Pienen-Mustan pinnasta; laen korkeus on 259,3 m y.m.p. Ulkonäkönsä vuoksi tätä Kulhanvuorta eli Harjunvuorta sanotaan myös Kulhanlinnaksi. Linnamaista ulkonäköä lisää sen rinteitä kiertävä luontainen kivilouhikko (vanha rantavalli?). Helpoin pääsytie ylös on etelärinteessä oleva leveähkö kourumainen ura.

Laella on vähäinen tasanne, suosittu näköalapaikka ja siksi pinnastaan hyvin kulunut. Siitä löytyi nelkoisesti palanutta luuta ja kvartsi-iskoksia, joukossa kaavinkin. Pääsiassa löydöt keskittyvät tasanteen luoteisosaan.

Sijaintinsa takia tätä ei voi pitää normaalina asuinpaikkana. Jatkuvan kulutuksen vuoksi sen tutkiminen olisi tarpeen.

Lähin asuinpaikka on Ison-Mustan rannassa tästä n. 400 m länsilounaaseen (SAARIJÄRVI 1).

SAARIJÄRVI 3
 Mahlu
 Rajakangas

Kiviröykkiöitä 2; rautakautinen irtolöytö. II.

2243 06 MAHLU

a) x = 6948 92, y = 553 26, z = 160-162,5

b) x = 6948 98, y = 553 14, z = 155-160

Kirkosta n. 13 km lounaaseen.

kylä: Mahlu

tila: Rajakangas 2:68

om.(1969): Olavi Paananen, 43220 MAHLU

Rauhoitusilmoitus nro 3742/69, kuitattu 29.12.1969

Löydöt: KM 7594:2 roomalainen kupariraha (Trajanus 98-117)

M.Huurre 1969:

Valokuvat: 1) f. 101311: Raunio a etelästä. Vas. Marja

Mustakallio, oik. Olavi Paananen. 2) f. 101312: Raunio b
 lännestä

Verif.: 1919 kansallismuseoon tuli roomalainen kupariraha, jonka mv. Vilho Talaskivi oli löytänyt 1911 Mahlun kylän Ramsin talon Myllypellosta, talon eteläpuolelta ojaa kaivaessaan, n. 60 cm syvältä. Paikka on laakealla mäenrinteellä olevaa vanhaa peltoa, n. 50 m pellon piennarta kulkevasta kylätiestä. Maaperä on hiekkamultaa.

Pelto on Saarijärveltä Myllymäelle vievästä maantiestä n. 600 m etelään, nykyisen Rajakankaan talon luona. Talo on korkealla mäellä; eteläpuolella virtaa miltei kanjonimaisessa laaksossa Mansikkapuro, johon yhtyy mäen länsipuolta pohjoisesta tuleva Jylhänpuro.

a) Myllypelloksi sanotaan talosta etelään olevaa peltoa, jonka itäreunaa kulkee aivan talon ohitse vanha tie. N. 50 m tiestä länteen on pellon keskellä kiviraunio, melko säännöllisen pyöreä, halkaisija n. 5 m; sen päälle on kerätty pellostä kiviä. Isäntä arveli, että siinä olisi ollut tuulimylly, joskaan siitä ei ole varmaa tietoa paitsi pellon nimi. Raunion vieressä on ollut vanha, nyt umpeen kynnetyt oja; ehkä raha on löytynyt siitä.

b) Talosta 120 - 130 m länteen on pellolla matala kivikko, alaltaan 3 x 5 m. Isännän kertoman mukaan siitä on muutamia vuosia sitten peltoa raivatessa hajoitettu raunio, jonka kivet olivat olleet osaksi palaneita. Paikalla oli ollut myös hiiltä ja raudanpaloja, joita ei oltu talletettu. Tietyvästi siinä ei ole ollut mitään rakennusta.

Molemmat rauniot ovat varsin epämääräisiä.

Lapinraunioita 2. I/II.

2243 06 PAJUPURO

a) $x = 6949\ 88$, $y = 569\ 38$, $z = 108-110$

Kirkosta n. 7 km eteläkaakkoon.

kylä: Summasjärvi

tila 1: Nokka

om.(1969): Paavo Rasinpuro, Järvimaantie , 01450 KORSO

tila 2: Tapioranta

om.(1969): Aili ja Allan Vuorio, Kalannintie 32, 00430 HKI

Rauhoitusilmoitukset: 1) nro 3744/69, kuitattu 23.12.1969;

2) nro 3743/69, kuitattu 26.12.1969

M.Huurre 1969:

Valokuvat: 1) f. 101317: Raunio a puiden luona, kuvattu saunan nurkalta. 2) f. 101318) Raunio a. 3) f. 101316: Raunio b; taustalla Vuorioiden mökki.

A.L.Nyman 1882 s.207: Summasjärven rannalla Syvälahden niemessä kolme kivirauniota ... Rannasta 6 meetteriä keskuskohtaan tapasin ensimmäisen raunioita ... palaneista kivistä ... pohjaltaan ympyräntapainen, läpimitaten 3,5 meetteriä ja lähes 70 senttimeetteriä korkea ... vähän matkaa siitä toinen matalampi raunio ... kummankin pohjasta hiilensekaista mustaa multaa ja tuhkaa.

Syvälahden niemi eli Kantoniemi on matala, kivikkoinen pikkuniemi Summasjärven länsirannalla, Uuraisiin vievästä maantiestä n. 800 m, Syvälahden pohjoispuolella. Niemi on tasaista, mutta nousee luoteessa mäeksi. Sen kainalossa lahden rannassa on Rasinpuron rantasauna, ylempänä Vuorioiden kesämökki.

a) Rantasaunan pohjoispuolella on maatunut ja matala pyöreä kivikko, halkaisija n. 3,5 m, jonka keskellä vanhaa kaivelun jälkeä. Kivien alla on hiilipitoista maata, sen alla punertavaa hiekkaa. Tämä lienee Nymanin ensiksi kuvaama raunio. Lapinraunioksi sitä ei sanota; nimitys tuntuu olevan outo koko Saarijärvellä. Sen sijaan tähän liittyy kummitustarinoita, joita Rasinpuron vaarivainaa on kertoillut. Sen luona on mm. nähty isännän äidin haamu padan ääressä ja myöhemminkin siellä on kummitellut pataa sekoittava akka. Pimeällä sieltä on myös kuulunut kalanperkausääniä, jotka hävisivät lähemmäs mentäessä.

b) Saunasta n. 15 m NNW ja kesämökistä 20 m S on polun varressa hajallinen maatunut kivikko, ehkä Nymanin toinen raunio.

c) Nyman puhuu kolmesta rauniosta, mutta kuvaa vain kahta. Noin 250 m edellisistä NNW, kallion luoteispuolella, on Kantoahon RNo 1:66 maalla lähellä rantaa pari aivan epämääräistä rauniota ($x = 6950\ 16$, $y = 568\ 20$, $z = n. 110$; om. Onni Lulli, 43130 TARVAALA), mutta on epävarmaa, onko Nyman tarkoittanut näitä. Mäen rinteessä, Kantoahon ja Rasinpuron rajalla, on vanhoja metsittyneitä peltoja, joista raivatut kivet ovat kasoina ja kiviaidan pätkinä.

Jostakin tämän mäen reunasta, raunioiden a ja b välimailta kerrotaan joskus löytyneen kolme kivitalttaa, joista yksi katkennut. Kivikkojen c lähellä ojan suussa on ollut muuten kivettömässä maassa kiviä, joita on arveltu merranpainoiksi.

Syvälahden etelärannalla olevassa niemessä on vanhoja talonpohjia.

SAARIJÄRVI 5
Lannevesi
Rantakangas

Kivikautinen asuinpaikka ? II.

2243 12 LANNEVESI

x = 6940 26, y = 575 42, z = 115

Kirkosta n. 19 km eteläkaakkoon.

kylä: Kiimasjärvi

tila: Pengerlehto 2:96

om.(1969): Aili Pulkkinen, 41270 LANNEVESI

Rauhoitusilmoitus nro 3745/69, kuitattu 12.1.1970

Löydöt: KM 18079 kvartssia

M.Huurre 1969:

Rantakangas on kivikkoinen ja hiekkainen kangasalue Lanneveden itärannalla, Pengerlehdon talon maalla. Talosta n. 850 m etelään pistää kankaan eteläpuolella kaakkoon pieni lahti, jonka suun pohjoispuolelta löytyi rantakivikosta muutamia kvartseja. Männikköä kasvavan kivisen rannan tarkastus oli hankalaa, mutta mahdollisesti siinä on ollut asuinpaikka.

SAARIJÄRVI 6
Lannevesi
Ahvenkallio

Kivikautinen asuinpaikka ? II.

2243 12 LANNEVESI
x = 6943 30, y = 573 61, z = 111-115

Kirkosta n. 15 km eteläkaakkoon.

kylä: Kiimasjärvi
tila 1): Pyörälä 2:12
om.(1969): Otto Pyörälä, 41270 LANNEVESI
tila 2): Ahvenkallio
om.(1969): Tapani Pyörälä, Keskussairaalan tie 19, 40620 JKYLÄ

Löydöt: KM 18099 kvartsia

M.Huurre 1969:

Pyörälän talo on Lanneveden itärannalla järven kapeimmalla kohdalla. Talosta n. 300 m NNW on Tapani Pyörälän kesämökki, Ahvenkallio, jonka luona on vajaan sadan metrin mittainen rantahietikko.

Hietikolta löytyi jonkin verran veden kuluttamaa kvartsia. Joukossa ei ole selviä iskoksia, mutta asuinpaikan mahdollisuus on olemassa. Itse kesämökin luona ei kvartsia näkynyt.

SAARIJÄRVI 7
Lannevesi
Jokiharju

Kivikautinen asuinpaikka ? II.

2243 12 LANNEVESI
x = 6945 36, y = 573 00, z = 115

Kirkosta n. 14 km eteläkaakkoon

kylä: Kiimasjärvi
talo: Jokiharju 2:61
om.(1969): Erkki Leppänen, 41270 Lannevesi

Rauhoitusilmoitus nro 3746/69, kuitattu 19.12.1969

Löydöt: KM 18076:1-2 isketty kivenpala ja kvartsi

M.Huurre 1969:

Jokiharjun talo on Lanneveden pohjoisrannalla, Lannejoen niskan itäpuolella. Järven ja joenniskan välillä oleva hiekkapelto jäi heinän vuoksi tarkastamatta, mutta sen reunasta, talosta satakunta metriä lounaaseen, löytyi isketyn näköinen kvartsinkappale ja isketty kivenpala. Isännän kertoman mukaan pellossa on näkynyt enemmänkin kvartssia, joten asuinpaikka on mahdollinen.

Talon kohdalla joki katkaisee kaakosta tulevan Kirkkoharjun, joka joen länsipuolella jatkuu Paskomäkenä ja pistää Summasjärveen Kopanniemenä; järven pohjoispäässä samaan muodostumaan kuulunevat Summassaaren halki kulkeva harju sekä Voudinniemi.

Tarinan mukaan lappalaiset ovat aikaansaaneet Lannejoen puhkaisemalla Kirkkoharjun; joki on siinä varsin jyrkkärinteinen. Lanneveden varhaisempi lasku-uoma olisi ollut lännempänä, missä Lanneveteen laskevan Savipuron ja Summasjärven Lannelahteen eli Koululahteen laskevan Tervapuron välinen vedenjakaja ei ole kovin korkea (karttaruutu 44/71).

SAARIJÄRVI 8
Lannevesi
Joenniskapelto

Kivikautinen asuinpaikka. I.

2243 12 LANNEVESI

x = 6945 36, y = 572 78, z = 115

Kirkosta n. 13,5 km eteläkaakkoon

kylä: Lannevesi

tila: Leppälä 3:118

om.(1969): Matti Oksanen, os. 41270 LANNEVESI

Rauhoitusilmoitus nro 3747/69, kuitattu 17.12.1969

Löydöt: KM 18074:1-3 kaksoistaltoa, kvartssia

M.Huurre 1969:

Valokuva f. 101319: Pelto luoteesta. Lannejoen niska vasemmalla.

Leppälän talon Joenniskapelto on Lanneveden pohjoisrannalla, Lannejoen niskan länsipuolella, talosta 300-400 m ESE. Se on melko tasaista hiekkapeltoa, rannassa on korkea ja jyrkkä törmä. Pellon ja joenniskan välillä on alava suonotko, jonne päin törmä myös on jyrkkä. Pellon itäpää oli inventoinnin aikaan perunalla ja helposti tarkastettavissa. Siitä löytyi melkoisesti kvartssia ja tasa-kourutaltoa. Muualla pellossa oli matalaa orasta, joka sekään ei paljon häirinnyt tarkastusta. Kaikkiaan löytöjä tuli lähes 200 m pitkältä ja 50 m leveältä törmän suuntaa noudattavalta vyöhykkeeltä. Ylempänä ei näkynyt mitään, ei myöskään lännempänä, missä törmä loivenee.

Alue on maastoltaan ehyt ja edustavana joenniska-asuinpaikkana sopisi I luokan kohteeksi.

Leppälän ja Keskustalon (RNo 2:31) rajoilla on ollut rakennuksia, edellisestä n. 250 m SSW, jälkimmäisestä n. 150 m SE; niiden jäljiltä pellossa on palanutta savea ym.

SAARIJÄRVI 9
Lannevesi
Paskomäki

Pyyntikuoppia 17. I.

2243 12 LANNEVESI

S-osa: x = 6945 50, y = 572 40, z = n. 135

N-osa: x = 6945 60, y = 572 38, z = 135-140

Kirkosta n. 13 km eteläkaakkoon

kylä: Lannevesi

tila: Leppälä 3:118

om.(1969): Matti Oksanen, 41270 LANNEVESI

Rauhoitusilmoitus nro 3747/69, kuitattu 17.12.1969

M.Huurre 1969:

Lannevedestä Summasjärveen laskeva Lannejoki katkaisee kaakosta tulevan Kirkkoharjun. Joen länsipuolella harju taas jatkuu leventyen Lanneveden ja Summasjärven Lannelahden eli Koululahden välisellä kannaksella Paskomäeksi, jonka länsilaidassa on Ukko-Rakenteen rakennuselementtitehdas.

Tehtaasta n. 150 m itään, Leppälän talosta pohjoiseen, on kannaksen poikki kulkevassa SSE-NNW -suuntaisessa rivissä 17 pyyntikuoppaa. Niistä eteläisin on Lanneveden pohjois- ja itäpuolitse kiertävän tien varressa Leppälästä n. 100 m koilliseen ja pohjoisin tehtaasta n. 150 m koilliseen olevan sorakuopan lähellä. Rivi on varsin suora ja sen pituus on noin 150 m. Kuopat ovat hyvin selviä, halkaisijaltaan 2-3 m ja syvyydeltään 1-1,5 m. Paikka on epäilemättä ollu edullinen hirvien tai peurojen pyyntiin.

Hyvin säilyneenä pyyntikuoppasysteeminä kohde on sopiva I luokkaan.

SAARIJÄRVI 10
Summasjärvi
Majaniemi

Kivikautinen asuinpaikka. I.

2243 12 LANNEVESI
x = 6946 70, y = 571 69, z = 108-110

Kirkosta n. 11,5 km eteläkaakkoon.

kylä: Summasjärvi
tila: RNo 1:145
om. (1969): Elvi Hakala, 41270 LANNEVESI

Rauhoitusilmoitus nro 3748/69, kuitattu 13.12.1969

Löydöt: KM 18073:1-2 kampakeramiikkaa, palanutta luuta

M.Huurre 1969:

Valokuvat: 1) f. 101321-22. Alue idästä, vasemmalla seisomassa Leena Söyrinki (panoraama). 2) f. 101323: Aluetta lännestä.

Summasjärven eteläosaan pistää pitkä ja kapea Kopanniemi, joka kuuluu samaan harjujaksoon kuin Summassaaren harju ja Voudinniemi; sen itäpuolella on Honkalanlahti, johon laskee Lannevedestä tuleva Lannejoki, ja länsipuolella Lannelahti eli Koululahti. Niemen kärjessä on mökki, jonne vie tie harjun päällä, mutta muuten maasto on toistaiseksi koskematonta. Niemen länsireunassa, Lannelahden suulla on pieni ja matala Majaniemi. Tämä on pehmeää hiekkamaata eikä nouse paljoa järven pinnasta. Siinä kasvaa mäntyjä; aluskasvillisuus on etupäässä heinää.

Uljas Hakala kertoi, että opettaja Sillantaus olisi aikoinaan löytänyt Majaniemestä kiviesineitä. Kukaan ei kuitenkaan tiennyt niistä enempää, ei edes Lannevedellä asuva rouva Tyyne Sillantaus.

Joka tapauksessa tuon tiedon perusteella Majaniemeä tarkastettiin perusteellisemmin. Pintahiekassa ei näkynyt mitään, mutta puiden väliin kaivettu koekuoppa tuotti tuloksia. Pehmeää pintahiekkaa oli n. 15 cm. Sen alla näkyi n. 10 cm vahvuinen turve- ja hiilikerros, jota seurasi n. 25 cm vaaleaa, yläosaltaan ruostepitoista hienoa hiekkaa. Tämän alla, siis n. 50 cm syvyydessä oli hiilikerros, josta alkoi taas vaaleahko hiekka; raaka maa tuli esille 60-65 cm syvyydellä. Löydöt tulivat hiilikerroksen tasosta eli n. 50 cm syvältä.

On ilmeistä, että kivikautinen kulttuurikerros on tässä peittynyt tulvimisen tuomaan hiekkaan.

Koskemattomana ja maisemallisesti hyvänä paikka sopisi I luokan kohteeksi.

SAARIJÄRVI 11
Summasjärvi
Honkala

Kivikautinen asuinpaikka ?

2243 12 LANNEVESI

a) x = 6946 50, y = 572 24, z = 110

b) x = 6946 65, y = 572 18, z = 108-110

Kirkosta n. 12 km eteläkaakkoon.

kylä: Kiimasjärvi

tila: Honkala 2:29, 2:64

om.(1969): Uljas Hakala, 41270 LANNEVESI

Rauhoitusilmoitus nro 3749/69, kuitattu 28.12.1969

Löydöt: KM 18081 kvartsia; Keski-Suomen museo 315 tasataltta;
Lanneveden kansakoulu, pohjalainen tasataltta; Leuhun
kansakoulu, käyräselkäinen kourutalтта.

M.Huurre 1969:

Honkalan talo on Lannevedestä Summasjärveen laskevan Lannejoen pohjoispuolella, peltojen keskellä Honkalanlahden itärannalla.

a) Ainakin Keski-Suomen museon ja Leuhun koulun esineet on löytänyt Uljas Hakala, edellisen 1947, jälkimmäisen 1930. Lanneveden koulun taltassa on lyijykynäkirjoitus "Honkala 1923". Hakalan mukaan löydöt ovat talosta n. 350 m SW olevalta pellolta läheltä jokea. Siinä on korkeuskäyrän 110 m vaiheilla selvä terassi, jonka alapuolella pelto muodostaa joen mutkassa alavan ja tasaisen niemekkeen. Terassin yläpuolella pelto on hiekkaa. Inventoinnin aikana se kasvoi heinää eikä mitään voinut nähdä.

b) Edellisestä n. 150 m pohjoiseen, talosta n. 300 m WSW, saunan eteläpuolelta, löytyi rantavedestä muutama iskokselta vaikuttava kvartsi. Ylempänä oleva pelto oli heinällä.

Asuinpaikka näillä main on ainakin todennäköinen.

SAARIJÄRVI 12
Summasjärvi
Harjula-Kyyrä S

Kivikautinen asuinpaikka ? II.

2243 12 LANNEVESI
x = 6947 84, y = 572 96, z = 115

Kirkosta n. 11 km eteläkaakkoon.

kylä: Kiimasjärvi
tl: Harjula-Kyyrä 3:74
om.(1969) Eino Harjula. 41270 LANNEVESI

Rauhoitusilmoitus nro 3750/69, kuitattu 18.12.1969

Löydöt: KM 18078 kvartsia; Hämeen museo 47:11 oikokirves, 47:12 pohjalainen tasataltta; Lanneveden kansakoulu, tasataltta

M.Huurre 1969:

Summasjärven etelärannalla, Honkalanlahden ja Talvilahden välillä on Kyyränniemi, jossa aikoinaan on asunut kuuluisa tietäjä "Kyyrän Jussi". Nykyisin talo on kahtena, joista Harjula-Kyyrä on vanha kantatalo, vaikka toisen nimi on pelkkä Kyyrä (om. Klaus Kinnunen).

Hämeen museon esineet on toimittanut Samuli Paulaharju 1905. Löytötietojen mukaan HM 47:11 on löydetty 1902 Kyyrön talon rantapellostä, HM 47:12 taas Kyyrön aitan edestä. Lanneveden taltassa on kirjoitus "Harjula-Kyyrä".

Aitta lienee ollut talon luona, mutta siinä ei näkynyt mitään. Koska talo on ollut tietäjän asunto, on mahdollista, että esineet ovat olleet tämän tarvikkeita, ukkosenuolia. Alueella on kuitenkin voinut olla asuinpaikka, sillä sieltä löytyi kvartsia kahdeltakin kohdalta.

Toinen löytöpaikka on talosta n. 100 m itään, loivasti koilliseen, Talvilahteen viettävällä hiesupellolla. Se oli kesantona ja hankalasti tarkastettavissa. Kvartsitkin ovat melko epämääräisiä.

SAARIJÄRVI 13
Summasjärvi
Harjula-Kyyrä N

Kivikautinen asuinpaikka ? II.

2243 12 LANNEVESI
x = 6948 04, y = 572 80, z = 110-115

Kirkosta n. 11 km eteläkaakkoon

kylä: Kiimasjärvi
tila: Harjula-Kyyrä 3:74
om.(1969): Eino Harjula, 41270 LANNEVESI

Rauhoitusilmoitus nro 3750/69, kuitattu 18.12.1969

Löydöt: KM 18077 kvartsia

M.Huurre 1969:

Talosta ja aikaisemmista löydöistä ks. SAARIJÄRVI 12 Harjula-Kyyrä S.

Kyyränniemen pohjoisosasta, koilliseen viettävän hiekkaisen pellon alaosasta löytyi muutama kvartsi. Paikka on Harjula-Kyyrän talosta n. 200 m pohjoiseen ja löytöpaikasta SAARIJÄRVI 12 (Harjula-Kyyrä S) n. 250 m luoteeseen. Vilja ja kesantomaat tekivät tarkastuksen hankalaksi.

SAARIJÄRVI 14
Summasjärvi
Lamposaari

Kivikautinen asuinpaikka ? II.

2243 12 LANNEVESI
x = 6949 22, y = 572 50, z = 108-110

Kirkosta n. 10 km kaakkoon

kylä: Kiimasjärvi
tila: RNo 3:40
om.(1969): Toivo Takala

Löydöt: KM 18080:1-2 kivi-iskos (?), kvartsia; Lanneveden kansakoululla ollut "kivitaltta".

M.Huurre 1969:

Lamposaari on suurehko saari Summasjärven itäosassa, Kyyränniemestä n. 1 km pohjoiseen ja suunnilleen saman verran Summaskosken niskasta länteen.

Lanneveden kansakoulun vanhassa "museoluettelossa" on merkintä, että Heikki Harjula on 1916 löytänyt Lamposaaren rannasta kivitaltan. Esine on hävinnyt jonnekin eikä tarkemmasta löytöpaikasta ole tietoa.

Mahdollisesti seon peräisin Lamposaaren etelärannalla, pienten Käärmeniemen ja Särkiniemen välillä olevasta Vihtahiekasta, mistä inventoinnissa löytyi asuinpaikkaan viittaavia kvartseja. Paikka on alavaa hiekkarantaa, luoteessa maasto nousee kivikkoisena, mutta koillisessa korkeuskäyrä 110 m muodostaa soistuneen lahdekkeen.

SAARIJÄRVI 15
 Kiimasjärvi
 Rynkänen

Kivikautinen asuinpaikka. II.

2243 12 LANNEVESI
 x = 6947 56, y = 576 92, z = n. 110

Kirkosta n. 15 km kaakkoon.

kylä: Kiimasjärvi
 tila: Kojola 3:78
 om.(1969): Reino Häkkinen, 41270 LANNEVESI

Rauhoitusilmoitus nro 3751/69, kuitattu 18.12.1969

Löydöt: KM 18075 kvartsia; Hämeen museo 47:7-8 pohjalaiset tasataltat

M.Huurre 1969:

Hämeen museon taltat on toimittanut Samuli Paulaharju 1905. Niiden sanotaan löytyneen "Rynkäselältä", kolmatta kyynärää syvästä hienosta "tuhkamaasta" tehtäessä järven rantaan "pakkaan" perunakuoppaa. Paikalla oli havaittu hiiltä.

Nykyisin Kojolaan kuuluva Rynkäsen vanha talonpaikka on Kiimasjärven länsirannalla olevan pellon keskellä, Kojolasta runsaat 2 km itään. Ainakin 1969 Kojolasta sinne suoraan vievä metsätie oli lähes kulkukelvoton ja sinne pääsi paremmin Kyyränkylästä Vällilän ja Peltoniemen talojen kautta.

Talon paikasta n. 250 m itään on järven rannassa Rynkäsnien pohjoisosassa pehmeähiekkainen kumpare, jolla kasvaa sekametsää, etupäässä koivua. Tässä kumpareessa on useita vanhoja kuoppia, ainakin osa selvästi perunakuoppia; rannasta on otettu hiekkaa. Kumpareen pohjoispuolta ja niemen sivua itään kiertää tasanne. Alimman perunakuopan ja rannassa olevan hiekkakuopan reunoista löytyi muutama kvartsi. Paikka on epäilemättä Paulaharjun mainitsema "pakka". Kuopat ovat tuhonneet kumpareta melkoisesti.

SAARIJÄRVI 16
Mahlunjärvi
Kalmukangas

Kivikautinen asuinpaikka;
historiallisen ajan hautapaikka. I.

2244 04 MUITTARI

S-osa: x = 6950 35, y = 554 98, z = n. 122

N-osa: x = 6950 65, y = 555 00, z = n. 122

Kirkosta n. 11 km lounaaseen.

kylä: Hännilä

tila: Kalmukangas 89

om.(1969): 1) Soini Heinänen, 41270 LANNEVESI; 2) Lauri ja Matti Salmela, 41270 LANNEVESI; 3) Paavo Pirttinen, 41270 LANNEVESI

Rauhoitusilmoitukset: 1) nro 3752/69, kuitattu 17.12.1969; 2) nro 3753/69, kuitattu 18.12.1969; 3) nro 206/70, kuitattu 20.1.1970

Löydöt: KM 18092:1-7 alkeellinen kirves, viistoteräinen kvartsinuoli, kvartssia

M.Huurre 1969:

Valokuva f. 101324: Hietikkoa etelästä

Kalmukangas on laaja kangasalue Mahlunjärven eteläisen haaran itäpuolella, sen ja Saarijärveltä Myllymäelle vievän maantien välillä. Sen kohdalla järvessä on Mustanniemensalmi.

Nimensä Kalmukangas on saanut siinä olevasta vanhasta historiallisen ajan hautapaikasta: hiekanotossa on rannasta löytynyt pääkalloja ja luita ja siellä on todettu myös haudan muotoisia painanteita. (Tietoja top.arkistossa: Frans Talaskiven kirje 21.6.1919, I.K.Reposen kirje 20.8.1946, T.I.Itkosen tiedonanto 1948.) N-osan koordinaattien paikkeilla on vanhoja hiekkakuoppia, joista luut ehkä ovat löytyneet.

Hiekkakuopista etelään on Isohiekkä, n. 300 m mittainen rantahietikko, joka ulottuu pieneen niemennypykkään. Tällä hietikolta, varsinkin niemen luota, löytyi runsaasti kvartssia, myös esineitä, sekä alkeellisen kirveen teelmä. Koekuopat eivät kuitenkaan tuottaneet tuloksia ja asuinpaikan leveys jäi selvittämättä.

Niemessä on Heinäsen kesämökki, jonne maantieltä tulee matkaa n. 1,7 km. Välillä on mm. Jousiniemen talo, jonka mailta on reikäkivi (ks. SAARIJÄRVI 45).

Huvilaa ja vanhoja hiekkakuoppia lukuunottamatta maisemallisesti ehjä alue ja sopisi I luokan kohteeksi.

SAARIJÄRVI 17
Saarijärvi
Elosaari

Kivikautinen asuinpaikka. II.

2244 04 MUIITTARI

x = 6957 16, y = 559 94, z = 120

Kirkosta n. 5 km länteen

kylä: Saarijärvi

tila: Luhalahti 94:2

om.(1969) Erkki Virtanen, Ranta-Hännilä 43100 SAARIJÄRVI

Rauhoitusilmoitus nro 3754/69, kuitattu 18.12.1969

Löydöt: KM 18087:1-2 kvartsikaavin, iskoksia

M.Huurre 1969

Elosaari eli Pappilansaari on itse Saarijärven suurin saari, sen länsiosassa. Pohjoisessa sen erottaa Kolkanniemestä Pappilansalmi, etelässä Ranta-Hännilästä Kevätsalmi.

Luhalahden talo on saaren itärannalla. Sen eteläpuolella olevalta itään ja kaakkoon viettävältä peltorinteeltä löytyi kvartsia, alimmat aivan pellon alaosasta. Sen sijaan etelään viettävässä osassa peltoa niitä ei näkynyt, vaikka koko alue oli kynnöksellä ja hyvin tarkastettavissa. Maaperä on savea.

Talon itäpuolella, sen ja rannan välillä on havaittu tulisija, joka hyvinkin saattaa olla kivikautinen. Alue oli kuitenkin nyt ruohottunutta puutarhaa, jossa ei voinut nähdä mitään.

Saarelta kerrotaan löytyneen myös rautakirveen (ks. SAARIJÄRVI 55).

SAARIJÄRVI 18
 Koskenkylä
 Kalmukoski

Kivikautinen asuinpaikka. I.

2244 05 KALMARI
 x = 6960 86, y = 550 82, z = 135-140

Kirkosta n. 15 km länsiluoteeseen

kylä: Saarijärvi, Koskenkylä
 tila: Kalmukoski 10:11
 om.(1969): Antti Rämänen, Koskenkylä 43100 SAARIJÄRVI

Rauhoitusilmoitus nro 3755/69, kuitattu 17.12.1969

Löydöt: KM 2029:146 käyräselkäinen kourutaltoa; KM 19296
 kvartsia

M.Huurre 1969:
 Valok. f. 101327: Alue lounaasta joen takaa. Löydöt takaoikealla
 olevan pellon alaosasta.

Koskenkylä on Kalmarinselän eteläpuolella, Mahlunjärveen
 laskevan Kalmujoen varrella. Nimi johtuu joen niskapuolella
 olevasta Kalmukoskesta. Joen itärannalla, n. 300 m kansakoulusta
 pohjoisluoteeseen on Kalmukosken talo.

A.L.Nyman sai 1880 talosta kourutaltan, joka oli löytynyt sen
 maalta Kalmukosken läheltä; tarkemmin paikkaa ei mainita (SMYA V
 s. 166).

Inventoinnissa löytyi kvartsia talon länsi- ja
 luoteispuolella olevalta pellolta, sen alaosasta. Alue on n. 150
 m talosta, maaperä on hiesua. Joen puolella on korkea ja jyrkkä
 törmä. Kalmukoski on n. 200 m pohjoiseen, joten paikan voi sanoa
 olevan lähellä sitä. Kuitenkaan kourutaltan löytyminen tästä on
 epävarmaa.

Kosken rannasta on löytynyt myös rombikirves KM 3874, ks.
 SAARIJÄRVI 56.

Alue on jokseenkin ehyttä ja liittyy vielä toistaiseksi
 säilyneeseen koskimaisemaan, joten se on mahdollinen I luokan
 kohteeksi.

SAARIJÄRVI 19
Kalmarinselkä
Hirsihiekkä

Kivikautinen asuinpaikka. II.

2244 05 KALMARI

S-osa: x = 6962 76, y = 551 82, z = n. 130

N-osa: x = 6962 98, y = 551 90, z = n. 130

Kirkosta n. 14 km luoteeseen.

kylä: Saarijärvi Koskenkylä

tila: Onnela 1:47

om.(1969): Olavi Neittaanmäki, Koskenkylä 43100 SAARIJÄRVI

Rauhoitusilmoitus nro 3756/69, kuitattu 17.12.1969

Löydöt: KM 18097:1-2 kvartsikaavin ja iskoksia

M.Huurre 1969:

Valokuva f. 101342: Aluetta etelästä

Hirsihiekkä on lähes 200 m pitkä hietikko Kalmarinselän eteläpään itärannalla, 2,5 km Koskenkylän kansakoulusta ja 2 km Kalmujoen niskalla olevasta Olavi Neittaanmäen talosta (kartalla Kotiniemi). Paikka on kahden niemennypykän välillä; sekä etelämpänä että pohjoisempana ranta on louhikkoista. Hietikolla näkyi melko paljon kvartssia, pääosin vedessä pyöristynyttä, mutta joukossa oli myös pieni kaavin.

N. 300 m pohjoisempana on Salorannan asuinpaikka (SAARIJÄRVI 20).

SAARIJÄRVI 20
Kalmarinselkä
Saloranta

Kivikautinen asuinpaikka. II.

2244 05 KALMARI
x = 6963 30, y = 552 06, z = n. 130

Kirkosta n. 14 km luoteeseen

kylä Saarijärvi Koskenkylä
tila: Saloranta 10:20
om.(1969): Tyyne Kalmukoski-Laiho, Puistokatu 5 A 40100
JYVÄSKYLÄ

Rauhoitusilmoitus nro 3757/69

Löydöt: KM 18098 kvartssia

M.Huurre 1969:
Valokuva f. 101325: Aluetta etelästä.

Kalmarinselän eteläpään itärannalla, Hirsihiekasta (SAARIJÄRVI 19) n. 300 m pohjoiseen, louhikkorannan siitä erottamana, on Salorannan maalla pienempi hietikko. Sen pituus on n. 150 m, mutta kivilouhikko katkaisee sen.

Hietikolla on aika paljon kvartssia, pääasiassa veden pyöristämää, mutta silti iskoksia.

SAARIJÄRVI 21
Kalmarinselkä
Jätäniemi

Kivikautinen asuinpaikka. II.

2244 05 KALMARI
x = 6964 75, y = 550 05, z = 130-135

Kirkosta n. 17 km luoteeseen

kylä: Kuoppala Länsi-Kalmari
tila 1) Harjula 4:9
om.(1969) Toivo Sironen, 43270 KALMARI
tila 2) Joensuu
om.(1969) Joensuun perikunta, 43270 KALMARI

Rauhoitusilmoitus 1. nro 3758/69, kuitattu 23.12.

Löydöt: KM 3459 pieni pallonuija, 18095 kvartsia; Länsi-Kalmarin kansakoulu, käyräselkäinen kourutaltoa (hukassa; piirros); (??? reikäkivi)

M.Huurre 1969:

Jätäniemi on pyöreähkö niemi Kalmarinselän länsirannan keskivaiheilla, Tuhmajoen suun eteläpuolella. Rannassa on hiesuinen peltoalue, joka kuuluu Harjulan ja Joensuun taloille.

Kansallismuseon pallonuija on löytynyt 1894 Tuhmajoen suussa olevan Joensuun torpan pellosta. Joensuusta on myös Länsi-Kalmarin koululla ollut kourutaltoa, joka koulun lakattua on joutunut tietymättömiin.

Toivo Siroson mukaan kourutaltoa olisi löydetty Jätäniemen pellosta "ainakin 40 vuotta sitten". Hän tiesi myös, että samoihin aikoihin (?) olisi Tuhmajoen suun läheltä pellosta löydetty joku nuijakivi. Ei ole luultavaa, että Sironen tarkoittaisi 1894 löytynyttä reikäkiveä (joskin on mahdollista, että hän olisi kuullut tästä kerrottavan). Hänen tietämänsä mukaan Joensuun vanhemmat pellot ovat olleet Jätäniemen paikkeilla, joten Kansallismuseonkin kivi on ehkä juuri sieltä.

Jätäniemen tarkastus oli viljan ja kesantojen takia hankalaa. Hiukan kvartsia löytyi kuitenkin pellon reunasta läheltä Toivo Siroson muistelemaa kourutaltan löytöpaikkaa, missä rannan puolella on jyrkkä törmä. Lähempänä Tuhmajoen suuta maasto on alavampaa ja loivempaa.

Tuhmajoen suun pohjoispuolella on Mäntyniemen asuinpaikka (SAARIJÄRVI 22).

SAARIJÄRVI 22
Kalmarinselkä
Mäntyniemi

Kivikautinen asuinpaikka. II.

2244 05 KALMARI

a) x = 6964 75, y = 550 18, z = 130-135

b) x = 6964 80, y = 550 30, z = 130-135

Kirkosta n. 17 km luoteeseen

kylä: Kalmari, Länsi-Kalmari

tila: Mäntyniemi 4:11

om.(1969): Antti Hautanen, 43270 KALMARI

Rauhoitusilmoitus nro 3759, kuitattu 17.12.1969

Löydöt: KM 7594:1 käyräselkäinen kourutaltta, 18094 kvartsia

M.Huurre 1969:

Valokuva f. 101328: Mäntyniemi etelästä Tuhmajoen suulta

Mäntyniemi on Kalmarinselän länsirannan keskivaiheilla, Tuhmajoen suun pohjoispuolella. Sen pää on kivikkoista laidunmaata, mutta lännempänä ja pohjoisempänä kivet vähenevät ja maa on hiekkaista.

Kourutaltan on Kansallismuseoon toimittanut 1919 Frans Talaskivi ja sen on löytänyt 1911 Juho Mäntyniemi peltoa ojittaessaan n. 0,5 m syvyydestä savimaasta läheltä järven rantaa.

Tarkemmin ei paikkaa tiedetä, mutta niemestä löytyi kvartsia kahdesta kohtaa.

a) Talon eteläpuolella on etelälounaaseen viettävä hiekkainen pelto, jonka alueelta löytyi melkoisesti kvartsia. Sen ja rannan välillä on alava tasanne.

b) Niemen päässä olevalta laitumelta oli raivattu kiviä ja maata muutenkin myllätty, mutta siinä ei näkynyt mitään. Sen sijaan niemen itälaidalta, talosta n. 100 m itäkaakkoon, löytyi yksi iskos.

Verifikaatin 7594 mukaan talon lähellä on ollut "vanhoja raunioita". Sellaisista ei kuitenkaan tiedetty enää mitään.

SAARIJÄRVI 23
Kalmarinselkä
Pirttiniemi

Kivikautinen asuinpaikka. II.

2244 05 KALMARI
x =6964 94, y = 551 46, z = 130-135

Kirkosta n. 16 km luoteeseen

kylä: Kalmari Länsi-Kalmari
tila: Pirttiniemi 3:51
om.(1969) Eero Pirttiniemi, os. 43270 KALMARI

Rauhoitusilmoitus nro 3760/69, kuitattu 18.12.1969

Löydöt: KM 2887:12 käyräselkäinen kourutaltoa, 12236:1-2
kvartsia

M.Huurre 1969:
Valokuva f. 101329: Niemen kärki pohjoisesta

Pirttiniemi on pitkä pohjois-eteläsuuntainen niemi Kalmarinselän länsirannalla. Sen tyven poikki kulkee alava notko eikä veden ole tarvinnut olla paljon korkeammalla tehdäkseen niemestä saaren. Talo on niemen keskivaiheilla, sen korkeimmalla kohdalla.

Kourutaltan on saanut A.E.Snellman 1892. Se on löytynyt vanhaa peltoa muokattaessa, ilmeisesti talon läheltä.

Ville Luho kävi paikalla 1949 ja löysi kvartsia Niemenkärkinimisestä pellostalosta 200-250 m kaakkoon. Tämä savinen pelto on niemen kaakkoiskulmassa, viettää itään ja kaakkoon ja sitä reunustaa rannan puolella jyrkkä törmä.

Inventoinnin aikaan maa oli kesantona eikä siinä voinut nähdä mitään. Mitään ei löytynyt muualtakaan niemestä.

SAARIJÄRVI 24
Kalmari
Eerola

Kivikautinen asuinpaikka ? II.

2244 05 KALMARI
x = 6969 80, y = 551 94, z = 140

Kirkosta n. 19 km luoteeseen

kylä: Kalmari
tila: Eerola 2:55
om.(1969) Veikko Eerola, os. 43270 KALMARI

Löydöt: KM 18096 kvartsia

M.Huurre 1969:

Saarijärveltä Karstulaan vievän maantien luoteispuolella on Kuorejärvi, jonka lounaispuolella olevaa harjua tie kulkee. Tien länsipuolella virtaa Saukkolammesta tuleva Saukonpuro ja tämän kohdalla korkeuskäyrä 140 m muodostaa pohjoiseen pistävän lahdekkeen. Sen pohjukassa on n. 100 m päässä tiestä länteen pellon keskellä raivaamaton jyrkkä törmä. Siinä olevan ladon eteläpuolelta löytyi törmästä muutama kvartsi. Ympäristön tarkastus oli viljan vuoksi hankalaa. Maaperä alueella on hiekkaa.

SAARIJÄRVI 25
Kuikanlahti
Saviranta

Kivikautinen asuinpaikka ? II.

2244 07 SAARIJÄRVI
x = 6952 20, y = 563 82, z = 115-120

Kirkosta n. 4,2 km etelälounaaseen

kylä: Saarijärvi Kuikanlahti
tila: Saviranta 23:27
om.(1969) Kalle Kokkinen, 43100 SAARIJÄRVI

Rauhoitusilmoitus nro 3761/69

Löydöt: KM 18087 kvartsia

M.Huurre 1969:

Savirannan talo on pienen Puteri-nimisen järven pohjoisrannalla, Pajupuron kautta Multialle menevästä maantiestä n. 600 m länteen.

Talon eteläpuolella on korkeahko niemi, josta pellolta, talosta n. 200 m, löytyi jonkin verran kvartsia. Kuten jo talon nimestä voi arvata, ovat pellot savikkoja.

YLEISKATSAUS SUMMASSAAREN ALUEESEEN (SAARIJÄRVI 26-34)

2244 07 SAARIJÄRVI
ruudut 51-54/68-69

Asuinpaikat:

26) Moilanen. Esikeraaminen. 27) Rantaloma. Esikeraaminen (?).
28) Haikankärki. Asbestikeraaminen. 29) Saarenpää.
Varhaismetallikautinen. 30) Peukaloniemi. Aika ? 31)
Savilahti. Aika ? 32) Karjalaispirtti. Aika ? 33) Oksanen.
Aika ? 34) Salmenranta. Kivi- ja rautakautinen.

Hajalöydöt: 61. Rusavierto, kivitaltta ? 62. Hiekkaranta,
leijonasolki KM 9875:1. 63. Oksasen ranta, jousenkaari ? KM
12233:14. Kivikausi ?

Lisäksi Haikanniemessä lienee historiallisen ajan hautapaikka.

M.Huurre 1969:

Summassaari on Summasjärven luoteisosassa n. 5 km kirkosta
kaakkoon. Lännessä sen erottaa mantereesta kapea salmi, jonka
pohjoispään yli on silta Tarvaalan maatalousoppilaitoksen
kohdalla. Salmen eteläpäässä laskevat Summasjärveen Saarijärven
reitint vedet; aivan lähellä joen suuta on nyttemmin perattu
Majakoski. Saarijärven ja Summasjärven kylien raja kulkee saaren
poikki. Suurin osa saaren luoteisosasta on aikaisemmin kuulunut
Tarvaalan koulutilaan, mutta sodan jälkeen sinne muodostettiin
kolme siirtoväen tilaa: Moilasen, Oksasen ja Rusasen. Pohjoisin
kärki on Pajulahden tilaa. Summasjärven kylään kuuluva
kaakkoisosaa oli ennen Luotolan talon, mutta siirtoväkeä
asutettaessa se joutui Kokolle. Nyt sen omistaa Saarijärven
kunta, joka on vuokrannut sen Rantaloma Oy:n lomakeskukselle.

Muodoltaan saari on lähes kolmio, kanta itä-länsisuuntainen,
kärki pohjoisessa. Sen selkärangana on luoteis-kaakkoissuunnassa
soraharju, joka järven pohjoisrannalla jatkuu Voudinniemenä,
etelärannalla taas Kopanniemenä. Se muodostaa saaren
kaakkoiskulmassa pitkän Haikankärjen, joka kaventuvana ja
mataloituvana on kärjestään pelkkää kivikkoa. Saarijärven kylän
puolella oleva osa harjusta on pohjoispäätä lukuunottamatta
pahasti turmeltu soranotolla. Moilasen ja Oksasen talot ja
pellot ovat harjun länsipuolella, Saarenpään ja Rusasen maat
taas sen itäpuolella. Lomakeskuksen rakennukset ovat
etelärannalla Moilasesta itään. Pellot ja lomakylän seutu ovat
hiekkamaata, Haikankärkeen päin rannat jyrkkenevät ja muuttuvat
kivisiksi. Summassaaren "Riviera", mistä leijonasolki (62) on
löytynyt, on itärannalla Saarenpäästä pohjoiseen. Saaren
pohjoisosaa on savista ja kallioista. Peltoa on enemmän kuin 1966
painetulla peruskartalla; sitä on mm. Savilahden rannalla.

Summassaari on kokonaisuudessaan laaja muinaisjäännösalue,
josta löytöjä on esikeraamiselta ajalta rautakaudelle.
Esihistoriallinen asutus kiertää sen rannoilla miltei
yhtenäisenä vyöhykkeenä, ja vaikka keskiosista ei löytöjä juuri
ole tullutkaan, kuuluu harju oleellisena osana sen miljööseen.
Koko saari sopisi I luokan muinaisjäännösalueeksi, joskin
rauhoituksen muotoa pitäisi tarkemmin pohtia. Lisärakentamista
sinne olisi pyrittävä välttämään, harjun tuhoaminen olisi
lopetettava ja olemassa olevat sorakuopat maisemoitava. Tämä
olisi varmasti edullista myös lomakeskuksen toiminnalle.

SAARIJÄRVI 26
Summassaari
Moilanen

Ks. yleiskatsaus Summassaaren alueeseen.

Kivikautinen asuinpaikka. I.

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6951 34, y = 568 20, z = 112,5

kylä: Saarijärvi, Summassaari

tila: Ahtela

om.(1969): Toivo Moilanen, 43130 TARVAALA

Rauhoitusilmoitus nro 3762/69

Löydöt: KM 11864:1-12, 11865:1-129, 12233:1-13, 12234:1-439,
12241:1-3, 12796:1-17, 14329:1-62, 64-73, 14537:1-171, 18063:1-
12; Keski-Suomen M. 638 ?; Saarijärven M. reikäkivi

V.Luhon kaivaukset 1948, 1949 ja 1958.

V.Luho 1963: Saarijärven kirja s.31-35

V.Luho 1967: Die Suomusjärvi-Kultur. SMYA 66. s. 98-100

M.Huurre 1969:

Valokuva f. 101332: Aluetta pohjoisesta.

Moilasen asuinpaikka on Summassaaren etelärannalla. Se löytyi keväällä 1948, kun Heikki Moilanen ryhtyi raivaamaan maallaan uutta peltoa. Jo samana kesänä Ville Luho suoritti paikalla kaivauksen ja tutkimuksia jatkettiin 1949 ja 1958. Kaikkiaan tutkittua aluetta on 1272 m .

Alue on etelään ja lounaaseen viettävää miltei kivetöntä hiekkamaata. Kaivauksia on tehty talon länsipuolisella pellolla, mutta löytöjä on joka puolelta. Mm. Toivo Moilaselta inventoinnin yhteydessä saatu kirves (KM 18063:1) on talosta koilliseen olevan rauhoitetun lehmuksen luota, josta on muitakin löytöjä (KM 14329:1-73). Ilmeisesti talo on keskellä asuinpaikkaa, jonka laajuus on pintalöytöjen perusteella arvioituna ainakin 3 ha. Se jatkuu itään Rantaloman alueelle, missä löydöt kuitenkin näyttävät harvenevan. Inventoinnin aikaan Moilasen pellot olivat kevätkyntöjen jälkeen helposti tarkastettavia. Runsaslöytöisimmältä näytti talon länsipuolinen alue, siis juuri kaivauspaikkojen seutu, missä oli paljon mm. palanutta luuta.

Löytövyöhyke ulottui rannasta 100-150 m; ylempänä ei enää näkynyt mitään. Lännessä löydöt loppuivat talosta n. 150 m olevan alavamman alueen rinteelle.

SAARIJÄRVI 27
Summassaari
Rantaloma

Ks. yleiskatsaus Summassaaren alueeseen.

Kivikautinen asuinpaikka. I.

2244 07 SAARIJÄRVI

"Luotolan hiekkakuoppa": x = 6951 24, y = 568 78, z = 110-115

kylä: Summasjärvi, Summassaari

tila: Saarenpää 1:133

om.(1969) Saarijärven kunta, 43100 SAARIJÄRVI

vuokr.(1969) Rantaloma Oy

Rauhoitusilmoitus nro 3763/69, kuitattu 2.1.1970

Löydöt: KM 12234:442-445, 14537:172-173, 18071:1-3; Saarijärven M. reikäkiven teelmä.

V.Luho 1963, Saarijärven kirja s. 33

M.Huurre 1969:

Rantaloma Oy:n lomakeskus on Summassaaren etelärannan keskivaiheilla, harjun lounaispuolella olevalla tasaisella alueella. Siihen kuuluu hotelli- ja ravintolarakennus, kuntotalo ja erillisiä matkailijarakennuksia, "vieikkoja". Maasto on mäntyä kasvavaa hiekkakangasta.

Lomakeskuksen alueelta löytyy jonkin verran kvartssia ja kuntotalon perustuksista on tullut keskentekoinen reikäkivi sekä mahdollisen lieden jäännöksiä. Nähtävästi idempänä oleva Moilasan asuinpaikka (SAARIJÄRVI 26) jatkuu tänne välittömästi, joskin harvalöytöisenä.

Rakennuksista länteen on aivan rannassa Luotolan vanha hiekkakuoppa, jonka reunoilla on iskoksia ja palanutta luuta taas enemmän. Maasto on kuitenkin sen verran jyrkkää, että Moilasan paikkaan verrattavaa keskittymää täällä tuskin on. Haikankärkeä kohti maasto muuttuu kivisemmäksi.

SAARIJÄRVI 28
Summassaari
Haikankärki

Ks. yleiskatsaus Summassaaren alueeseen.

Kivikautinen asuinpaikka. I
Historiallisen ajan hautapaikka ?

2244 07 SAARIJÄRVI
x =6950 98, y = 569 54, z = 115-120

kylä: Summasjärvi, Summassaari
tila: Saarenpää 1:133
om.(1969) Saarijärven kunta, 43100 SAARIJÄRVI

Rauhoitusilmoitus nro 3763/69, kuitattu 2.1.1970

Löydöt: KM 12234:440-441, 14537:174-175, 15111:1-2, 18069:1-3

V.Luho 1963, Saarijärven kirja s.33

M.Huurre 1969:

Valokuvat: 1) f. 101333: Hiekanottopaikka harjun kupeessa luoteesta. 2. f. 10134: Hiekkakuoppa ylhäällä vasemmalla, kaakosta.

Haikankärki on Summassaaren kaakkoiskulmasta pistävä kapea ja pitkä jyrkkärinteinen niemi, joka kapenee ja mataloituu pelkäksi kivikoksi, jollaisena se vähitellen painuu veden alle. Sen alueella kasvaa komeaa männikköä, kärjessä käkkyräisiä petäjiä.

Kärjestä n. 450 m luoteeseen, paikalla missä harju varsin jyrkästi laskee, on sen eteläreunassa vanha hiekanottopaikka. Tästä on jo aikaisemmin tullut kvartssia ja palanutta luuta ja Aarne Oksanen on löytänyt sen kohdalta rantakivikosta pienen kirveen ja kiviliuskareen (KM 15111). Inventoinnissa löytyi kuopan yläreunalta aivan harjun päältä Pöljän keramiikan reunapala (KM 18069:1). Kuluneen maan pinnalla näkyi myös tulenpidon jälkiä, mutta ne voivat olla myöhäisiä.

Maaperä on hienoa hiekkaa ja harjun laki on hyvin kulunut, koska siinä kulkee suosittu retkeilypolku Haikankärkeen.

Näiltä main sanotaan löytyneen hiekkaa otettaessa myös pääkalloja ja ihmisenluita. Hiekanotto oli siihen loppunut ja luut oli haudattu kuopan pohjalle. Mitään esineitä ei niihin tiettävästi ole liittynyt (Saarijärven kirja, kuva s. 368). Toisen hautapaikan sanotaan olevan tästä n. 0,5 km luoteeseen, harjun koillisrinteellä.

SAARIJÄRVI 29
Summassaari
Saarenpää

Ks. yleiskatsaus Summassaaren alueeseen.

Esihistoriallinen asuinpaikka. I.

2244 07 SAARIJÄRVI

a) x = 6951 70, y = 569 00, z = 110-112,5

b) x = 6951 66, y = 569 00, z = 110-112,5

c) x = 6951 85, y = 568 95, z = 110-112,5

kylä: Summasjärvi

tila: Saarenpää 1:133

om.(1969) Saarijärven kunta, 43100 SAARIJÄRVI

Rauhoitusilmoitus nro 3763, kuitattu 2.1.1970

Löydöt: KM 13764:1-9 kiviesineitä ym., 18068:1-3

asbestikeramiikkaa, kvartssia, 18766 asbestikeramiikkaa;

Saarijärven M. 1402:2 rautainen keihäänkärki (hukassa, piirros)

M.Huurre 1969:

Valokuva f. 101330-31: Alue lounaasta (panoraama)

Saarenpään talo on Summassaaren itälaidan keskivaiheilla pienessä niemessä. Sen ympäristö on pääasiassa pelloksi raivattua tasaista hiekkamaata.

Mv. August Kokko, joka sai maan pika-asutuksessa, löysi uuden asuinrakennuksen luota 1952 joukon kiviesineitä (KM 13764), joista suurin osa oli ollut pienellä alueella puutarhamaalla n. 8 m talosta etelään (koordinaatit a). Kynsitaltta KM 13764:3 löytyi n. 35 m talosta kaakkoon, vanhan asuinrakennuksen (purettu) ja saunan väliltä. Talon itäpään luona oli näkynyt palaneita kiviä, samoin 15-20 m talosta etelään. (Verif. 13764, kartta).

Inventoinnissa löytyi jokunen kvartsi talon läheltä, etelä- ja kaakkoispuolelta; talon päädyn luona ei pihamaata kaiveltu. Eteläpuolisella kesantopellolla näkyi neljässä kohdassa hajallaan palaneita kiviä: 1) Talosta n. 20 m etelään; 2) tästä n. 5 m kaakkoon; 3) talosta n. 100 m etelään sekä 4) edellisestä 8 m kaakkoon. Tältä kohdalta löytyi hiukan asbestikeramiikkaa, ilmeisesti varhaismetallikautista (koordinaatit b). Jo Luho oli saanut Saarenpäästä samanlaista keramiikkaa (KM 18766), mutta sen tarkemmasta löytöpaikasta ei ole tietoa.

Pieni kvartsinsirpale löytyi vielä talosta n. 100 m luoteeseen olevan ladon kaakkoispuolelta (koordinaatit c).

Saarijärven museossa ollut August Kokon löytämä rautainen keihäänkärki (1402:2) on kadonnut. Piirroksen mukaan se on ollut ehkä Petersenin K-tyyppiä.

Talosta n. 350 m pohjoisluoteeseen olevalta rantahietikolta on viikinkiajan leijonasolki (KM 9875:1, ks. SAARIJÄRVI 62).

SAARIJÄRVI 30
Summassaari
Peukaloniemi

Ks. yleiskatsaus Summassaaren alueeseen.

Kivikautinen asuinpaikka. I.

2244 07 SAARIJÄRVI
x = 6952 68, y = 568 74, z = 110

kylä: Saarijärvi
tila: Pajulahti 5:23
om.(1969) Heikki Tervanotko, 43100 SAARIJÄRVI

Rauhoitusilmoitus nro 3764/69

Löydöt: KM 18067B kvartsia

M.Huurre 1969:

Summassaaren pohjoisimman kärjen itälaidalla on pieni Peukaloniemi, jonka kärjessä on kesämökki. Sinne on raivattu etelästä metsän halki tie. Niemen tyveltä löytyi tämän tien kohdalta mökistä n. 40 m lounaaseen muutama kvartsi. Maasto on metsäistä hiesurinnettä, löytöpaikalla tie laskeutuu luodetta kohti. Tietä lukuunottamatta alue on koskematonta.

Asuinpaikkaa ei tässä kohden voi pitää aivan varmana, mutta koska kysymys on Summassaaresta, on tätäkin aluetta syytä katsastaa tarkemmin.

SAARIJÄRVI 31
Summassaari
Savilahti

Ks. yleiskatsaus Summassaaren alueeseen.

Kivikautinen asuinpaikka. I.

2244 07 SAARIJÄRVI
x = 6952 66, y = 568 60, z = 112,5-115

kylä: Saarijärvi
tila: Pajulahti 5:23
om.(1969) Heikki Tervanotko, 43100 SAARIJÄRVI

Rauhoitusilmoitus nro 3764/69

Löydöt: KM 18067 A kvartsia

M.Huurre 1969:

Savilahti on Summassaaren pohjoisimman kärjen Karinniemen ja siitä lounaaseen olevan Kallioniemen välillä. Sen rantaan on raivattu peltoa, jota ei näy peruskartalla 1966.

Jo nimi osoittaa, että maaperä on alueella savea. Pellon itäosasta, missä maa viettää länteen, löytyi muutama kvartsi. Vastakynnettyä aluetta oli helppo tarkastaa, mutta toisaalta kvartsit erottuvat savessa heikosti.

Asuinpaikan olemassaolo on mahdollinen, mutta ei varma. Pellon raivausta lukuunottamatta maasto on ehyttä.

SAARIJÄRVI 32
Summassaari
Karjalaispirtti

Ks. yleiskatsaus Summassaaren alueeseen.

Kivikautinen asuinpaikka. I.

2244 07 SAARIJÄRVI
x = 6952 40, y = 568 30, z = 110-115

kylä: Saarijärvi
tila: Rusavierto
om.(1969) Väinö Rusanen, 43130 TARVAALA
vuokr.(1969) Saarijärven Karjalaisseura

Rauhoitusilmoitus nro 3765/69

Löydöt: 14329:63, 18066:1-2 kvartssia, palanutta luuta

M.Huurre 1969:

Valokuvat: 1) f. 101337: Rakennus lounaasta. 2) f. 101336:
Rakennuksen kulma lännestä, sortunut liesi rinteessä vas.
3) f. 101335: Liesikiveystä

Tarvaalan maatalousoppilaitoksen johtaja K.Loune oli löytänyt kvartsi-iskokset 14329:63 Summassaaresta Rusasen talon rantakaivon luota. Talo, Rusavierto (peruskartalla Viertola) on saaren pohjoisosassa ja sen rantakaivo on luoteisrannassa talosta n. 200 m pohjoisluoteeseen. Kaivon koillispuolelle, metsärinteeseen tehtyyn leikkaukseen on Saarijärven Karjalaisseura rakentanut pirttinsä.

Maaperä on pehmeää hiekkaa. Leikkauksen reunoissa oli kvartssia ja palanutta luuta. Sen yläosassa näkyi myös liesikiveys ja jäännöksiä toisesta.

Alueen laajuutta ei saanut selville. Koillisessa maasto on kallioista, mutta lounaaseen jatkuu hiekkaista rinnettä.

SAARIJÄRVI 33
Summassaari
Oksanen

Ks. yleiskatsaus Summassaaren alueeseen.

Kivikautinen asuinpaikka. I.

2244 07 SAARIJÄRVI
x = 6952 04, y = 568 10, z = 110

kylä: Saarijärvi
tila: Saariharju
om.(1969): Aarne Oksanen

Rauhoitusilmoitus nro 3566/69, kuitattu 17.12.1969

Löydöt: KM 11357, 11374, 12242, 12796:18-19, 13762:1-4, 14572:1-2, 18065; Saarijärven M. kiviesineitä ym.

M.Huurre 1969:
Valok. f. 101320: Aluetta koillisesta. Oksasen talo oikealla puiden keskellä.

Oksasen talo Saariharju on Summassaaren luoteisreunalla, Tarvaalasta sillan yli tulevan tien varressa. Ensimmäisen kivistä löysi Väinö Oksanen 1942 pika-asutustilan peltoa raivatessaan. Myöhemmin on etenkin Aarne Oksanen kerännyt täältä löytöjä.

Parasta löytöaluetta on talosta koilliseen, tien mutkassa oleva pelto. Se viettää lähinnä pohjoiseen, alempana se on savea ja ylhäällä hiesua; kaakkoiskulmassa on hiekkamaata. Pääosa löydöistä, mm. ensimmäinen kirves, on pellon yläosasta, mutta niitä on muualtakin, mm. aivan talon pihamaaltakin ja sen eteläpuolelta.

SAARIJÄRVI 34
Summassaari
Salmenranta

Ks. yleiskatsaus Summassaaren alueeseen.

Esihistoriallinen asuinpaikka. I.

2244 07 SAARIJÄRVI
x = 6951 82, y = 567 90, z = 108,5-110

kylä: Saarijärvi
tila: Saariharju
om.(1969) Aarne Oksanen. 43130 TARVAALA

rauhoitustilmoitus nro 3566/69, kuitattu 17.12.1969

Löydöt: KM 18064:1-3 rautakauden keramiikkaa, kvartssia

M.Huurre 1969:

Valokuvat: 1) f. 101338: Aluetta etelästä. Oikealla taustalla Tarvaalasta salmen yli johtava silta; Leena Söyrinki seisoo keramiikan löytökohdalla suuren haavan luona. 2) f. 101339: Sama alue kauempaa.

Oksasen talosta n. 300 m lounaaseen on Tarvaalan salmen itärannalla raivattua aluetta, joka oli osaksi viljelyksellä, osaksi laitumena. Laidunaluetta oli kuorittu laikuittain ja yhdestä laikusta, suuren haavan luota, Leena Söyrinki löysi rautakautista keramiikkaa. Maaperä on hiesua, keramiikka oli heti turpeen alla. Alueelta löytyi myös jonkin verran kvartssia, mm. kaavin.

SAARIJÄRVI 35
Saarijärvi
Natri

Kivikautinen asuinpaikka ?

2244 07 SAARIJÄRVI
x = 6953 37, y = 567 48, z = 115

Kirkosta n. 3,8 km kaakkoon

kylä: Saarijärvi
tila: Rantala 59
om.(1969) Paavo Natri, 43130 TARVAALA

Rauhoitusilmoitus nro 3767/69, kuitattu 17.12.1969

Löydöt: KM 13760:1-2, 18072 liuskekärki, alkeellinen kirves,
kvartsi

M.Huurre 1969:

Paavo Natrin omistama Rantalan tila on Summasjärven luoteisrannalla, Saarijärveltä Uuraisiin vievän tien ja järven välillä, n. 1 km Kukonhiekan risteyksestä etelään. Talo on pienellä hiekkakumpareella aivan tien varressa.

Nyttemmin Austraaliaan muuttanut Kalevi Natri löysi 1953 talon luota pellosta liuskekärjen ja pari vuotta myöhemmin alkeellisen kirveen. V.Luho toi ne 1955 Kansallismuseoon.

Löytöpaikka on talosta kaakkoon olevalla hiekkaisella peltorinteellä rannasta n. 30 m. Inventoinnin aikaan se oli kesannolla ja siitä löytyi vain pieni kvartsi-iskos. Asuinpaikka on kuitenkin todennäköinen.

Rantala-nimen yleisyyden vuoksi paikalle on annettu nimi omistajan mukaan.

SAARIJÄRVI 36
Saarijärvi
Voudinniemi

Kivikautinen asuinpaikka. I.

2244 07 SAARIJÄRVI

keskus: x = 6953 50, y = 568 00, z = 110-115

Kirkosta n. 3,9 km kaakkoon

kylä: Saarijärvi

tila: Voudinniemi 57

om.(1969) 1) Tarvaalan maatalousoppilaitos, 43130 TARVAALA. 2) Sipretti Hänninen, 43130 TARVAALA

Rauhoitusilmoitukset: 1) nro 3769/69, kuitattu 17.12.1969; 2) nro 3768/69

Löydöt: KM 9949:1-27 kvartssia ym., 14537:176 kvartssia, 18070:1-8 kvartssia ym.

A.Äyräpään koekaivaus 1934

M.Huurre 1969:

Valokuva: f. 101340-41: Alue idästä. Järvi jää vasemmalle. Metsäisen harjun kupeessa, kuvan vasemman osan keskivaiheilla erottuvan valkean koivunrungon paikkeilla kuoppia ja kiuas. Löytöjä pitkin kynnöspeltoa (panoraama).

Voudinniemi on Summasjärveen pohjoisesta pistävä kapea harjuniemi, samaa muodostumaa kuin Summassaaren halki kulkeva harju. Sen itäpuolella, Voudinlahden pohjoisrannalla on loiva kaakkoon ja etelään viettävä hiekkainen peltorinne, jossa on selviä terasseja. (Peruskartalla 1966 nimi Voudinlahti on niemen väärällä puolella; länsipuolen lahti on Varsalahti eli Rantalanlahti.)

1927 lähetti Tarvaalan koulutilan johtaja Ilmari Parkkonen pronssikahvaisen tulusraudan (KM 9875:1, ks. SAARIJÄRVI 69), jonka V. Heinonen oli löytänyt Voudinlahden pellosta, n. 150 m järvestä; löytöpaikan lähellä oli myös havaittu hiiliä.

1934 kävi Äyräpää paikkaa tarkastamassa ja totesi, etteivät hiilet olleet tulusraudan löytökohdalta. Alempana, rantaan vievän tien varressa, hän huomasi ojan reunassa lieden jäännökset ja teki siinä muutaman neliön koekaivauksen (koordinaatit n. x = 6953 46, y = 567 92, z = n. 110). Löydöt olivat pääasiassa kvartssia; V.Luho liitti ne väitöskirjassaan (SMYA 57) Askolan kulttuuriin.

Inventoinnin aikaan pelto oli itäosaansa lukuunottamatta kynnöksellä ja sitä oli helppo tarkastaa. Kvartssia ym. löytyi siitä alueelta, jonka pituus on harjusta lähtien 200 m itään ja leveys n. 100 m; löytöjä oli aivan pellon alaosastakin. Idempänä maa oli savisempaa ja koska se oli kesantona, ei siellä voinut havaita löytöjä. Sen sijaan niemen tyvessä olevan

latorakennuksen luoteispuolella oli pellossa muutama kvartsi. Täällä maasto on jyrkähköä. Ladon länsipuolella on törmässä uusi betonikellari.

Äyräpään kaivausalueen paikkeilla on ojassa laajennusta, jonka pellon puoleisessa reunassa näkyi ruokamullan ja hiekan rajalla hiilikerrosta.

Äyräpää mainitsee, että niemen tyvellä harjun itäreunassa on kolme pitkulaista syvennystä, joita hän arvelee säilytyskuopiksi. Ne ovat yhä näkyvissä, isohkoja itä-länsisuuntaisia, itäpäästään avoimia kuopanteita. Hautoja tai pyyntikuoppia ne eivät ainakaan ole.

Kuoppien paikkeilla tien varressa on vanha kiuas, jossa ei näkynyt tiiltä; siinä erottuu myös rakennusten pohjia.

Itse niemellä, harjun korkeimmalla kohdalla, on polun molemmilla puolilla pyöreät matalat kuopanteet, halkaisija n. 3 m, jotka voivat olla pyyntikuoppia. Niiden kaakkoispuolelta on joskus otettu soraa ja tästä matalasta sorakuopasta kärkeen päin on pari epäselvää kuopannetta.

Alue on maastoltaan varsin ehjää ja sopii erittäin hyvin I luokan kohteeksi.

SAARIJÄRVI 37
Saarijärvi
Kukonhiekka

Kivikautinen asuinpaikka. II.

2244 07 SAARIJÄRVI
x = 6954 76, y = 567 42, z = 125

Kirkosta n. 2,8 km kaakkoon

kylä: Saarijärvi
tila: Kukonhiekka, tanssilava
om.(1969) Saarijärven Pullistus, 43100 SAARIJÄRVI

Rauhoitusilmoitus nro 3770/69

Löydöt: KM 18082:1-3 liuske-esineen pala, kvartssia, palanutta luuta

M.Huurre 1969:
Valokuva f. 101310:.. Tanssilavan edustaa kaakosta.

Kukonhiekkan tanssilava on Pienen Lumperoisen eteläisimmän pohjukan rannalla, kirkolle vievän vanhan maantien ja siitä Rahkolankylälle vievän tien risteyksen luoteispuolella.

Lavan alueen portinpielestä, aidan vierestä sekä sisä- että ulkopuolelta, löytyi pieneltä alalta sädekiviliuske-esineen sirpale, kvartssia ja palanutta luuta. Maasto on luoteeseen viettävää kivikkoista hiekkamaata. Alue on hyvin kulunutta ja sitä on tasoitettu aitauksen sisä- ja ulkopuolelta.

SAARIJÄRVI 38
Rahkola
Savola

Kivikautinen asuinpaikka. II.

244 07 SAARIJÄRVI
x = 6956 15, y = 567 54, z = 120-122,5

Kirkosta n. 2,6 km itään

kylä: Saarijärvi Rahkolankylä
tila: Savola 20:10
Om.(1969) Erkki Suopellonmäki, 43100 SAARIJÄRVI

Rauhoitusilmoitus nro 3771/69, kuitattu 17.12.1969

Löydöt: KM 2029:142 Kiukaisten tyyppin kirves, 2029:144
pohjalainen kourutaltoa, 18082:1-3 kvartsia

M.Huurre 1969:

Savolan talo on Pienen Lumperoisen itärannassa, sen ja Ison Lumperoisen välisellä kannaksella. Sitä ympäröivät savikkoiset pellot.

A.L.Nyman sai 1880 talosta kaksi kiviesinettä. Kirves oli löydetty Savolan talon pellolta ruista leikattaessa, 40 m Lumperoisen järven rannasta, kourutaltoa Savolan pellolta Lumperoisjärven rannalta (SMYA V s. 166)

Tarkemmin ei löytöpaikoista tiedetä. Inventoinnissa löytyi talosta länteen olevan saunan luota pellosta kvartsia. Sauna on nykyisestä vesirajasta n. 50 m, maaperä on savea.

Noin 300 m talosta lounaaseen on Pannuniemi, jossa kerrotaan olevan kätkettynä viinapannullinen kultarahoja.

SAARIJÄRVI 39
Pyhäkoski
Koskenlahti

Kivikautinen asuinpaikka. II.

2244 07 SAARIJÄRVI
x = 6958 10, y = 569 86, z = 120-125

Kirkosta n. 5,2 km itäkoilliseen.

kylä: Saarijärvi, Pyhäkoski
tila: Koskenlahti 31:37
om.(1969) Aarne Tolppila, Pyhäkoski 43100 SAARIJÄRVI

Rauhoitusilmoitus nro 3772/69

Löydöt: KM 2029:145 tasataltta, 18085:1-3 kiviesineen teelmä,
hioin, kvartsia

M.Huurre 1969:
Valok. f. 101315: löytöpaikka etualalla. (ks. SAARIJÄRVI 41,
Jänissaari)

Koskenlahden talo on Pyhäjärven Koskenlahden luoteisen pohjukan
rannassa. Lahdesta on aikoinaan laskenut Isoon Lumperoiseen
Pyhäkoski, joka on jäänyt kuivilleen, kun 1864 Pyhäjärven
eteläpäästä perattiin Parantalan kaivanto Kiimasjärveen..
Pohjoisesta Koskenlahteen laskee Vuosjoki.

A.L.Nymanin 1880 saama taltta on löydetty Pyhäjärven
länsirannalta läheltä Vuosjoen suuta, Koskenlahden talon maalta.
Todennäköisesti se on peräisin jostakin talon itäpuolisilta
savisilta pelloilta. Sieltä ainakin inventoinnissa löytyi
kvartsia talosta n. 100 m itään olevalta vyöhykkeeltä. Paikka on
Vuosjoen suulta n. 200 m länteen.

SAARIJÄRVI 40
Saarijärvi
Karhila

Kivikautinen asuinpaikka. II.

2244 07 SAARIJÄRVI
x = 6957 00, y = 561 72, z = 120

Kirkosta n. 3,3 km länsiluoteeseen.

kylä: Saarijärvi
tila: Karhila 8:13
om.(1969) Tauno Karhinen, 43100 SAARIJÄRVI

Rauhoitusilmoitus nro 3773/69, kuitattu 30.12.1969

Löydöt: KM 18087:1-2 kvartsia

M.Huurre 1969:

Valokuva f. 101343: Pakkapelto luoteesta veden ollessa korkealla

Karhilan talo on Saarijärveltä Karstulaan vievän vanhan maantien varressa, Matosalmen lossista n. 500 m luoteeseen. Siitä n. 200 m lounaaseen, Matosalmen suun pohjoisrannalla on pelloksi raivattu Pakkapelto-niminen kumpare. Se, samoin kuin ympärillä olevat alavat pellot, on pääasiassa savimaata, mutta siinä on myös hiekkaisia pesäkkeitä. Rannan puolella on jyrkkä kulunut törmä ja aivan rannassa raivaamatonta kivikkoista aluetta, jossa on epämääräisiä kuoppia.

Kvartsit löytyivät peltokumpareen laelta n. 150 m matkalta.

SAARIJÄRVI 41
Pyhäkoski
Jänissaari

Esihistoriallinen asuinpaikka. I.

2244 10 LINNA

x = 6957 24, y = 570 50, z = 120

Kirkosta n. 5,5 km itään

kylä: Saarijärvi Pyhäkoski

tila: Hietaniemi 6:14

om.(1969) Liisa Spaulding ja Ulla Hietaniemi, 43100 SAARIJÄRVI

Rauhoitusilmoitus nro 3774/69, kuitattu 26.12.1969

S.Pälsin tarkastus 1928

Löydöt: KM 8980:1-7 vasarakirveen puolikas, tasataltan kpl, piikaavin, kvartssia, rautanuoli, "värntinänpyörä", 12238:1-2 taltta, kvartssia, 18083:1-3 asbestikeramiikkaa, palanutta luuta, kvartssia

M.Huurre 1969:

Valokuvat. 1) f. 101315: Jänissaari lännestä, kuvattu Koskenlahden löytöpaikalta (SAARIJÄRVI 39). 2) f. 101313-14 Jänissaari lounaasta, Kalliosaaren rannasta (panoraama)

Jänissaari sijaitsee Saarijärven Pyhäjärven länsilaidalla, Koskenlahden suulla, Hietaniemen talosta n. 0,5 km lounaaseen; omistajat ovat Hietaniemen tyttäriä. Se on matala kivikkorantainen saari, jolla aikoinaan on ollut peltoa. Nyt se on istutettu metsäksi, saaren länsipää on tiheää koivuviidakkoa. Etelärannalle on valmistumassa kesämökki. Jänissaaren lounaispuolella on pieni Kalliosaari; matalan veden aikana saaria yhdistää kiviriutta.

1928 ilmoitti Heikki Linna, että Jänissaaresta oli löytynyt kiviesineitä, jonka vuoksi Sakari Pälsi kävi sitä tarkastamassa. Hänen kertomuksestaan ja kartastaan selviävät löytöpaikat. Vasarakirveen puoliskon on löytänyt Hietaniemen renkipoika Toivo Jakoaho saaren etelärannasta, taltan Otto Hietaniemi länsiosasta ja piikaapimen Erik Hietaniemi korkeimmalta kohdalta saaren keskeltä. Kalle Hietaniemen löytämän rautanuolen ja värntinäkiven tarkemmat löytöpaikat eivät selvinneet. Kvartssia Pälsi keräsi pelloilta. Otto Jokela (eli Hietaniemi) on löytänyt saaresta jo aikaisemmin kivitaltan ja siellä mainittiin näkyneen myös tulisijoja, joita Pälsi ei pitänyt esihistoriallisina.

1949 V.Luho sai Otto Hietaniemen kymmenkunta vuotta aikaisemmin löytämän taltan, joka mahdollisesti on Jänissaaresta; Hietaniemen mailla on kuitenkin myös toinen asuinpaikka, SAARIJÄRVI 42, eikä löytöpaikkaa muistettu aivan varmasti. Luho keräsi kvartssia saaren korkeimmalta kohdalta.

Inventointia häirtasi kasvillisuus ja varsinkin tiheä vitikko. Saaren korkeimmalta kohdalta tuli kuitenkin koekuopasta löytöjä. 30-35 cm vahvaisessa ruokamultakerroksessa oli kvartssia ja palanutta luuta ja sen alta pehmeästä hiesumaasta tuli mm. pari pientä keramiikanmurusta.

Pienialainen ja maastoltaan suhteellisen ehyt saari sopii I luokan kohteeksi.

SAARIJÄRVI 42
Pyhäkoski
Vuosjoki

Kivikautinen asuinpaikka. II.

2244 10 LINNA

x = 6958 36, y = 570 20, z = 125

Kirkosta n. 6 km itäkoilliseen.

kylä: Saarijärvi Pyhäkoski

tila: Hietaniemi 6:14

om.(1969) Maija Varvikko, Pyhäkoski 43100 SAARIJÄRVI

Rauhoitusilmoitus nro 3775/69, kuitattu 28.12.1969

Tarkastus S.Pälsi 1928

Löydöt: KM 18084 kvartssia; Satak. M. 12001 kaksoiskirves

M.Huurre 1969:

Hietaniemen talo on Pyhäjärven länsiosassa, Koskenlahden itäpuolella olevassa niemessä.

Satakunnan museossa olevan kaksoiskirveen oli Otto Hietaniemi löytänyt uutta peltoa raivatessaan Vuosjoen varrelta. Käydessään 1928 tarkastamassa Jänissaarta merkitsi Pälsi kartalle myös ympäristön löytöja. Sen mukaan tämä kirves on Vuosjoen itäpuolella, Pyhäkoskelta tulevan tien pohjoispuolella olevasta pellostasta, talosta n. 1 km pohjoisluoteeseen. Alue on loivasti länteen viettävää savista peltoa. Kvartssia löytyi muutama iskos sen keskellä olevan raivaamattoman alueen etelä- ja luoteispuolelta.

Vuosisadan alussa oli tästä n. 200 m etelälounaaseen löydetty mudasta läheltä Vuosjoen suuta sälekatiskan jäännöksiä ja verkon kaarnakoho. Erik Hietaniemi oli maininnut Pälsille, että myös Hietaniemen talosta järven rantaan (siis etelään ja lounaaseen) laskeutuvilla pelloilla oli havaittu kvartssia. Asuinpaikka olisi sielläkin mahdollinen, mutta inventoinnin aikaan heinä esti tarkastuksen.

SAARIJÄRVI 43
Kekkilä
Klar

Kivikautinen asuinpaikka (?) II.

2244 11 HÄKKILÄ

x = 6962 10, y = 571 00, z = 120-125

Kirkosta n. 8 km koilliseen

Kylä: Pyhäjärvi Kekkilä

tila: Klar 9:18

om.(1969) Arvi Klar, 43160 KEKKILÄ

Rauhoitusilmoitus nro 3776/69, kuitattu 18.12.1969

Löydöt: KM 12262:1-13 kirves, taltan kpl, kvartsia

M.Huurre 1969:

Valokuva f. 101344: Alue kaakosta

1950 V.Luho toi Saarijärveltä joukon kivikautisia löytöjä, jotka Aarno Tavaila oli hänelle luovuttanut. Löytötietojen mukaan ne oli löydetty Kekkilänlahden rannalta n. 3 m vedenpintaa ylempää savimaasta; talon tai löytäjän nimeä ei kuitenkaan ole mainittu. Vajavaisten löytötietojen vuoksi paikan selvittäminen oli vaikeaa ja aivan sattumalta ilmeni, että kysymyksessä lienee Arvi Klarin löytö.

Kekkilänlahti on Pyhäjärvestä luoteeseen pistävä pitkä lahti, jonka pohjukan itärannalla, Viitasaarelle vievästä tiestä n. 1 km kaakkoon on Klarin talo. Arvi Klar kertoi aikoinaan löytäneensä rantapellostaan kivikirveen, jonka hän oli ensin aikonut heittää järveen, mutta tallettanut kuitenkin sen sileyden vuoksi. Hän oli sitten antanut sen myymälänhoitaja Lukkariselle. Aarno Tavaila ja Tarvaalan oppilaitoksen johtaja K.Loune (molemmat jo kuolleet) olivat käyneet tarkastamassa peltoa ja kertoneet löytäneensä siitä kvartsia.

Näiden tietojen perusteella vaikuttaa siltä, että Luhon Tavailalta saamat löydöt ovat juuri Klarin maalta. Alue on kaakkoon viettävää savipeltoa. Inventoinnin aikaan se oli kyllä kynnetty, mutta savi oli kuivina kokkareina eikä siinä näkynyt mitään. Kartalle paikka on merkitty mv. Klarin selostuksen perusteella; täysin varmana sitä ei voi pitää.

PAIKALLISTETUT IRTOLÖYDÖT

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 44

Mahlu

Rinneaho

2243 06 MAHLU

x = 6948 05, y = 555 13, z = n. 155

Kirkosta n. 13 km lounaaseen.

kylä: Mahlu

tila: Rinneaho 19:1

om.(1969) Aatto Rinneaho, 43220 MAHLU

Löytö: (hukassa) reiällinen kivikirves ?

M.Huurre 1969:

Top.arkistossa on T.I.Itkosen tiedonanto vltta 1948, jonka mukaan Mahlun kylästä, Otto Rinneahon maalta on löytynyt reiällinen kivikirves, joka oli siten hukattu.

Rinneahon talo on korkealla mäellä Mahlunjärven eteläpuolella, siihen etelästä laskevan joen itäpuolella, Mahlun sahasta n. 1 km lounaaseen.

Aatto Rinneahon kertoman mukaan kirves on talon kaakkoispuolella olevalta pellolta. Se oli heitetty vanhan navetan vaiheille eikä sitä sen jälkeen ole enää löytynyt. Pelto on tasaista savikkomaata mäen laella. Tarkastusmahdollisuudet olivat hyvät, mutta mitään ei havaittu.

Itkonen mainitsee myös, että Rinneahon maalla Nevalahden rannassa havaittu "valkian tiloja" vesirajassa lähellä Kakkokallioa. Mahlunjärven Nevalahti on n. 1 km talosta pohjoiseen. Sen rannat ovat alavia ja soisia. "Valkian tiloista" ei enää tiedetty mitään; ne lienevät olleet maantien ja järven välillä (ruutu 48/55).

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 45

Mahlu

Jousiniemi

2243 06 MAHLU

x = 6949 48, y = 555 70, z = 125-130

Kirkosta n. 12 km lounaaseen.

kylä: Hännilä

tila: Jousiniemi 76

om.

Löytö: KM 11918 reikäkivi

M.Huurre 1969:

Eino Nikkilä toi 1948 museoon reikäkiven, jonka Niilo Vilkkilä oli löytänyt Jousiniemen tilan maalta, Mahlunjärven rannasta n. 20 m. Sama esine mainitaan myös T.I.Itkosen tiedonannossa 1948, jossa sen mainitaan löytyneen "vuoren alta peltoa raivatessa".

Talo on Mahlunjärven Hietalahden pohjoisrannalla vastapäätä Mahlun sahaa. Se on aivan lähellä rantaa, itäpuolella on hiekkaista peltoa, pohjoisessa maasto nousee Kalmukankaaksi (ks.SAARIJÄRVI 16). Pelto sopisi asuinpaikaksi, mutta mitään ei näkynyt.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 46
Hoikka
Palomäki

2243 09 PAJUPURO

talo: x = 6941 25, y = 567 97

Kirkosta n. 15 km eteläkaakkoon.

kylä: Summasjärvi, Hoikka

tila: Palomäki 3:7 (kansakoulu)

om.(1969) Saarijärven kunta

Löytö: KM 2215:782 kourutaltoa

M.Huurre 1969:

Salomon Wilskmanin lähetyksessä tuli 1883 mm. kourutaltoa, joka oli löydetty Summasjärven kylän Palomäestä, hiekkakankaasta.

Löytö on ilmeisesti Hoikan kansakoulun paikkeilta.

Summasjärven rannasta sinne tulee matkaa 6 km ja Lannevedestä 5 km. Paikka on korkeaa hiekkaisista mäkeä, jonka laki on yli 205 m; koulu on n. 195 m y.m.p. Lähellä on muutamia pikkulampia, Hoikanlammet ja Kotalampi. Alueella ei huomattu asuinpaikkaan viittaavaa.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 47
Pajupuro
Ahoniemi

2244 09 PAJUPURO

x = 6948 03, y = 564 20, z = 115-117,5

Kirkosta n. 7 km etelään.

kylä: Saarijärvi, Pajupuro

tila: Kujala 35:24

om.(1969) Antti Hänninen, 43120 PAJUPURO

Löytö: KM 12235 kaksoiskaitataltoa (tasa-kouru)

M.Huurre 1969:

Kujalan talo on Lautajärven pohjoispuolella, rannasta n. 500 m. Siitä n. 1 km eteläkaakkoon pistää järven länsipäähän Ahoniemi, josta Aapeli Hänninen oli n. 1909 löytänyt taltan, jonka Luho toi museoon 1949.

Ahoniemen päässä on kumpare, joka on osaksi laitumena, pohjoisosa peltona. Taltta kuuluu löytyneen tältä pelloilta, mäen luoteislaidalta ison kiven ja koivun luota. Maaperä on savea ja koska se oli heinäällä, ei siitä saanut mitään selvää. Ylempänä on hiekkaisempaaakin maata.

Lautajärveä on 1950-luvun lopulla laskettu metrin verran.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 48
Pajupuro
Luotola

2243 09 PAJUPURO

x = 6948 42, y = 564 84, z = 120-125

Kirkosta n. 7 km etelään.

kylä: Saarijärvi, Pajupuro

tila: Luotola 35:37

om.(1969) Vilho Tarvainen, HÄMEENLINNA

vuokr. (1969) Veikko Tarvainen, 43120 PAJUPURO

Löytö: KM 12237 kourutaltta

M.Huurre 1969:

Taltan on löydetty noin 1909 Luotolan talon tontilta Lautajärven rannasta. Sen lahjoitti museolle Vilho Tarvainen Luhon kautta 1949.

Talo on Lautajärven itärannalla. Löytö on tiettävästi nykyisestä talosta n. 40 m etelään olevasta pellostä. Samoilla paikoilla kerrotaan olleen n. 50 cm syvyydessä hiiliä ja palanutta puuta. Alue on hiekkaista maata; mitään ei siinä näkynyt.

Veikko Tarvaisen rannasta on joskus löytynyt myös yksipuinen ruuhi, jota joku on käynyt katsomassakin.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 49
Lannevesi
Kivitalo

2243 12 LANNEVESI

x = 6944 80, y = 572 05, z = 125-130

Kirkosta n.15 km eteläkaakkoon

kylä: Lannevesi

tila: Kivitalo 1:25

om.(1971) Uljas Hakala, 41270 LANNEVESI

Löytö: Saarijärven M. reikäkivi

(M.Huurre 1971)

Esineen on löytänyt Uljas Hakala inventoinnin jälkeen, 19.4.1971, omistamansa Kivitalon pihamaalta.

Kivitalo sijaitsee kirkosta n. 13 km kaakkoon, Lanneveden pohjoispään länsipuolella, rannan ja Uuraisiin vievän tien välillä. Vaikka tästä löytöpaikasta ei inventoitaessa tehty havaintoja, tuli seutu silloin mahdollisuuksien mukaan tarkastetuksi. Maaperä alueella on hiekkaa. Joenniskapellon asuinpaikka (SAARIJÄRVI 8) on tästä n. 800 m koilliseen. Lanneveden alueen asuinpaikat ovat tätä paikkaa huomattavasti alempana ja todennäköisesti kysymyksessä on hajalöytö. Koska se on pihasta, voi löytöpaikka olla sekundäärinenkin.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 50
Kiimasjärvi
Summakoski

2243 12 LANNEVESI

Haaparannan talo: $x = 6949\ 74$, $y = 574\ 74$, $z = 110-115$
Kirkosta n. 12 km kaakkoon.

kylä: Kiimasjärvi
tila: Haaparanta 1:33
om.

Löytö: KM 2029:138 kourutaltoa

M.Huurre 1969:

A.L.Nyman oli 1880 saanut kourutaltoa, joka oli löytynyt Kiimasjärven kylästä Hernesalmen talon maalta läheltä Summakoskea (SMYA V s.164-165).

Hernesalmen talo (om. velj. Vesterinen) on Kyyränkylässä; Summakoskeen, jonka kautta Summasjärven vedet laskevat Kiimasjärveen, on siitä matkaa runsaat 3 km. Nykyisin ei Hernesalmen maita ole aivan Summakosken lähellä; lähimpänä on Marinkankaan alue n. 1 km kaakkoon, Kiimasjärven Sahin rannassa. Nymanin kartalle paikka on merkitty kosken kaakkoispuolelle nykyisen Haaparannan vaiheille, joka lienee aikoinaan ollut Hernesalmen maita. Sitä vastapäätä, kosken pohjoispuolelta on Niskalan mailta useita löytöjä (SAARIJÄRVI 78).

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 51
Kyyränkylä
Kantola

2243 12 LANNEVESI

$x = 6946\ 50$, $y = 573\ 80$, $z = n.\ 115$
Kirkosta n. 13 km kaakkoon.

kylä: Kiimasjärvi Kyyränkylä
tila: Kantola 3:43 (oik. yhteismaa)
om.(1969) Väinö Kinnunen, 41270 LANNEVESI

löytö: KM 10503 pohjalainen tasataltoa

M.Huurre 1969:

H.Ollilan kautta tuli 1936 Kansallismuseoon taltoa, jonka Väinö Kinnunen oli edellisenä vuonna löytänyt Kiimasjärven kylästä, Kantolan talosta n. 150 m länteen suomaasta 2 m syvyydestä.

Kantola on Kyyränkylässä, Summasjärven ja Lanneveden välimaastossa, Summasjärven Talvilahteen laskevan Pukkipuron itäpuolella. Löytöjä Väinö Kinnunen näytti löytöpaikan, joka on talosta n. 250 m lounaaseen Pukkipuron varressa oleva yhteismaa ja mudanottoa. Siinä ei näkynyt mitään, ei myöskään ympärillä olevilla osaksi hiekkaisilla pelloilla.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 52
Länsi-Kalmari
Koskela

2244 02 TUHMALAMPI

x = 6965 02, y = 548 92, z = n. 132,5
Kirkosta n. 18 km luoteeseen.

kylä: Kalmari, Länsi-Kalmari
tila: Koskela 4:9
om. (1969) Aatu Koskela, 43270 KALMARI

Löytö: KM 12049 poikkikirvas

M.Huurre 1969:

Ville Luho sai 1949 kirveen, jonka Toivo Koskela oli löytänyt 1928 Kalmarin kylästä Koskelan talon pellosta savimaasta n. 15 m Tuhmajoen rannasta.

Koskelan talo on Tuhmajoen etelärannalla, joen yli tulevan sillan luona. Löytöpaikka on luultavimmin samalla puolella jokea, talosta n. 300 m kaakkoon, koordinaattien ilmoittaman paikan vaiheilla. Alue on savikkoista peltorinnettä, joka viettää itään ja koilliseen. Inventoitaessa se oli heinällä eikä siitä saanut mitään selvää.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 53
Länsi-Kalmari
Halttusen kytö

2244 02 TUHMALAMPI

pelto: x = 6967 20, y = 546 75, z = 160-165
Kirkosta n. 18 km luoteeseen.

kylä: Kalmari, Länsi-Kalmari
tila: Ruunaniemi
om. (1969) Onni Ruunaniemi, 43270 KALMARI

Löytö: KM 2887:11 tasataltan kappale

M.Huurre 1969:

A.E.Snellman toi 1892 Kansallismuseoon löytäjän rikkoman kivitaltan kappaleen, joka oli löytynyt Kalmarin kylän Ruunaniemen talon maalta Halttusen kytöä kuokittaessa.

Ruunaniemen talo on Länsi-Kalmarissa Tuhmalammen pohjoisrannalla. Halttusen kytö on siitä n. 1,8 km pohjoisluoteeseen, metsän keskellä oleva nyt jo metsittynyt vanha pelto. Alue on varsin tasaista ja kosteaa maastoa eikä asuinpaikasta varmaankaan ole kysymys.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 54
Lehtola
Pellonpää

224404 MUIITTARI

talo: x = 6957 46, y = 552 55
Kirkosta n. 12 km länsiluoteeseen.

kylä: Saarijärvi, Lehtola
tila: Pellonpää 13:55
om. (1969) Arvi Liimatainen, 43240 LEHTOLA

Löytö: KM 2064:3 tasatalta

M.Huurre 1969:

1880 A.L.Nyman sai taltan, joka oli löydetty 1878 Pellonpään talon maalta n. 10 sylvä Vartejärven rannasta savesta (SMYA V s. 167).

Pellonpään talo sijaitsee Vartejärven pohjoispään itärannalla, n. 750 m Lehtolasta Muittariin vievän tien risteyksestä Muittariin päin. Sen lähipellot ovat järveen viettävää hiekkaista maastoa. Kasvillisuuden vuoksi niiden tarkastus jäi heikoksi.

Nymanin kartalla Pellonpää on merkitty enemmän kaakkoon, nykyisen Haapaniemen paikkeille (ruutu 56/53) missä ei kuitenkaan liene ollut Pellonpään maita.

? Rautakautinen irtolöytö ?

SAARIJÄRVI 55
Kolkanlahti
Pappilansaari

2244 04 MUIITTARI

ruutu 57/59
Kirkosta n. 5 km länteen.

kylä: Saarijärvi, Kolkanlahti
tilat: RNot 94:1, 94:2, 94:3

Löytö: ? Saarijärven museo 10, rautakirves

M.Huurre 1969:

Ks. SAARIJÄRVI 17.

Saarijärven museossa on esihistoriallinen partakirves, jonka hamara on särkynyt. Sen löytöpaikasta ei ole mitään merkintöjä.

Kertoman mukaan Erkki Hopea ja Antti Kupiainen olivat 1949 löytäneet Saarijärven Pappilansaaresta rautaisen kirveen, josta ei ole sen enempää tietoja. Mahdollisesti se on tuo museossa oleva kirves.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 56
Koskenkylä
Kalmujoki

2244 05 KALMARI

(Kalmukoski): $x = 6961\ 20$, $y = 550\ 68$, $z = 129$
Kirkosta n. 15 km luoteeseen.

kylä: Kuoppala, Koskenkylä
tila: ? Roppila 5:8
om.

Löytö: KM 3874 rombikirves

M.Huurre 1969:

Kirveen on löytänyt 1900 Heikki Blomqvist Kuoppalan eli Kosken kylän Kalmukosken rantakivikolta.

Kalmukoski on Kalmarinselästä etelään laskevan Kalmujoen niskalla. Saarijärven ja Kuoppalan kylien raja kulkee joessa ja löytö lienee joen länsirannalta. Itäranta on jyrkkää rinnettä, länsipuoli on loivempaa, etupäässä hiesumaata. Kasvillisuus häytti tarkastusta eikä mitään havaittu.

Noin 300 m. koskeata etelään on Kalmukosken talon maalla esikeraaminen (?) asuinpaikka (Ks. SAARIJÄRVI 18). Koska se on nimetty talon mukaan Kalmukoskeksi, on kirveen löytöpaikalle annettu nimeksi Kalmujoki.

Kivikautinen irtolöytö (?)

SAARIJÄRVI 57
Koskenkylä
Tummunlahti

2244 05 KALMARI

$x = 6962\ 35$, $y = 551\ 65$, $z = 130-135$
Kirkosta n. 15 km länsiluoteeseen.

kylä: Saarijärvi, Koskenkylä
tila: Kotiniemi 10:45
om.(1969) Olavi Neittaanmäki, Koskenkylä 43100 SAARIJÄRVI

Löytö: Saarijärven m. (?), kivitaltta ?

M.Huurre 1969:

Olavi Neittaanmäki kertoi löytäneensä aikoinaan Tummunlahden rantapellostä kivitaltan, jonka oli antanut Aarno Tavailalle. Mahdollisesti se on joku Saarijärven museon löytötiedottomista esineistä.

Tummunlahti on Kalmarinselän itärannalla, Kalmujoen niskalla olevasta Kotiniemen talosta n. 1,4 km koilliseen. Sen rannassa on loivasti länteen viettävä hiesupelto, joka inventoinnin aikaan oli heinäällä. Aivan rannassa on hietikko. Siinä tai muuallakaan ei näkynyt mitään. Tummunlahdesta kuuluu joskus löytyneen ruuhan kokka. Lähistöllä on myös nauriskuoppia.

Hirsihiekkan asuinpaikka (SAARIJÄRVI 19) on pellostä n. 500 m pohjoiskoilliseen.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 58
Kalmari
Kylmäpuro

2244 05 KALMARI

x = 6966 02, y = 551 55, z = 135-140

Kirkosta n. 15 km luoteeseen.

kylä: Kalmari

tila: Pirttiniemi 3:51

om.(1969) Eero Pirttiniemi, 43270 KALMARI

Löytö: KM 12418 reikäkivi

M.Huurre 1969:

1950 kansallismuseoon tuli reikäkivi, jonka Paavo Pirttiniemi oli löytänyt 1939 Pirttiniemen talon uudelta pellolta, Kylmäpuron suusta n. 200 m luoteeseen.

Paikka on Kalmarinselän länsirannalla, Kylmäpuron länsipuolella, Pirttiniemen talosta vajaa 1 km pohjoiseen. Alue on alavaa savipeltoa. Se oli kynnöksellä, mutta mitään ei näkynyt.

Pirttiniemen kärjessä on asuinpaikka SAARIJÄRVI 23.

Kivikautinen (?) irtolöytö

SAARIJÄRVI 59
Kalmari
Tupala

2244 05 KALMARI

x = 6965 40, y = 555 20, z = 150-152,5

Kirkosta n. 14 km luoteeseen

kylä: Saarijärvi

tila: Tupala 9:7

om.(1969) August Kokkila, 43270 KALMARI

Löytö: Saarijärven M. pieni reikäkivi

M.Huurre 1969:

Tupalan talo on Saarijärveltä Kokkolaan vievän uuden maantien varressa, sen ja vanhan tien välissä. Pieni Löytänä -nimisestä lammesta se on n. 250 m itään.

Reikäkivi on löytynyt talon eteläpuoliselta pellolta, n. 30 m päärakennuksesta. Alue on tasaista hiekkamaata; asuinpaikan merkkejä ei näkynyt.

Kivikautisia irtolöytöjä

SAARIJÄRVI 60
Tarvaala
Puromäki

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6950 52, y = 565 35, z = n. 115

Kirkosta n. 5,7 km etelään

kylä: Saarijärvi, Tarvaala

tila: Puromäki 35:28

om.(1969) Eiti Koskenlahti, 43130 TARVAALA

Löydöt: KM 13763:1-2 kirves ja kourutaltta

M.Huurre 1969:

Puromäen talo on Tarvaalan maatalousoppilaitoksesta n. 2,5 km lounaaseen, Kallinjärvestä 800 m etelään. Sen itä- ja pohjoispuolitse kiertää Pajupuroon laskeva Satosuonkanava.

1948 tältä oli löytynyt kaksi kiviesinettä, jotka Luho sai mukaansa. Kirveen löytäjä oli Veikko Tarvainen ja kourutaltan Vilho Kalenius, joita kumpaakaan en tavannut. Paikka on siksi merkitty Luhon tietojen perusteella. Ne ovat löytyneet ojaa kaivettaessa Satosuon pohjoisreunalla olevan pellon yläosaan, talosta n. 150 m lounaaseen. Paikka on loivaa savikkoista rinnettä, joka viettää lähinnä kaakkoon, Satosuonkanavaan päin. Viljan vuoksi pellon tarkastus oli hankalaa. Maaston perusteella voisi asuinpaikkakin tulla kysymykseen.

Kivikautinen irtolöytö (?)

SAARIJÄRVI 61
Summassaari
Rusavierto

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6952 10, y = 568 45, z = 115-120

kylä: Saarijärvi, Summassaari

tila: Rusavierto (kartalla Viertola)

om.(1969) Väinö Rusanen, 43130 TARVAALA

Löytö: ??? kivitaltta ???

M.Huurre 1969:

Rusavierron talo on Summassaaren halki kulkevan harjun pohjoispään itäreunalla, peltoaukeaman luoteispäässä. Väinö Rusanen kertoi löytäneensä kivitaltan pellon yläosasta n. 120 m talosta eteläkaakkoon, koordinaattipisteen paikkeilta. Hän muisteli antaneensa esineen jollekin, mutta ainakaan kansallismuseossa ei siitä ole tietoa. Mahdollisesti se on joku Saarijärven museon löytötiedottomista esineistä.

Pelto on loivasti itään viettävää hiekkamaata. Sitä oli helppo tarkastaa, mutta mitään asuinpaikkaan viittaavaa ei ollut näkyvissä.

Rautakautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 62
Summassaari
Hiekkaranta

2244 07 SAARIJÄRVI

suunnilleen: x = 6952 10, y = 568 86, z = 108-110

kylä: Summasjärvi, Summassaari

tila: Saarenpää 1:133

om.(1969) Saarijärven kunta

Löytö: KM 9875:2 leijonasolki

M.Huurre 1969:

Soljen on löytänyt O.Marttila, verifikaatin mukaan 1931, Äyräpään tarkastuskertomuksen mukaan (1934, top.arkistossa) 1933, uimamatkallaan Summassaaren itärannalta, Saarenpään talosta n. 350 m pohjoisluoteeseen, loivasti kaareutuvan lahden rantahietikolta aivan vesirajasta.

Alue on tasaista alavaa rantahietikkoa. Pohjoisempana, Summasjärven ja Saarijärven kylien rajalla, on metsikköinen osaksi hakattu mälikumpu, jossa on kivikkoa, ehkä vanhaa rantamuodostumaa. Kummun juurella on kesämökki. Mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa ei alueella näkynyt.

Esihistoriallinen irtolöytö (?)

SAARIJÄRVI 63
Summassaari
Saariharju

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6952 34, y = 558 12, z = n. 108

kylä: Saarijärvi, Summassaari

tila: Saariharju

om.(1969) Aarne Oksanen

Löytö: KM 12333:14 puukaaren kappale

M.Huurre 1969:

Ks. SAARIJÄRVI 33.

Heikki Moilaselta 1949 lunastettujen asuinpaikkalöytöjen joukossa on muotoiltu puukaari, joka on löytynyt Summassaaren luoteisrannasta, Saariharjun talosta n. 250 m pohjoiseen pistävän lahden rannasta mutaa otettaessa. Paikalla ei tietenkään näkynyt mitään.

Liesi ?

SAARIJÄRVI 64
Tarvaala
Majakoski 1

2244 07 SAARIJÄRVI

suunnilleen: x = 6951 86, y = 567 17, z = n. 113
Kirkosta n. 4,8 km eteläkaakkoon

kylä: Saarijärvi, Tarvaala

tila: Tarvaalan koulutila 4:48

om.(1969) Tarvaalan maatalousoppilaitos, 43130 TARVAALA

M.Huurre 1969:

1934 ilmoitti Heikki Haavio, että Tarvaalan koulutilan maalta oli maantien oikaisun ja uuden sillan rakentamisen yhteydessä Majakosken rannasta löytynyt kallion kolosta tulisija (kirje, kartta ja piirros top.arkistossa).

Majakoski, jonka kautta Saarijärven vedet laskevat Summasjärveen, on Tarvaalan päärakennuksesta n. 250 m lounaaseen. Kosken yli vie Saarijärveltä Uuraisin menevän tien silta. Tulisija oli ollut pienessä niemessä uuden tien länsipuolella ja se oli hävinnyt jo Haavion käydessä paikalla. Niemi on kivikkoista ja kallioista soramaata Majakosken pohjoisrannalla. Inventoidessa siinä ei näkynyt mitään.

Majakosken vaiheilta on muutama kiviesine (SAARIJÄRVI 65) ja siellä saattaisi olla asuinpaikkakin.

Kivikautisia irtolöytöjä

SAARIJÄRVI 65
Tarvaala
Majakoski 2

2244 07 SAARIJÄRVI

taltta: x = 6952 10, y = 567 06, z = 115

kylä: Saarijärvi, Tarvaala

tila: Tarvaalan koulutila

om.(1969) Tarvaalan maatalousoppilaitos

Löydöt: KM 8335 kirves; Saarijärven M. pikkutaltoa; Saarijärven yhteiskoulu, reikäkivi

M.Huurre 1969:

Majakosken läheltä (ks. SAARIJÄRVI 64) on löytynyt muutama kiviesine. Niistä ainoa, jonka löytöpaikka on tarkemmin tiedossa on Saarijärven museon pikkutaltoa. Sen on löytänyt Veikko Ahonen Tarvaalan konehallin viemäriä kaivettaessa joen varresta koivikosta. Paikka on koulun rakennuksista n. 300 m länteen, Majakosken yläpuolella olevan suvannon pohjoisrannalla, saunasta n. 50 m luoteeseen. Alue on etelään viettävää sorarinnettä.

Kirveen on toimittanut koulun johtaja Ilmari Parkkonen 1924. Se oli löytynyt Majakosken rannasta tiilisavea otettaessa, mutta ei mainita, kummalta puolen koskea.

Reikäkiven on löytänyt koulupoika Castren 1937 pellolta läheltä Majakoskea ja sekin voi olla kummalta puolen jokea tahansa.

Majakosken vaiheilla saattaa olla asuinpaikkakin, vaikka sellaisesta ei löytynyt merkkejä.

Kivikautisia irtolöytöjä

SAARIJÄRVI 66
Tarvaala
Kaivopelto

2244 07 SAARIJÄRVI

noin: x = 6952 20, y = 567 35, z = 110-115

Kirkosta n. 4,6 km kaakkoon

kylä: Saarijärvi, Tarvaala

tila: Tarvaalan koulutila 4:48

om.(1969) Tarvaalan maatalousoppilaitos

Löydöt: KM 8239 tasataltta; Saarijärven yhteiskoulu, kirves

M.Huurre 1969:

Äyräpää toi 1934 Saarijärveltä taltan, jonka oppilas Viljo Koivunen oli löytänyt 1923 Tarvaalan koulutilan tontin läheltä Kaivopeltoa kynnettäessä (Äyräpään tark.kert. 1934). Samalta pellolta, päärakennuksesta n. 130 m pohjoiseen, löysi joku maatyömies 1927 kirveen; lähellä oli näkynyt punaista maata.

Paikka on koulun pohjoispuolella, Saarijärveltä Uuraisiin vievän maantien ja Summassaaren tien kulmauksessa oleva loivasti lähinnä pohjoiseen viettävä savikkopelto, jossa ei havaittu mitään mainittavaa.

Saman pellon alaosasta on muinaisjalas (SAARIJÄRVI 67).

Kivikautinen suolöytö

SAARIJÄRVI 67
Tarvaala
Tarvaala

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6952 30, y = 567 60

kylä: Saarijärvi, Tarvaala

tila: Tarvaalan koulutila 4:48

om.(1969) Tarvaalan maatalousoppilaitos

Löytö: KM kansat.os. 8019 reenjalas

M.Huurre 1969:

Tarvaalan koulutilan maalta löytyi 1937 Summasjärven rannasta mudan ajossa reenjalas. Löytöpaikka on merkitty Luhon Summassaaren kaivauskertomukseen 1948 kuuluvalla kartalla 1. Mudanottopaikka on Tarvaalan rakennuksista 300 - 400 m koilliseen, aivan rannassa. Sen länsipuolella olevalta Kaivopellolta on pari kiviesinettä (SAARIJÄRVI 66) ja Summassaari asuinpaikkoineen on salmen itäpuolella.

Ks. T.I.Itkonen SM 1938 sekä Luho SM 1949 ja SM 1957.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 68
Summasjärvi
Kotiniemi

2244 07 SAARIJÄRVI

kannas: x = 6953 00, y = 567 55, z = 108-110
Kirkosta n. 3,8 km kaakkoon.

kylä: Saarijärvi
tila: Kotiniemi 62
om.

Löytö: KM 8079 kourutaltoa

M.Huurre 1969:

Tarvaalan maamieskoulun johtaja Ilmari Parkkonen toimitti 1922 museoon kourutaltoa, jonka oli löytänyt Matti Honkanen koulutilan pellosta Summasjärven rannasta Voudinlahden ja Varsalahden väliseltä kannakselta.

Paikka on Kotiniemi, Tarvaalasta n. 850 m pohjoiseen, Summasjärven länsirannalla. Niemen päässä on peltona oleva kumpare, joka jää miltei saareksi järven ja märkien mutarantojen välille. Sen yhdistää mantereeseen vain kapea peltokannas, jonka vaiheilta löytö ilmeisesti on. Kumpare on hiekkaista, asuinpaikaksi sopivaa maastoa, mutta mitään ei näkynyt.

Rautakautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 69
Summasjärvi
Voudinlahti

2244 05 SAARIJÄRVI

suunnilleen: x = 6953 58, y = 567 89, z = 115-120
Kirkosta n. 3,9 km kaakkoon.

kylä: Saarijärvi
tila: Voudinniemi 57
om.(1969) Sipretti Hänninen, os. 43130 TARVAALA

Löytö: KM 9875:1 pronssikahvainen tulusrauta

M.Huurre 1969:

Väinö Heimonen löysi 1927 Tarvaalan koulutilan pellosta tulusraudan pronssikahvan. 1934 Äyräpää kävi tarkastamassa löytöpaikkaa ja totesi alempana pellolla kivikautisen asuinpaikan SAARIJÄRVI 36 (tark.kert. top.arkistossa).

Pelto on Summasjärven luoteisosassa, Voudinniemen itäpuolella. Löytöpaikka on merkitty Äyräpään kartalle. Se on asuinpaikkaa ylempänä tasaisella hiesupellolla, n. 100 m pohjoiseen Voudinniemen tyvellä olevasta vanhasta rakennuksesta. Siellä ei näkynyt mitään mainittavaa.

Kivikautisia irtolöytöjä

SAARIJÄRVI 70
Summasjärvi
Honkaniemi

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6953 00, y = 569 25, z = 110-115

Kirkosta n. 5,2 km kaakkoon.

kylä: Saarijärvi

tila: Honkaniemi

om.(1969) Kerttu Loune

Löydöt: KM 11570 kourutaltoa, 11783 hiomakivi

M.Huurre 1969:

1945 löysi agronomi Kerttu Loune kourutaltoa Louneen huvilan Honkaniemen perunamaasta, niemen länteen kallistuvalta tyveltä savimaasta n. 30 m rannasta. Myöhemmin samasta pellostä löytyi hiomakivi.

Honkaniemi on Summasjärven itärannalla, Summassaaren Peukaloniemestä n. 500 m koilliseen, aivan Saarijärven ja Summasjärven kylien rajalla. Sen kivikkoisessa kärjessä on pari huvilaa, tyvellä pieni peltoalue, ilmeisesti löytöpaikka. Pelto oli osaksi heinäillä, sen laki ja itään viettävä osa olivat hiekkaisempia ja helpommin tarkastettavissa. Alueella voisi olla asuinpaikkakin, mutta mitään ei näkynyt.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 71
Rahkola
Kivenpelto

2244 07 SAARIJÄRVI

alo: x = 6955 25, y = 568 06

Kirkosta n. 3,2 km itäkaakkoon

kylä: Saarijärvi, Rahkolankylä

tila: Kivenpelto 19:33

om.(1969) Pentti Tavaila, 43100 SAARIJÄRVI

Löytö: KM 2029:140 pohjalainen tasataltoa

M.Huurre 1969:

A.L.Nymanin Saarijärveltä 1880 saamiin esineisiin kuuluu mm. taltoa, joka on löydetty Rahkolan kylästä Kivenpellon talon pellostä, 50 m Lumperoisen järven rannasta.

Talo on Pienen Lumperoisen kaakkoisrannalla, Kukonhiekkan rautatiesekkeelta n. 850 m koilliseen. Sen pellot ovat savikkoisia, viettävät rannassa luoteeseen. Löytöpaikasta ei tullut tarkempaa selvyyttä eikä mitään näkynyt.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 72
Pyhäkoski
Jokela

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6958 68, y = 569 95, z = 120-125

Kirkosta n. 5,5 km koilliseen

kylä: Saarijärvi, Pyhäkoski

tila: Jokela 6:21

om.

Löytö: Satak.M. 12002 kirves

M.Huurre 1969:

Satakunnan museon kirveen on löytänyt palstatilallinen Otto Hietanen Saarijärven kylän Jokelan palstatilan uutta peltoa tehtäessä savimaasta 1921.

Jokelan talo on Pyhäjärven Koskenlahteen laskevan Vuosjoen itäpuolella. Pälsi on merkinnyt löytöpaikan Jänissaarta (SAARIJÄRVI 41) koskevan tarkastuskertomuksensa kartalle (top. ark.). Se on Vuosjoen länsirannalla, Jokelasta n. 200 m lounaaseen ja joen suusta n. 500 m ylöspäin. Alue on alavaa savipeltoa, joka ei näytä asuinpaikaksi sopivalta.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 73
Kirkonkylä
Pappila

2244 07 SAARIJÄRVI

ruutu 55/65 ?

Kirkosta n. 500 m itäkaakkoon

kylä: Saarijärvi

Löytö: KM 2064:4 tasataltta

M.Huurre 1969:

A.L.Nymanin 1881 tuomiin esineisiin kuuluu mm. taltta, joka on löydetty Tarvaalan pappilan pellosta läheltä Lumperoisen rantaa (SMYA V s. 167).

Tarvaalan pappila on Saarijärven ja Pienen Lumperoisen välisellä kannaksella, järviä yhdistävän Palvasalmen itäpuolella. Löytö on Nymanin karttamerkinnän mukaan tältä kannakselta, Lumperoisen puolelta. Nykyisin seutu on rautatien ja asema-alueen vuoksi perusteellisesti mylläntynyttä. Sinänsä kannas olisi sopivaa vaikka asuinpaikaksi.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 74
Kirkonkylä
Herala

2244 07 SAARIJÄRVI
talo: x = 6956 78, y = 564 30
Kirkosta n. 800 m luoteeseen.

kylä: Saarijärvi
tila: Herala 16:80
om. (1969) Beda ja Aune Herala, 43100 SAARIJÄRVI

Löytö: KM 2029:141 kirves

M.Huurre 1969:

A.L.Nyman toi 1880 kirveen, joka oli löytynyt Heralan talon maalta läheltä Herajärveä; se oli ollut pystyssä maan sisässä (SMYA V s.166).

Heralan talo on kirkonkylässä Herajärven ja Pienen Lumperoisen välisellä kannaksella, rautatien pohjoispuolella. Herajärven pohjoisrantaan kulkevat maantie ja rautatie ovat hävittäneet miltei koko rannan eikä löytöpaikasta tiedetty enää mitään.

Rautakautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 75
Ranta-Hännilä
Mäkelä

2244 07 SAARIJÄRVI
talo: x = 6956 08, y = 560 56
Kirkosta n. 4,2 km länteen

kylä: Hännilä, Ranta-Hännilä
tila: Mäkelä 4:21
om.

Löytö: KM 9993 rautainen keihäänkärki

M.Huurre 1969:

Keihäänkärjen oli löytänyt 1927 koululainen Eino Rutanen (verif.: Eino Mäkelä) Mäkelän talon läheltä peltoa muokatessa. Museon sen on toimittanut Heikki Haavio 1934.

Mäkelä on Saarijärven etelärannalla, n. 1 km Matosalmen lossista länteen. Sen itäpuolella on Merunlampi, jonka järvestä erottaa kapea kannas. Talon lähipellot ovat suhteellisen jyrkästi itään viettävää savikkoista maastoa. Mitään ei huomattu.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 76
Saarijärvi
Pakkala

2244 07 SAARIJÄRVI

pellon keskus: x = 6957 50, y = 561 50, z = 120-125
Kirkosta n. 3,7 km länsiluoteeseen.

kylä: Saarijärvi

tila: 1) Pakkala 7:19

2) Pakkalanniemi 7:20

om.(1969) 1) Arvi Pakkala, 43100 SAARIJÄRVI

2) Elvi Lond, 43100 SAARIJÄRVI

Löytö: KM 6306:42 tasataltta

M.Huurre 1969:

1913 saatiin museoon asemapäällikkö Sandellilta tasataltta, "hittad i Saarijärvi socken, Saari by Pakkala gård. (Tagen af W. Nyfelt)".

Entinen Pakkalan talo on jakaantunut kahdeksi, toisen nimi on Pakkalanniemi. Molemmat talot ovat rannassa olevan hiekkaisen harjun pohjoispäässä. Harjun itäpuolella on Koiralampi, jonka eteläpäästä laskee oja Saarijärveen; pohjoisessa taas on märkä notko, joka on yhdistänyt lammen järveen veden ollessa korkeammalla. Vanhan Pakkalan maita on ollut myös lammen itä- ja pohjoispuolella.

Löytäjäksi tiedettiin Vihtori Nyfelt, mutta löytöpaikka jäi selvittämättä. Harju sopisi erinomaisesti asuinpaikaksi, mutta suhteellisen hyvistä mahdollisuuksista huolimatta tarkastus jäi tuloksettomaksi.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 77
Saarijärvi
Reinilä

2244 07 SAARIJÄRVI

pelto: x = 6957 80, y = 561 75, z = n. 120
Kirkosta n. 3,5 km länsiluoteeseen.

kylä: Saarijärvi

tila: Reinilä 7:99

om.(1969) metsänhoitaja Pentti Ritoniemi

Löytö: KM 12240 reikäkivi

M.Huurre 1969:

Esine löytyi, kun Ilkka Krogerus iski siihen varpaansa 6.8.1949; toinen löytäjä oli Kai Linna. Se tuli esille ojan kaivuussa Pentti Ritoniemen maalta 0,5-1 m syvyydeltä.

Ritoniemen talo Reinilä on vanhan Karstulan ja Kokkolan maantien varressa pohjoispuolella. Löytöpaikka on ilmeisesti tien eteläpuolinen pelto. Maasto on lounaaseen ja länteen viettävää savimaata, joka oli heinällä ja tarkastukseen mahdotonta.

Kivikautisia irtolöytöjä

SAARIJÄRVI 78
Summasjärvi
Niskala

2244 10 LINNA

x = 6950 10, y = 574 05, z = 110
Kirkosta n. 10,5 km kaakkoon

kylä: Kiimasjärvi

tila: Niskala 3:29

om.(1969) Otto Takala, 41270 LANNEVESI

Löydöt: KM 11863:1-3 kaksi reikäkiveä, reiällisen hakun kappale

M.Huurre 1969:

Esineet on löytänyt Otto Takala 1947 raivatessaan peltoa talosta n. 200 m luoteeseen. Maaperä savea.

Niskalan talo on Summasjärven itärannalla Summaskosken pohjoispuolella olevassa niemessä (peruskartalla 2243 12 LANNEVESI). Talo oli autiona ja omistaja asui Lannevedellä (Lanneveden matkahuolto). Sen luoteispuolella olevat melko tasaiset savipellot olivat kesannolla ja vaikeasti tarkastettavissa. Sijaintinsa puolesta alue sopisi asuinpaikaksi, mutta sellaista ei voitu varmistaa.

Kivikautinen (?) irtolöytö

SAARIJÄRVI 79
Linnankylä
Linnansaari

2244 10 LINNA

ruutu 55/75

Kirkosta n. 10,5 km itään

kylä: Pyhäjärvi, Linnankylä

tila: 1) Linna 13:24

2) Korpela 13:102

om.(1969) 1) Veikko Nyrönen, 43150 LINNA

2) Erkki Ruusila, 43150 LINNA

Löytö: Hämeen M. reikäkivi

M.Huurre 1969:

Reikäkiven on saanut Samuli Paulaharju 1905. Se on löytynyt Linnansaaren pohjoispään länsirannalta vedestä noin sylen syvyydestä.

Saari on Pyhäjärven eteläosan keskivaiheilla Linnanniemen itäpuolella Linnanlahdessa. Esine on löytynyt sen Linnan taloon kuuluvan pohjoispään kohdalta saaren ja mantereen välisestä salmesta. Saarella on peltoja ja Korpelan osuuden keskivaiheilla on joskus ollut talokin. Mitään esihistoriallisen asutuksen jälkiä ei osunut eteen. Aikoinaan saareen on johtanut etelästä Siltasalmen yli silta ja siihen liittyy myös sotatarinoita.

Seudulla on linna-pitoista nimistöä: Linnankylä, -saari, -lahti, talot Linna, Västinki (kartalla Vastinki), Kuusilinna ja myös Vouti. Mistään "oikeasta" linnasta ei kuitenkaan ole tietoa. Kylässä on muitakin huomionarvoisia nimiä: Pyhämäki, Pirunvuori, Pirunvalkama, Helvetinportti ja Ristinieni.

Kivikautisia irtolöytöjä

SAARIJÄRVI 80
Linnankylä
Maksala

2244 10 LINNA

Sammakkoniemi: x = 6956 90, y = 572 85, z = 120-125
Kirkosta n. 8 km itään

kylä: Pyhäjärvi, Linnankylä

tila: Maksala 13:30

om.(1969): Hannes Linna, 43150 LINNA

Löydöt: KM 12239:1-2 pohjalainen kirves, Kiukaisten kirves

M.Huurre 1969:

Esineet on löytänyt Heikki Linna Linnanniemen luoteiskulmalta Maksalan maalta. Toisen löytöpaikkaa ei mainita tarkemmin, toinen on ehkä Sammakkoniemestä. Löytäjän poika Hannes Linna tosin muisteli isänsä kertoneen, että molemmat esineet olisivat Sammakkolahden eteläpuolelta pellostä.

Sammakkoniemi on talosta n. 500 m etelälounaaseen oleva pieni niemi, jonka pohjoispuolella on Kortelahti, eteläpuolella Sammakkolahti. Niemen tyvellä on alava ja märkä alue, josta maa nousee länteen. Niemen pään itäosassa on hiesupeltoa, joka on mahdollinen löytöpaikka, jos esineet ovat täältä. Se oli laitumena, josta ei nähnyt mitään, mutta maasto on asuinpaikaksi mahdollinen.

Hannes Linnan mainitsema pelto on Sammakkolahden etelärannalla. Se on pohjoiseen viettävää hiesumaata, jossa ei näkynyt mitään, vaikka se oli kynnöksellä. Pellon laidassa olevan ladon luona on Maksalan vanha talonpaikka. Lähellä olevan ojan pohjalta on löytynyt pari "liistakkokiveä", joita on käytetty "säntinä" eli hioimena.

Rautakautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 81
Kekkilä
Rautio

2244 11 HÄKKILÄ

talo: x = 6962 03, y = 571 18
Kirkosta n. 8 km koilliseen.

kylä: Pyhäjärvi, Kekkilä

tila: Rautio 9:14

om.(1969) Arvi Raution perik.(Linda Rautio), 43160 KEKKILÄ

Löytö: KM 14066 rullapäinen hevosenkenkäsolkki, pronssia

M.Huurre 1969:

Saarijärvi-Seuran kautta tuli 1957 museoon solki, jonka Arvi Rautio oli löytänyt uudisraivauksessa Pyhäjärven Kekkilänlahden pohjoisrannalta.

Raution talo on Pyhäjärvestä luoteeseen pistävän Kekkilänlahden pohjoisrannalla. Kysymyslehteä ei ole aikoinaan palautettu ja löytäjän kuoltua jäi tarkempi löytöpaikka tuntemattomaksi; leskiemäntäkään ei sitä tiennyt. Talo on kivikkoisella metsäkumpareella n. 100 m järvestä. Luoteessa on rantaan kapeana kaistaleena ulottuva pelto. Se on talon ainoa

rantapelto ja mahdollisesti löytö on siitä.

71

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 82
Häkkilä
Matinsaari

2244 11 HÄKKILÄ
ruutu 63/75
Kirkosta n. 13 km koilliseen

kylä: Pyhäjärvi, Häkkilä
tila: jakokunnan maata

Löytö: Satak.M. 6154 kirves

M.Huurre 1969:

Esineen on löytänyt Kalle Kauppinen (löytötiedoissa sukunimenä talon nimi Rantala) 1904 Pyhäjärven Matinsaaresta. Satakunnan museoon sen on tuonut museonhoitaja Matti Kauppinen, joka oli kotoisin Rantalalan talosta.

Matinsaari on Pyhäjärven pohjoisosassa, Rantalasta noin 1 km etelään. Sen luoteispuolella on iso Kotisaari ja matalan veden aikana niiden välinen kapea salmi on kuivana. Matinsaaren rannat ovat varsinkin lounaisreunalla hyvin kivikkoiset. Koillislaidan keskivaiheilla on metsittynyttä niittyä ja vuosisadan vaihteessa siellä kuuluu olleen mäkitupalaisten perunamaita. Sellaisesta kirveskin lienee löytynyt.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 83
Häkkilä
Rantala

2244 11 HÄKKILÄ
talo: x = 6964 88, y = 575 48
Kirkosta n. 13 km koilliseen.

kylä: Pyhäjärvi, Häkkilä
tila: Rantala 12:14
om.(1969) Väinö Kauppinen, 43170 HÄKKILÄ

Löytö: Satak.M. 1630 yksinkertainen reikäkirves

M.Huurre 1969:

Esineen on löytänyt Juho Kauppinen Rantalalan talon rantapellosta, n. 100 sylvä Pyhäjärven rannasta ojaa kaivettaessa. Poriin sen toi 1894 Rantalasta kotoisin ollut museonhoitaja Matti Kauppinen.

Rantala on Pyhäjärven pohjoisrannalla. Maasto sen ympärillä on loivasti lounaaseen ja etelään viettävää hiesumaata, etupäässä peltoa. Talosta rantaan on n. 100 m. Isännän kertoman mukaan rannan ja talon välisellä pellolla on näkynyt mustia kiviä. Vilja esti lähemmän tarkastuksen.

Rantalalan maita on jaettu ja on mahdollista, ettei löytöpaikka enää olekaan tämän talon maita.

Kivikautinen irtolöytö

SAARIJÄRVI 84
Häkkilä
Rapakonlahti

3222 02 HIRVAANMÄKI

x = 6963 17, y = 424 68, z = 120-122,5

Kirkosta n. 15 km koilliseen

kylä: Pyhäjärvi, Häkkilä

tila: Rajala 14:7

om.(1969) Aatto Tellikka, 43170 HÄKKILÄ

Löytö: KM 17100 pikkutaltoa

M.Huurre 1969:

Häkkilän Hirvaanmäen koulun opettaja Erkki Purhonen lähetti 1966 taltan, jonka oli löytänyt koululainen Tuija Tellikka Pyhäjärven Rapakonlahden rannalta.

Rapakonlahti on Pyhäjärven pohjoisrannalla. Löytö ei ole aivan rannasta, vaan n. 100 m vesirajasta, Rajalan talosta n. 600 m lounaaseen. Alue on alavaa melko tasaista savimaata, taltta oli löytynyt pellon ja pensaikon rajalta. Asuinpaikan merkkejä ei näkynyt.

PERUSKARTTALEHDEN TARKKUUDELLA PAIKALLISTETUT IRTOLÖYDÖT

2243 12 LANNEVESI

KM 2029:139 kourutaltoa

A.L.Nyman toi 1880 taltan, jonka ilmoittaa löytyneen Lanneveden kylän Leppälän talon Kankaanpään torpan perunamaasta, n. 50 m Lanneveden rannasta (SMYA V s.165).

Kankaanpään sijainti jäi epäselväksi. Yksi Kankaanpää on Lanneveden itärannalla (ruutu 43/74), mutta se on Kiimasjärven kylää. Lannevedeen kuuluu sen sijaan aivan järven eteläpäässä, sen ja Uuraisten tien välillä sijaitseva Kankaanpää (2243 11 UURAINEN, ruutu 37/73, om. (1969) Veikko Peuran perik.), mutta se ei tiettävästi ole koskaan kuulunut Leppälään. Nymanin kartalla Kankaanpää on merkitty Lanneveden länsirannalle vastapäätä Pyörälää, nykyisen Hiekkaniemen vaiheille, joka on entisiä Leppälän maita (ruutu 43/72). Vaikkei siellä Kankaanpäää tunnuttakaan, saattaa löytö olla niiltä tienoin. Alueella on hiekkaisia peltoja.

Hämeen M. 47:41 kourutaltoa

1905 toi Samuli Paulaharju Hämeen museoon taltan, joka on löydetty Summasjärven kylän Luotolan talon metsäpellosta "Summasjärven rannasta 100 syltä, savikkomaata, pikkuisen muroa päällä".

Luotolan talo on Summasjärven lounaisrannalla (ruutu 47/70, om. 1969 Aarto Luotolan perik.). Sen maita on ollut pitkin Summasjärven rantoja (esim. nykyinen Haapaniemi on kuulunut siihen) ja mm. Summassaaren kaakkoisosa on entistä Luotolan aluetta (ks. SAARIJÄRVI 28-30). Saaren pellot ovat joka tapauksessa niin uusia, että taltta on tuskin sieltä.

Lanneveden kansakoulu: pieni tasataltoa.

"Summasjärven kylästä". Todennäköisesti Lanneveden koulupiirin alueelta.

Lanneveden kansakoulu: kiviesineen sirpale.

Todennäköisesti Lanneveden koulupiirin alueelta.

2244 04 MUITTARI

KM 2029:147 tasataltoa

Esineen on tuonut A.L.Nyman 1880 ja hänen mukaansa se on saatu "Horhon talosta läheltä Muittarin koskea". (SMYA V s. 167.)

Muittarin koski on Vartejärven ja Mahlunjärven välillä (ruutu 54/53). Nymanin kartalla Horho on merkitty sen ja Mahlunjärven Ähtävänlahden väliselle niemelle (ruudun 53/53 vaiheilla), mutta sieltä tai muualtakaan Muittarin seudulta ei tiedetä Horhoa. Paikkakuntalaisten arvelun mukaan nimi tarkoittaa Horon taloa, joka on ollut Muittarin koskesta n. 4 km pohjoisluoteeseen, Kalmujoessa olevan Horonalasen eteläpään länsipuolella ja kuuluu Pylkönmäen Pääjärven kylään (suunnilleen ruutu 58/51). Paikka jäi varmistamatta 1969. (Löytöpaikan ei tietenkään välttämättä tarvitse olla nimenomaan Horhon tai Horon mailla.)

A.L. Nymanin 1881 tuoman tuluskiven sanotaan löytyneen Vartejärven läheltä Löytänönjoen varresta. Nymanin kartalla Löytäneenjoki näyttää tarkoittavan Mahlunjärven luoteeseen suuntautuvaa kapeaa lahdekettä, mihin Muittarin koski laskee (ruudut 53-54/54). Muuta sen nimistä jokea ei seudulta tunneta. Kalmarinselän itäpuolella on tosin Iso Löytänä niminen järvi (2244 05 KALMARI), mutta siitä Kalmujokeen pari kilometriä Vartejärvestä pohjoiseen laskeva joki on kartalla nimeltään Tarvonpuro.

2244 05 KALMARI

Hämeen M. 1084:74 kourutalutta

Löytänyt seppä Antti Poikelin Kalmarin kylän läheltä, 700-800 m Kalmarinjärven rannasta, kuivalta maalta suuren kiven vierestä. Museolle toimittanut Verner Salovirta 1915.

Seppä Poikelin on asunut Saarijärveltä Karstulaan vievän vanhan maantien varressa aivan Kalmarin ja kirkonkylän rajalla (x = 6966 48, y = 554 16, om. 1969 Veikko Nyrönen). Talosta on Kalmarinselän rantaan runsas kilometri. Todennäköisesti löytö on jossakin järven pohjoispään vaiheilla.

2244 07 SAARIJÄRVI

KM 7063 reenjalas

Jalas on löytynyt talollisen August Leuhun maalta Hännilän kylästä, tulvivalta järvenrannalta mutaa nostettaessa 1916 ja Helsinkiin se on tullut U.T.Sireliuksen kautta.

Varma löytöpaikka jäi 1969 selvittämättä. August Leuhun talon, Leuhunkosken, nykyinen isäntä Kalle Honkonen tiesi, että löytöpaikka olisi joko Pienen Puterin tai Jolingin rannassa. Edellinen on pieni soistunut lampi Kallinjärveen laskevan Pajupuron pohjoispuolella (x = 6951 25, y = 564 60); Jolinki puolestaan on Pajupuron suussa Kallinjärven länsipäässä oleva pussimainen lahti (x = 6951 50, y = 565 00). Sen sijaan Savirannan isäntä Kalle Kokkinen oli kuullut Otto Hänniselältä, että löytöpaikka olisi Toukkalampi Leuhun kansakoulusta n. 250 m itään (x = 6952 40, y = 564 60). Kaikista näistä paikoista on otettu mutaa.

Lapinraunio ?

A.L.Nyman mainitsee (SMYA V s.208) Saarijärven lapinraunioista puhuessaan Eero Salmelaisen tiedon (Suometar nro 22/1853), että "likellä Miekkoistenmäen mökkiä Soi'inlammen itäisellä rannalla, vähäisellä harjulla seisoo tällainen raunio".

Nymanin kartan mukaan kysymyksessä on Soilampi, joka on n. 6 km kirkosta lounaaseen, Myllymäelle vievän tien kaakkoispuolella (ruutu 52/60). Miekkoistenmäen mökkiä siellä ei enää tunnettu; nähtävästi se on nykyinen Sulkusillan talo lammesta n. 1 km kaakkoon. Talon ja lammen välinen maasto on soraharjua. Mistään rauniosta ei näillä seuduilla tiedetty, eikä etsiskelykään tuottanut tulosta.

PAIKALLISTAMATTOMIA IRTOLÖYTÖJÄ

KM 2029:149 kourutaltan kappale
 "Saarijärvi, sen tarkempaa tietoa ei ole". A.L.Nyman 1880 (ei mainita SMYA V).

KM 2064:6 uurrenuija
 "Löydetty 1880 Saarijärven vesiheitolta". A.L.Nyman 1881 (SMYA V s. 167)

KM kansat.os. D 1107 ja D. 1227 reen jalas
 Lienee löytynyt Saarijärveltä, mutta tarkemmat tiedot puuttuvat.
 (T.I.Itkonen SM 1931 ja V.Luho SM 1949)

Hämeen M. 1014:7 kiviase
 "Vanhoista peruista Saarijärveltä". Lahjoittanut A.Salmi 1913.

Jyväskylän korkeakoulun kok. 1511 kourutaltan kappale
 Saarijärveltä.

Saarijärven yhteiskoulu, tasataltta
 Piirilääkäri Th. Stolpe saanut v:n 1920 vaiheilla jostakin talosta.

Saarijärven museo, ilman löytötietoja:

- kehdonjalashakun kärki
- kaksoiskourutaltta
- kaksoistasataltta
- kaksoistasataltta
- epämuotoinen isohko reikäkivi
- "värntinäkivi"

SMYA V s. 193

A.L.Nyman sanoo Saarijärveltä löytyneen kaksi "nuolenkovasinta", mutta ei mainitse tarkempia löytöpaikkoja. Toinen lienee tuluskivi KM 2064:5 (ks. peruskarttalehden tarkkuudella paikallistettuja löytöjä: 2244 04 MUITTARI).

HAUTAPAIKKOJA ym.

1. Kalmukangas

ks. SAARIJÄRVI 16 (asuinpaikka). 2244 04 MUITTARI

2. Tolosensaari

2244 04 MUITTARI, x = 6952 80, y = 555 20, z = 121,5-125

kylä: Hännilä

Tolosensaari (Tolonen) on pieni saari keskellä Mahlunjärveä. Sen keskiosassa kerrotaan olevan "niin paljon hautoja kuin sinne on mahtunut": haudan muotoisia painanteita ja parissa kohdassa kivilatomus, jonka sisällä painanne. Sieltä on löydetty myös ihmisluita. Inventoinnissa ei saarella käyty.

Top.arkisto: I.K.Reposen kirje 20.8.1946; T.I.Itkosen tiedonanto 1948.

3. Papinsaari

2244 04 MUITTARI, x = 6953 40, y = 556 00, z = 125-127,5

kylä: Saarijärvi, Kolkanlahti

Mahlunjärven pohjoisosassa olevassa Papinsaarella on mahdollisesti ollut hautapaikka (V.Nissilä, Saarijärven vanhaa nimistöä. - Saarijärven kirja s. 302.). Kertoman mukaan sieltä olisi löytynyt rautakirves (ks. SAARIJÄRVI 55) ja mudanajossa katiskan jäännöksiä (top.arkisto: T.I.Itkosen tiedonanto 1948). Inventoinnissa saarella ei käyty.

4. Kalmukoski

2244 05 KALMARI, ruutu 61/50

kylä: Saarijärvi Kuoppala.

Kalmarinselästä etelään lähtevän Kalmujoen niskalla on Kalmukoski, jonka lähistöltä mainitaan Kalmulehto (paikallistamatta). Mitään hautapaikkoja ei seudulta ole tiedossa. V.Nissilän mukaan Kalmari on lyhentynyt muoto nimestä Kalmajärvi (Saarijärven vanhaa nimistöä. - Saarijärven kirja s. 300-302).

Kalmukosken luona on kivikautinen asuinpaikka SAARIJÄRVI 18 ja koskesta on löytynyt pronssikautinen rombikirves SAARIJÄRVI 56.

5. Kuolusaari eli Ruumissaari

2244 07 KALMARI, x = 6963 12, y = 551 62, z = 130-132,5

kylä: Saarijärvi, tila 10:47

Valok. 101326.

Kalmarinselän Kuolusaareen eli Ruumissaareen kerrotaan "vainoje' aikaan ihmisijä hauvatun". (V.Nissilä, Saarijärven vanhaa nimistöä. - Saarijärven kirja s.31). Saarella ei käyty 1969.

6. Summassaari

2244 07 SAARIJÄRVI

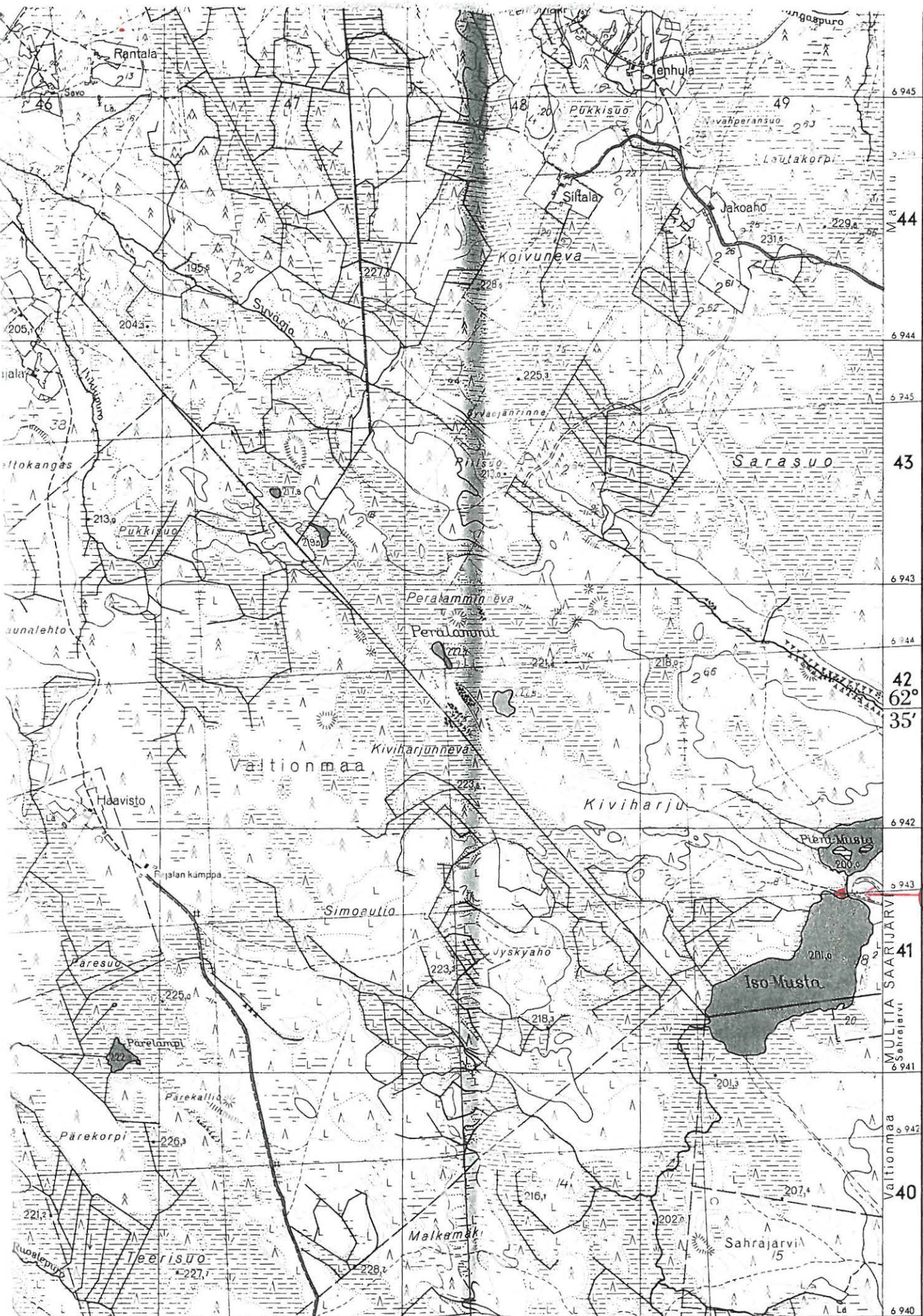
Summassaaren kaakkoisosassa kerrotaan olevan hautapaikkoja kahdessa kohdassa. Toinen paikka on Haikankärjen tyvessä oleva vanha hiekkakuoppa (ks. SAARIJÄRVI 28; kuva Saarijärven kirja s. 368). Toinen paikka on tästä n. 500 m luoteeseen, harjun koillisrinteellä. Molemmista on löydetty ihmisten luita, mutta mitään esineitä ei niiden mukana ole tietävästi ollut. Saarenpään entinen omistaja August Kokko, joka aikoinaan on hautoja kaivellut, kertoi vainajien ollen pystyasennossa.

Pyhäkangas
3222 05 KONGINKANGAS, ruutu 62/32

Häkkilän kylän Pyhäkankaan rauhoitetusta karsikosta on yksityiskohtaisia tietoja Saarijärven kirjassa (s. 383-392 Jussi T. Lappalainen, Pyhäkankaan karsikko tänään, sekä s. 393-416 Juha Pentikäinen, Pyhäkankaan karsikko ja sen asema suomalaisessa karsikkoperinteessä).

PÄHKINÄLÖYTÖJÄ

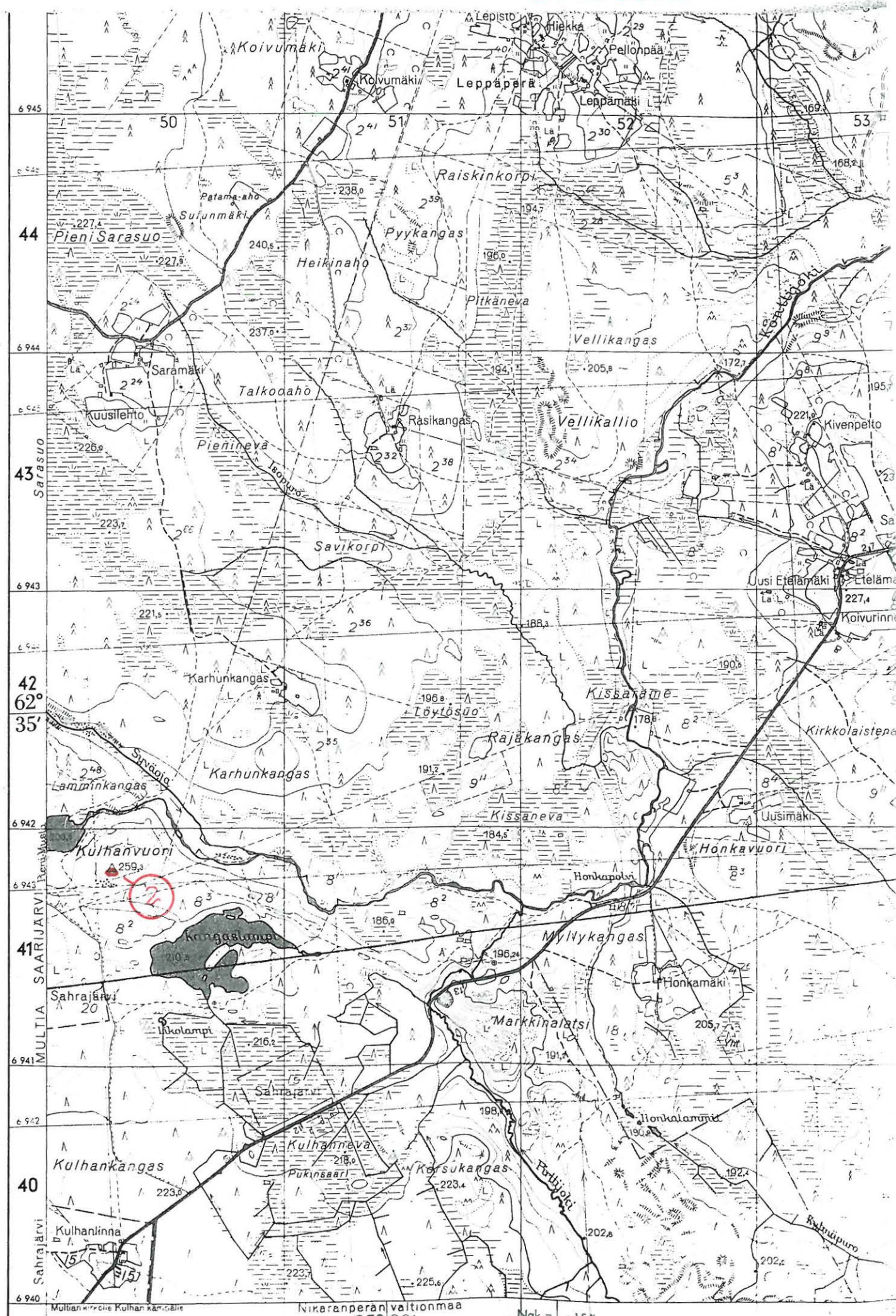
Muutamilta paikoilta kerrottiin löytyneen suosta mudanotossa "vesipähkinöitä". Ne ovat ilmeisesti kuitenkin tavallisia pähkinöitä, joita oli Saarijärven museossakin (lp. ?). Ainakin Savirannan asuinpaikan (SAARIJÄRVI 25) läheltä isäntä Kalle Kokkinen oli huomannut pähkinöitä mudanotossa ja niitä mainittiin olevan myös Multian Sahrajärvellä.

6 945
 44
 6 944
 6 945
 43
 6 943
 6 944
 42
 62°
 35'
 6 942
 6 943
 41
 MULTIA SAARIJARVI
 6 941
 6 942
 40
 Valtionmaa
 6 940

ak = + 31°
 24° 55'
 47
 48 Nak = - 14°
 49
 Nak = + 30°

2243 06 MAHLU

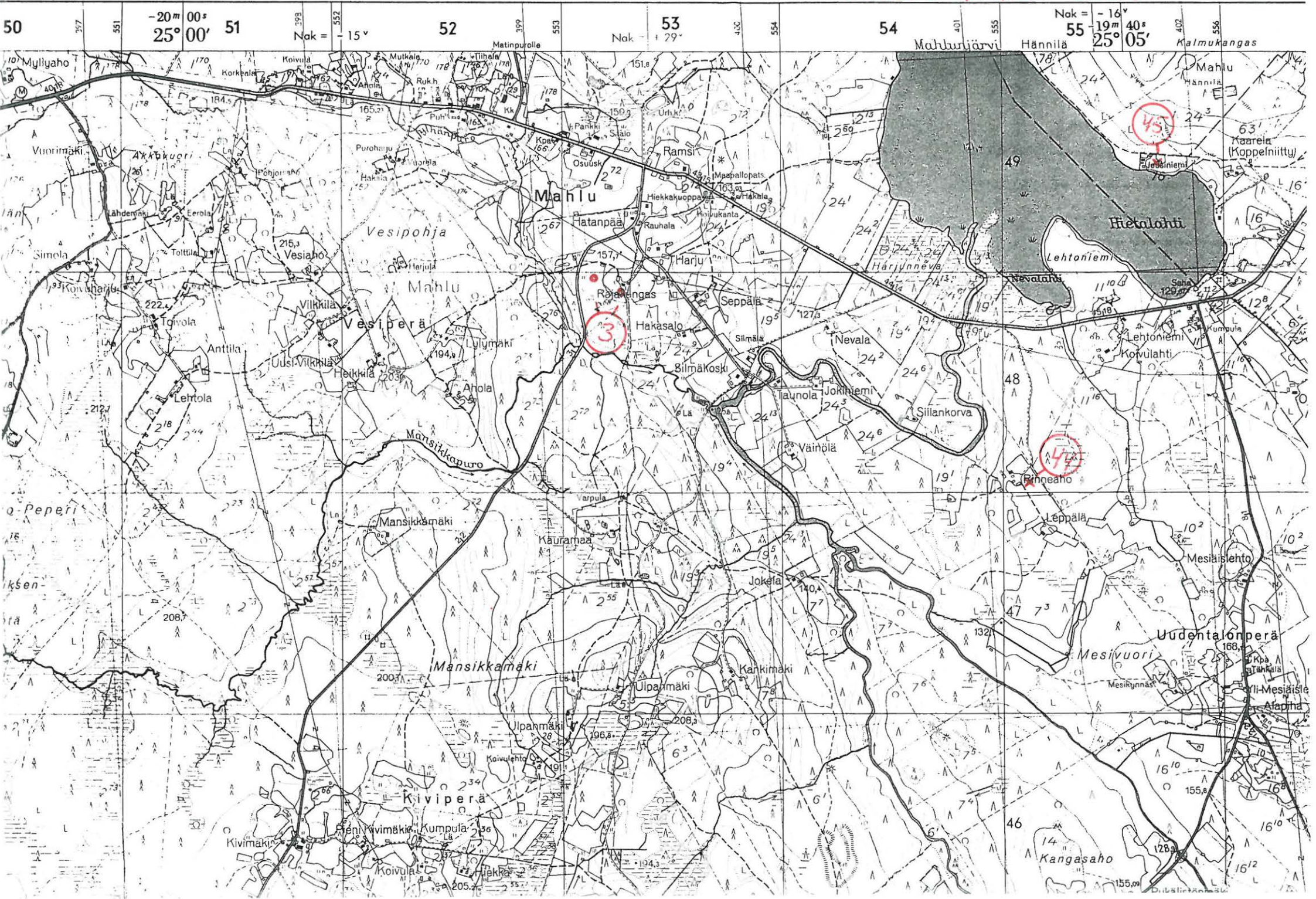
Multian kirkon kirkonkämppä

Nikariperän valtionmaa

Nak = 1:50000

224306 MAHLU (1964)

50 -20m 00s 25° 00' 51

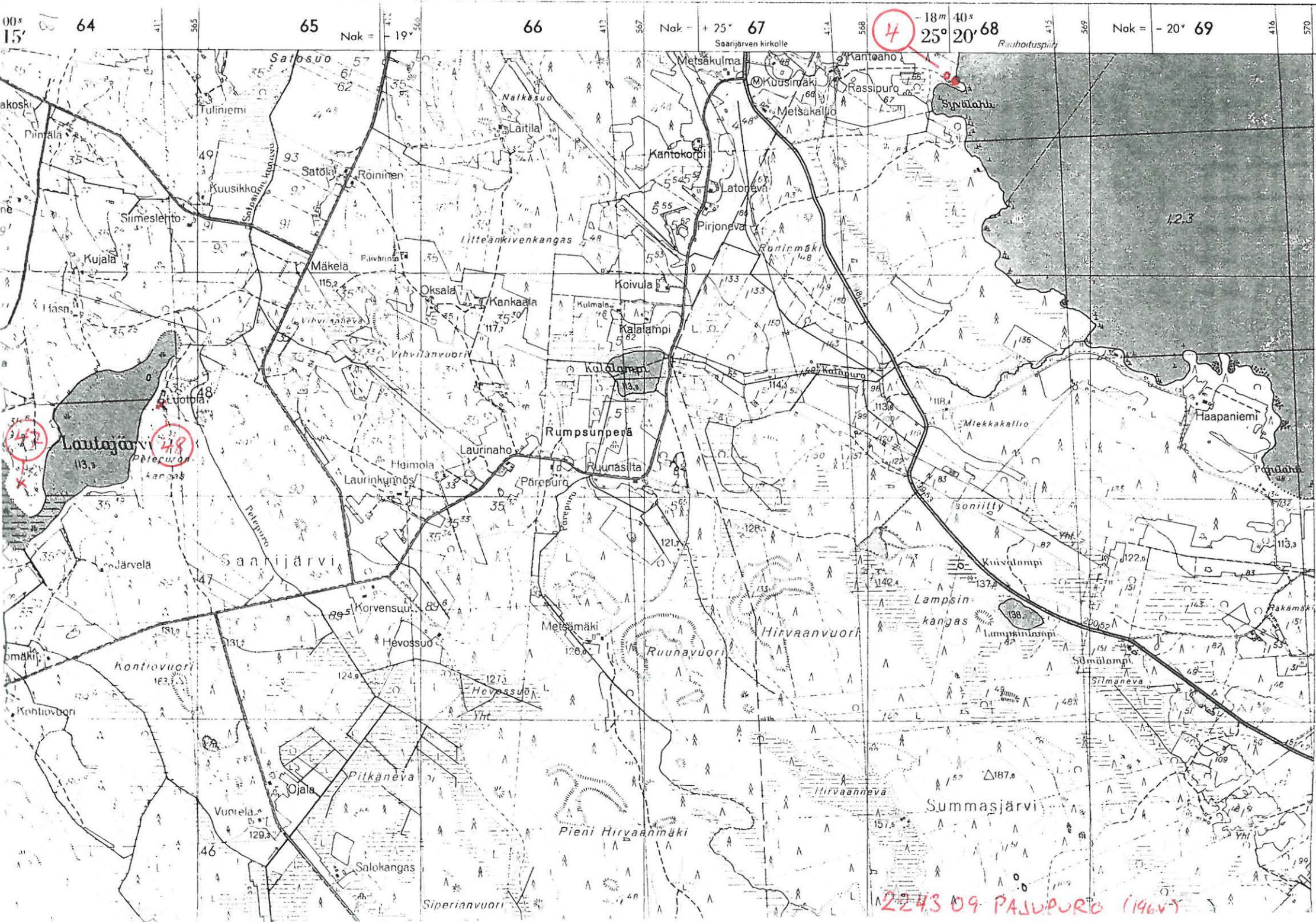
Nak = -15°

53 Nak = -17°

54

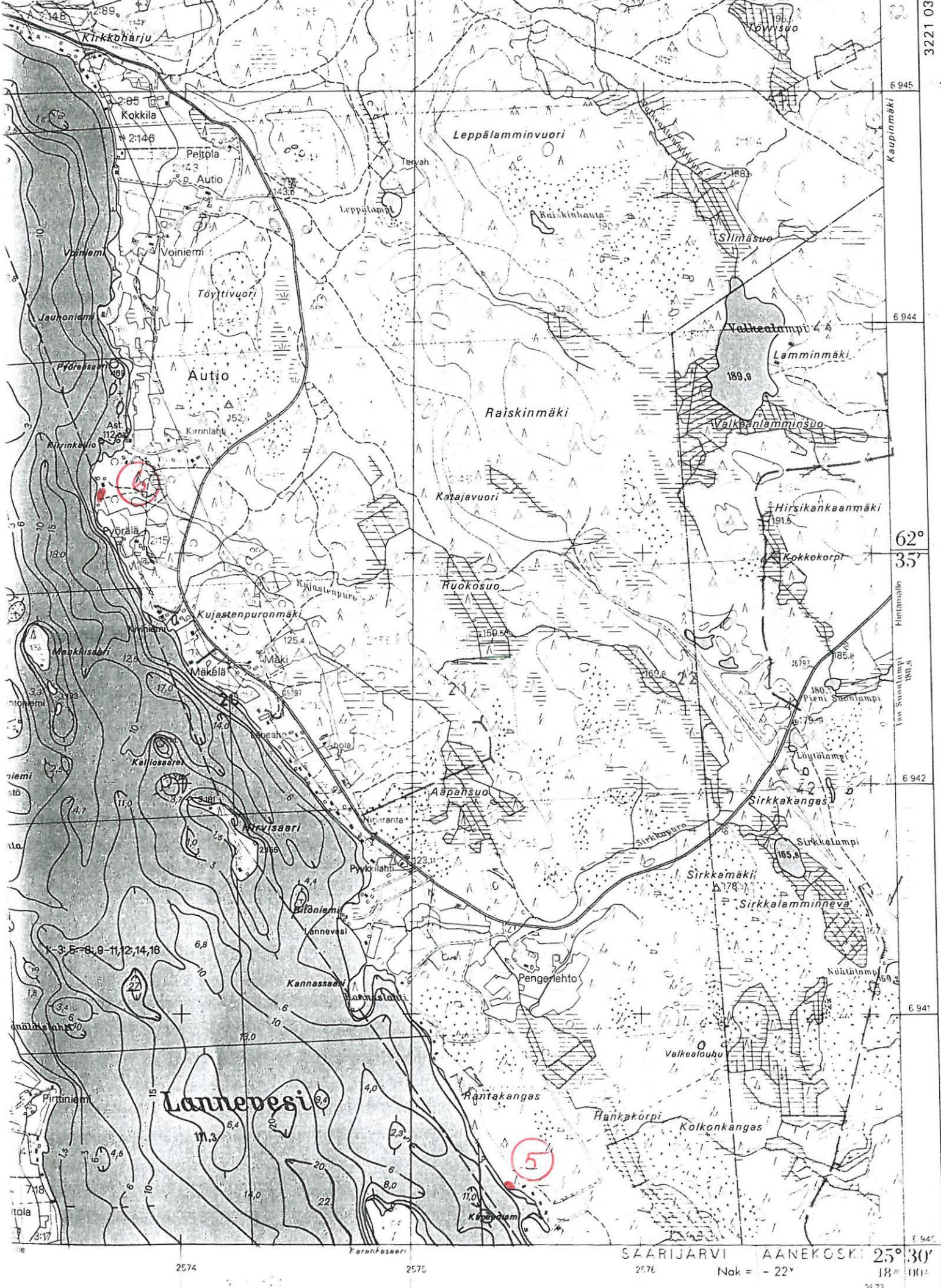
Nak = -16° 19m 25° 05'

55

00° 15' 64   65   Nak = 19° 46'   66   Nak = + 25° 67   4   - 18m 40s 25° 20' 68   Nak = - 20° 69   416   570

2243 09 PALJUPURJO (1967)

2574

2575

SAARIJARVI AANEKOSKI 25° 30'
 2576 Nak = -22° 18' 00"

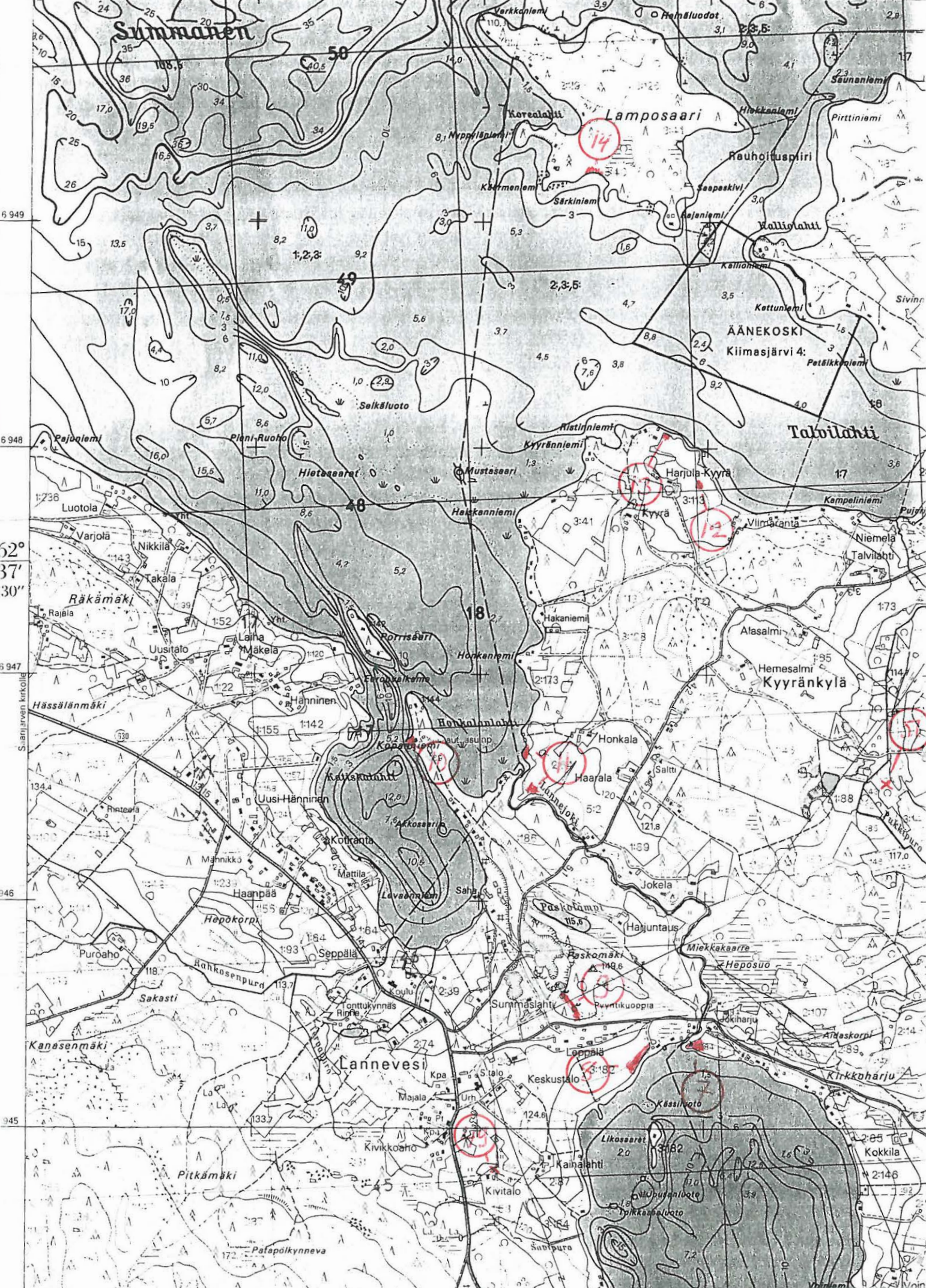
2243 11

maailmanmerenpinnasta N 60-janesteimar mukaan

maailmanmerenpinnasta N 60-janesteimar mukaan

MAANMITTAUSHAALITUKSEN VASTAAVA HILTONI 1985

2243 12 LANNEVESI (1985/1992)

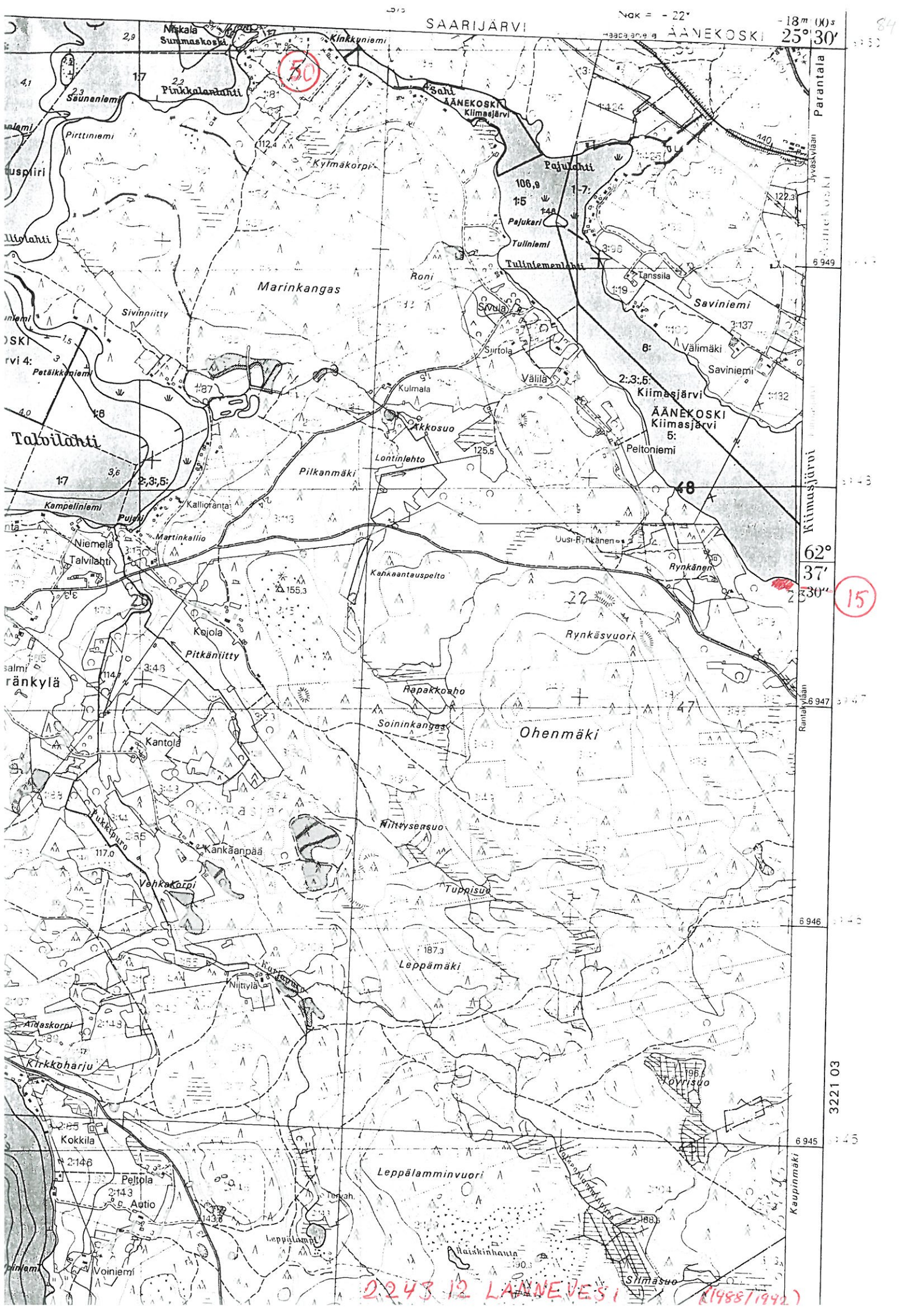

62° 37' 30"

S. arinjoen kirkolle

946

945

SAARIJÄRVI

Nak = - 22°

ÅÅNEKOSKI

25° 30'

84

50

15

2.243.12 LÄÄNEVESI (1988/1992)

Niskala
Summaskoski

Kinkkuniemi

Pinkkalanlahti

ÅÅNEKOSKI
Kiimasjärvi

Parantala
Jyväskylä
ÅÅNEKOSKI

Saunanlehti
Pirttiniemi

Marinkangas

Pajulahti

Saviniemi

Ilolahti

Roni

Pajukari

Saviniemi

Sivinniitty

Sivola

Valimäki

Potäikköniemi

Kulmala

Kiimasjärvi

Tabilahti

Akkosuo

ÅÅNEKOSKI
Kiimasjärvi

Kampeliniemi

Lontinlehto

Peltoniemi

Talvilahti

Pilkanmäki

48

Niemela

Kallioranta

Rynkäsvuori

Kojola

Kankaantauspelto

Uusi-Rinkänen

Pitkänniitty

Rynkäsvuori

47

Kantola

Hapakkoaho

Ohenmäki

Kankäänpää

Soininkangas

47

Vehkäkorpi

Niittysensuo

47

Kukkupuro

Tuppisuo

47

Kirkkoharju

Leppämäki

47

Kokkila

Leppälammivuori

47

Peltola

Köyrisuo

47

Autio

Leppälampi

47

Voiniemi

Naiskinhauta

47

Sillmäso

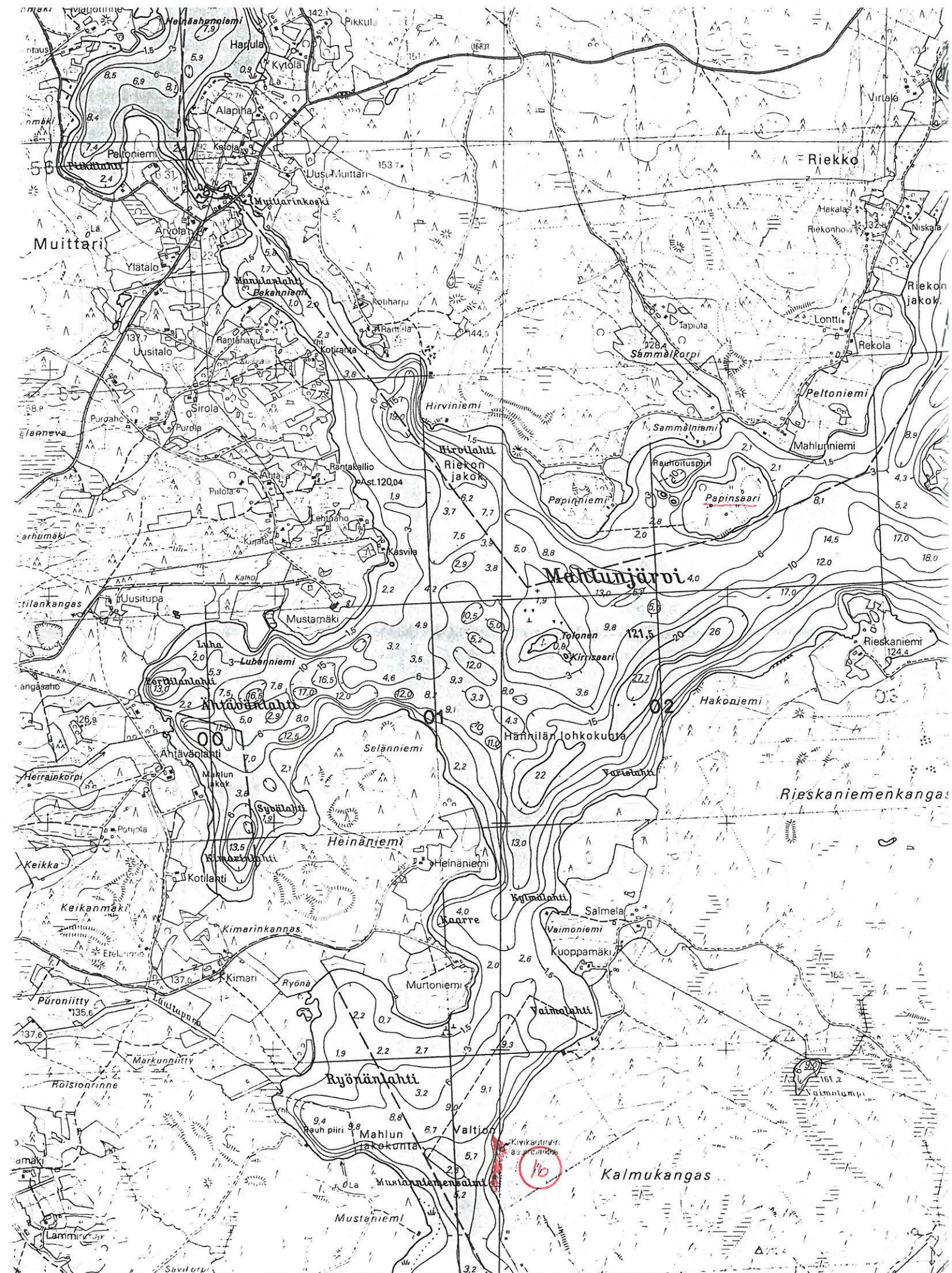
47

47

62° 37' 30"

3221 03

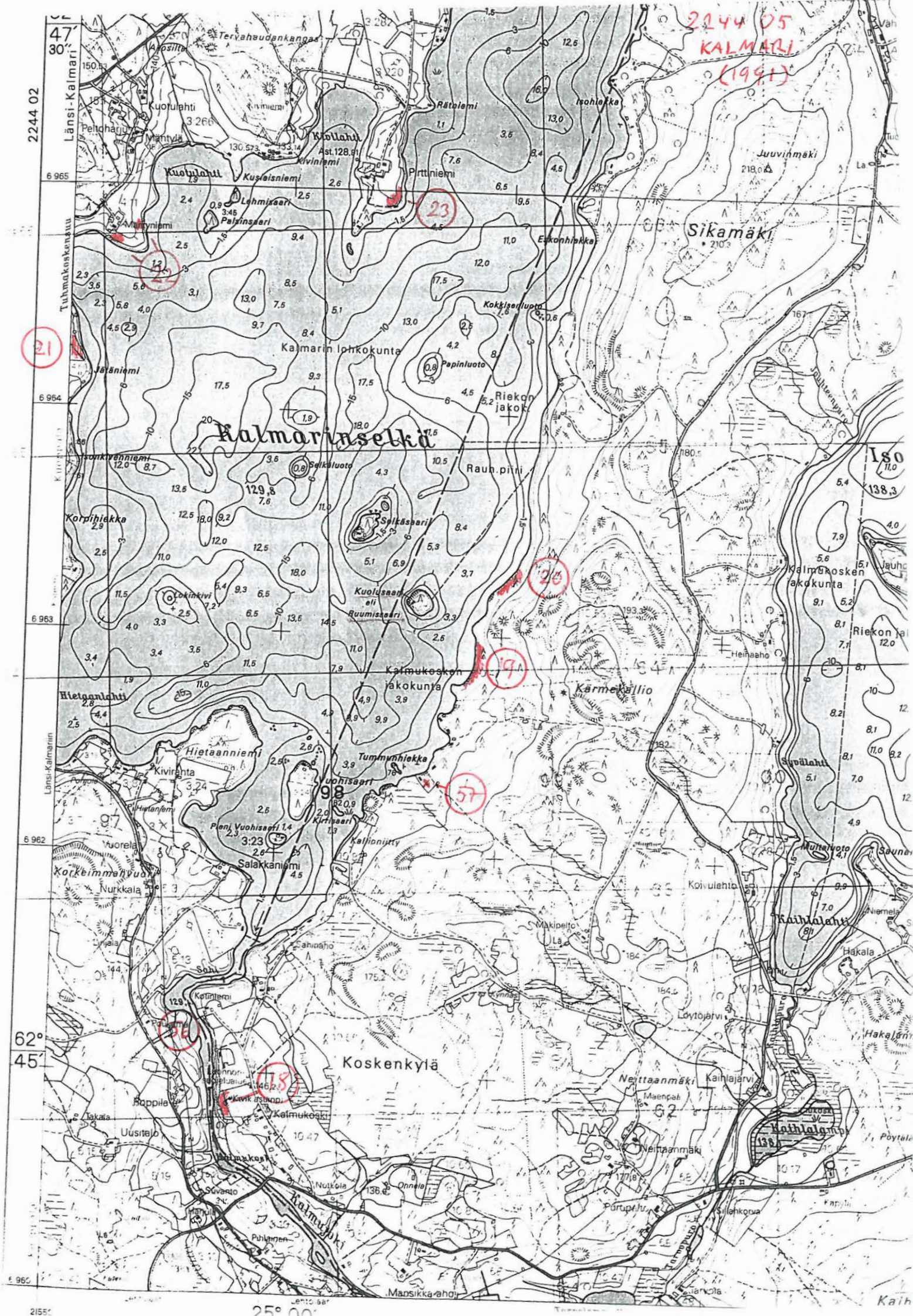
Kaupinmäki

25° 05'
 19m 40' E
 224404 MUITTARI (1994)

Kolkaniemi
6 959
6 958
6 957
6 956
6 955
Ranta-Hänniä
mäki

2244 05
KALMARI
(1991)

2244 02

6 965

6 964

6 963

6 962

62° 45'

6 960

Kalmarinseka

Koskenkyia

Sikamaki

Karmekallio

Hietaanlahti

Hietaanniemi

Korkeimmaavuori

Roppila

Suvario

Kalmukosken jakokunta

Tummunhiikka

Salakkanniemi

Kalmukoski

Ratolemi

Eskonhiikka

Riekon jakok

Karmekallio

Koivulehto

Makipelto

Neittaanmaki

Neittaanmaki

Juuvimaki

Rauhaniemi

Kalmukosken jakokunta

Riekon jakokunta

Savulahu

Kaihlalahti

Kaihlajarvi

Kaihlalahti

21

23

26

27

27

28

28

180

138.3

4.0

5.6

5.1

5.2

8.1

7.1

10

8.1

10

8.1

11.0

8.2

10

8.1

11.0

8.2

12

12

12

12

2155'

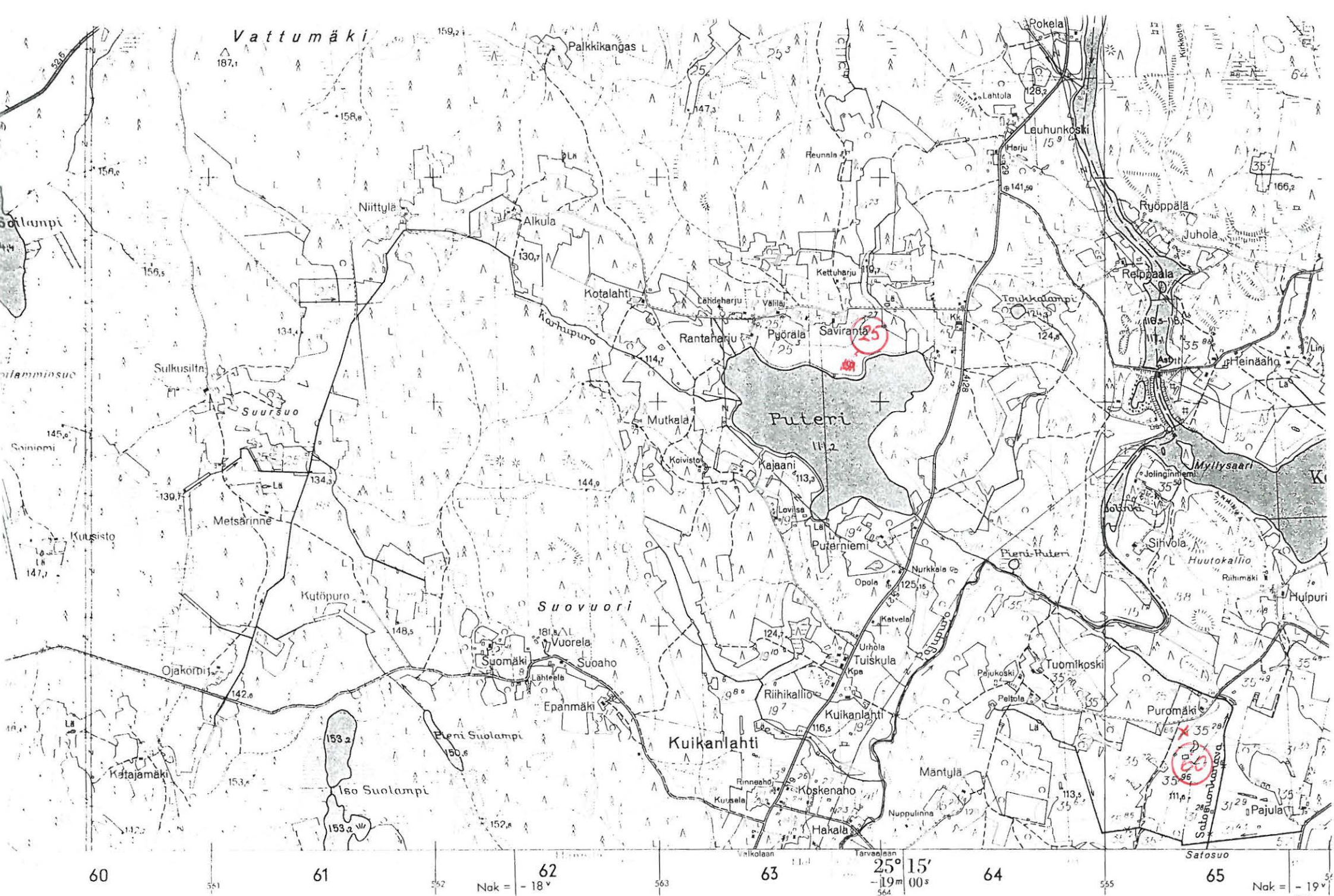
25° 00'

Kaihl

204405
KALMARI
(1991)

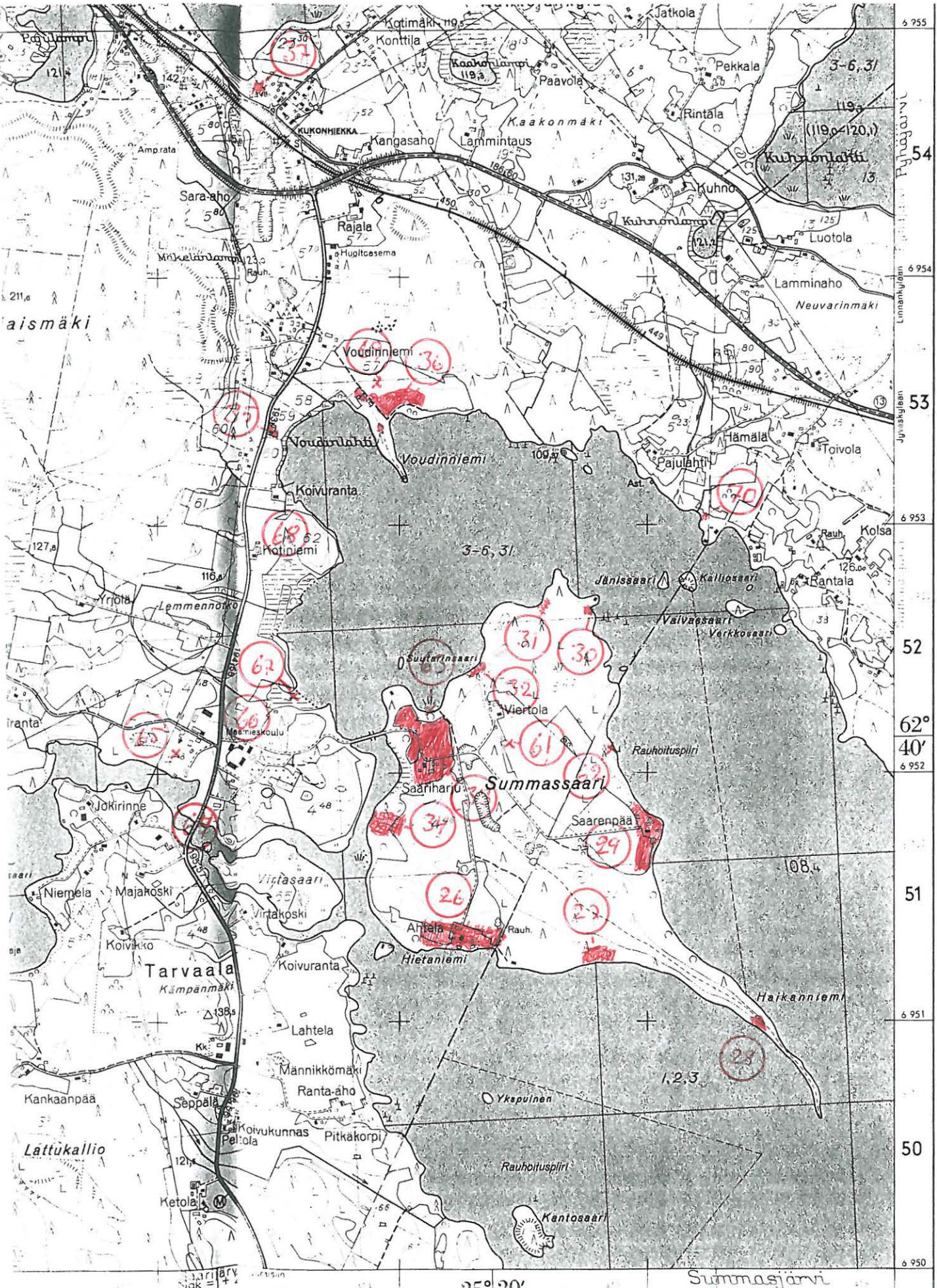

22 YV 07 SAARIJÄRVI (1966)

224407
SAARIJÄRVI (1966)

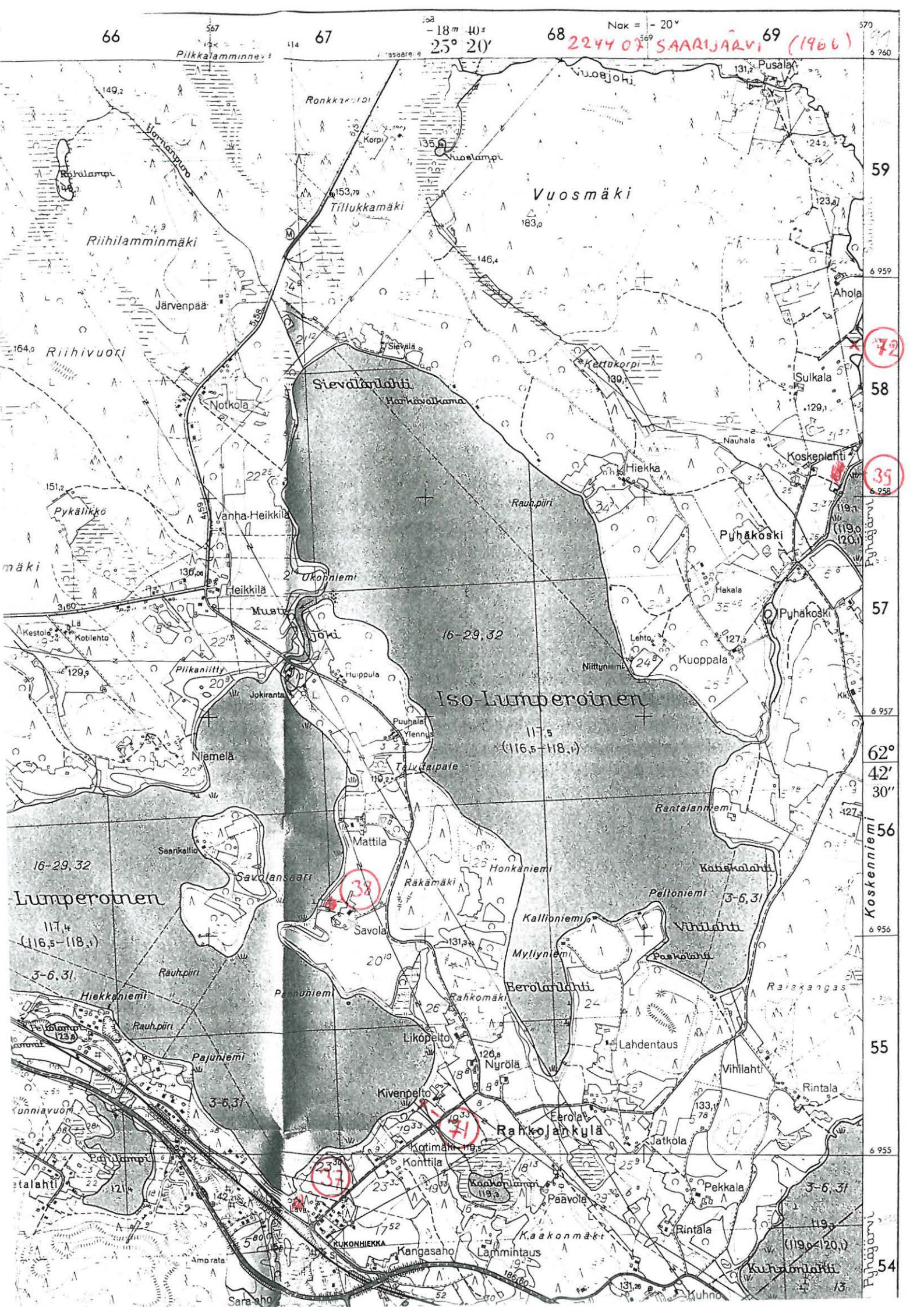
90

-18° 40' 25" 20"

Nak = -20°

2244 07 SAARIJÄRVI (1966)

59

58

57

62°

42'

30"

56

55

54

6 959

6 958

6 957

6 956

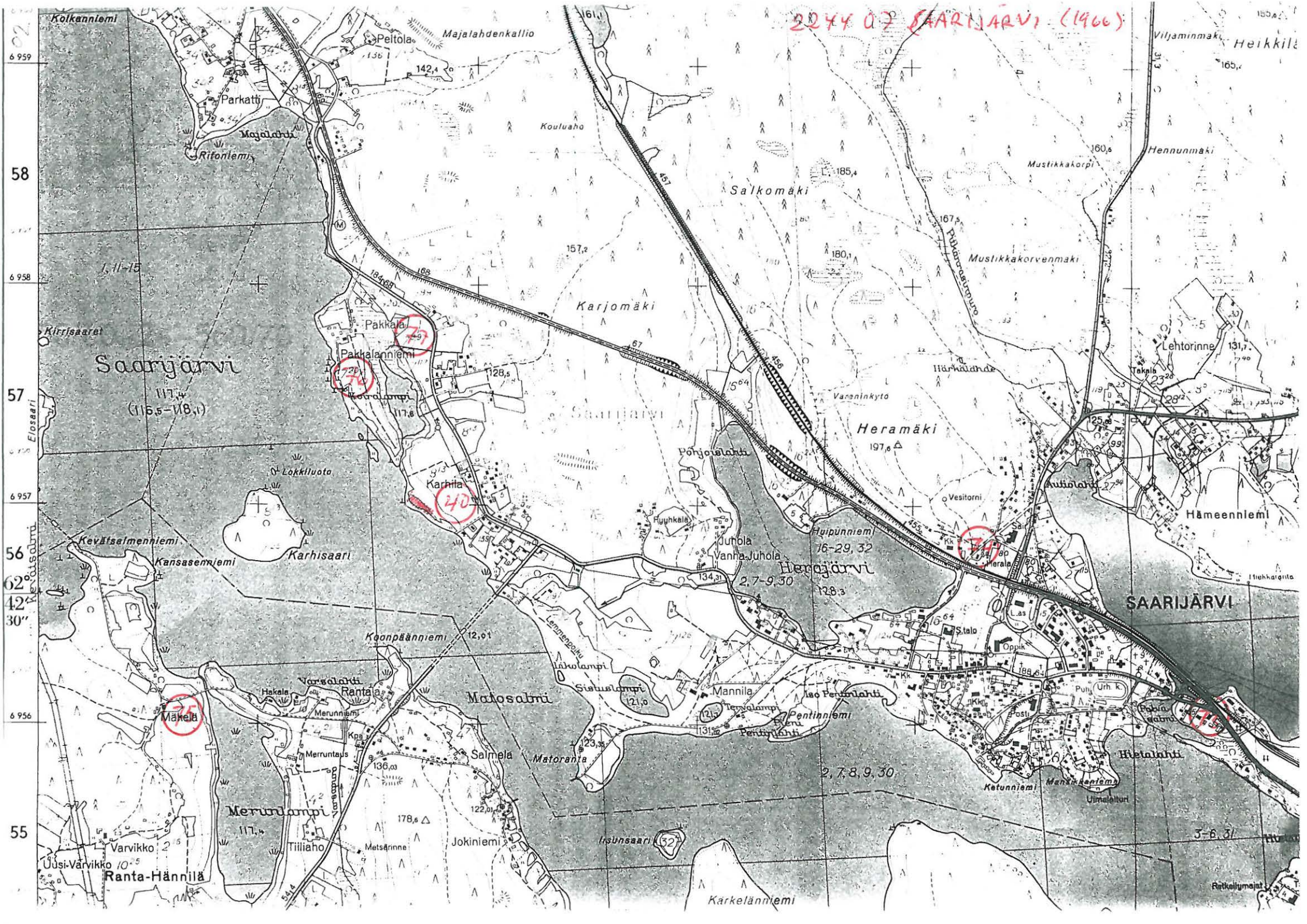
6 955

6 954

Koskeniemi

Pyyjärvi

2044 07 SAARIJÄRVI (1966)

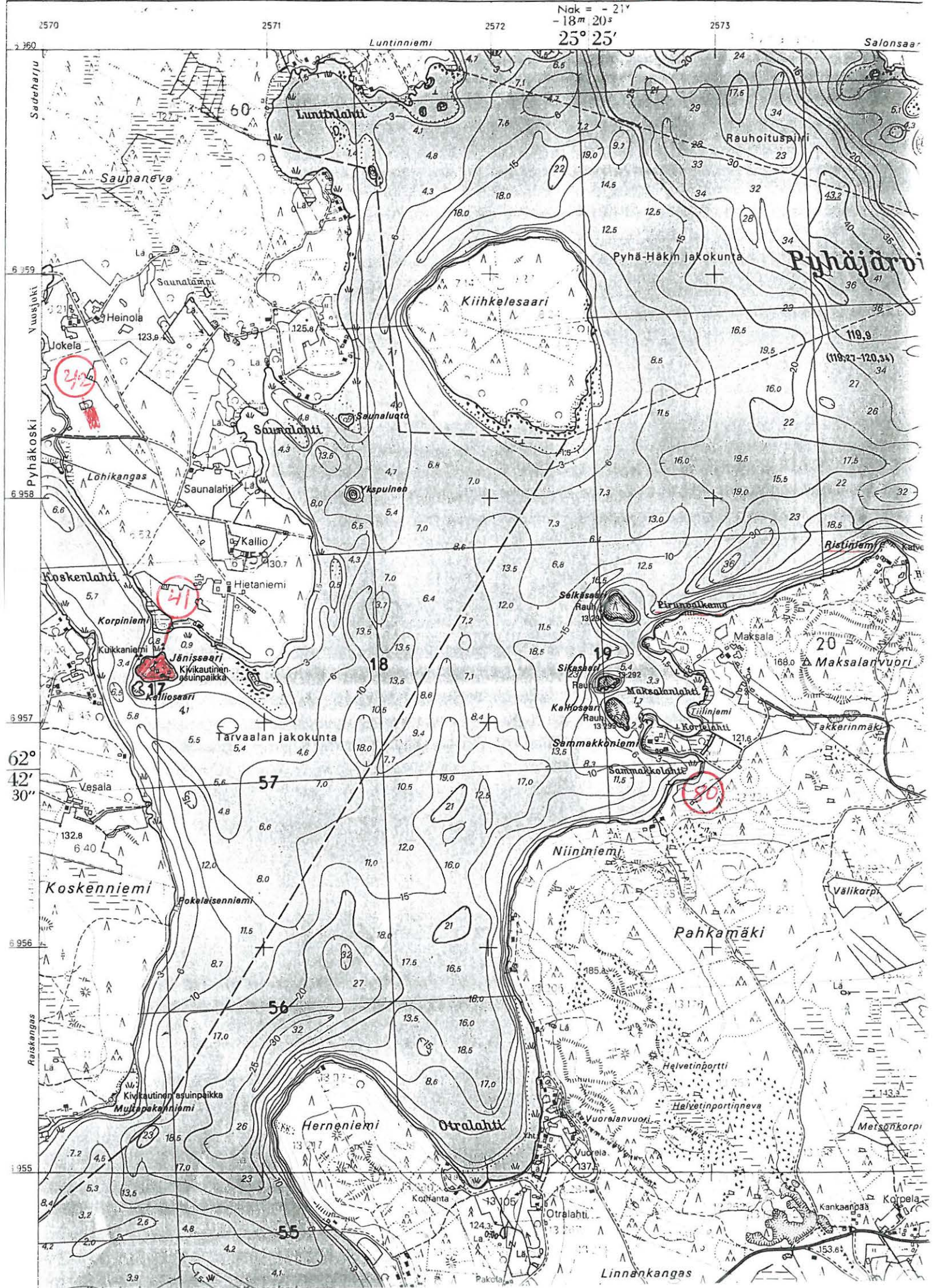

6 959
58
6 958
57
6 957
56
62°
42'
30"
6 956
55

Kolkanniemi
Parkatti
Majalahdenkallio
Peltola
142,4
Kouluaho
Salkomäki
185,4
Mustikkakorpi
160,5
Hennunmäki
165,4
Mustikkakorvenmäki
167,5
Lehtorinne
131,7
Pakkala
Pakkalanniemi
128,5
Karjomäki
157,2
Herämäki
197,6
Pöytäsaari
117,8
Karkhita
134,3
Herajärvi
128,3
Karkhisaari
117,4
(116,5-118,1)
Lakkiluoto
Kansasenniemi
Kevätsalmenniemi
Kaanpäänniemi
12,01
Matoranta
123,3
Mannila
121,0
Penttiniemi
131,5
Mäkelä
117,4
Merunlampi
117,4
Tilliaho
178,6
Jokiniemi
122,01
Insäsaari
152
Karkelänniemi
161,1
184,6
169
67
156
180,1
167,5
125,6
28,2
19
23
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

SAARIJÄRVI

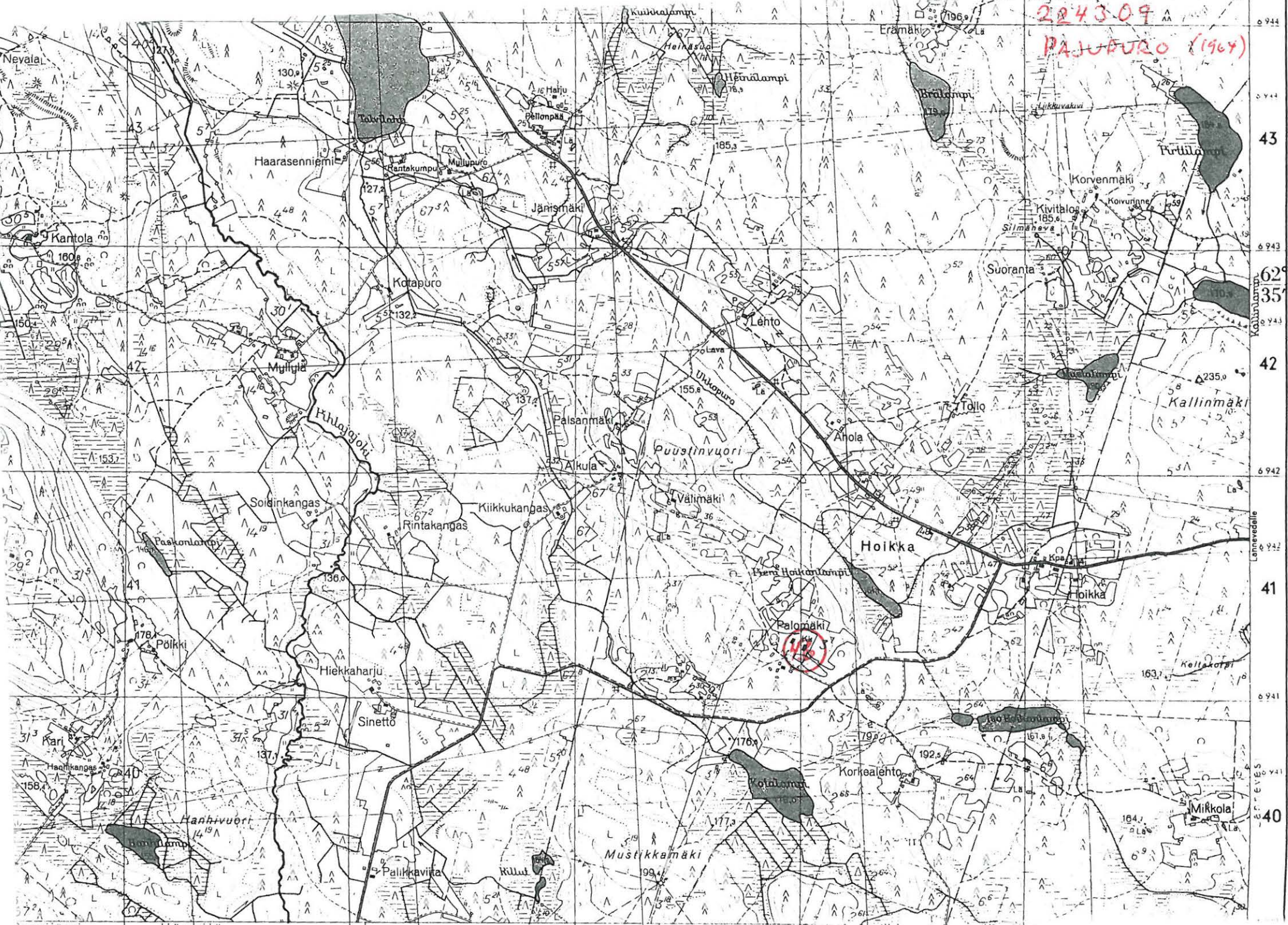
Nak = - 21°
- 18m. 20s
25° 25'

2570 2571 2572 2573
 62° 45' 62° 52' 62° 59'
 E 960 E 961 E 962 E 963 E 964 E 965

2243.09
PAJUPURO (1967)

6 944
43
6 943
62
35
6 944
42
6 942
6 942
41
6 941
6 941
40

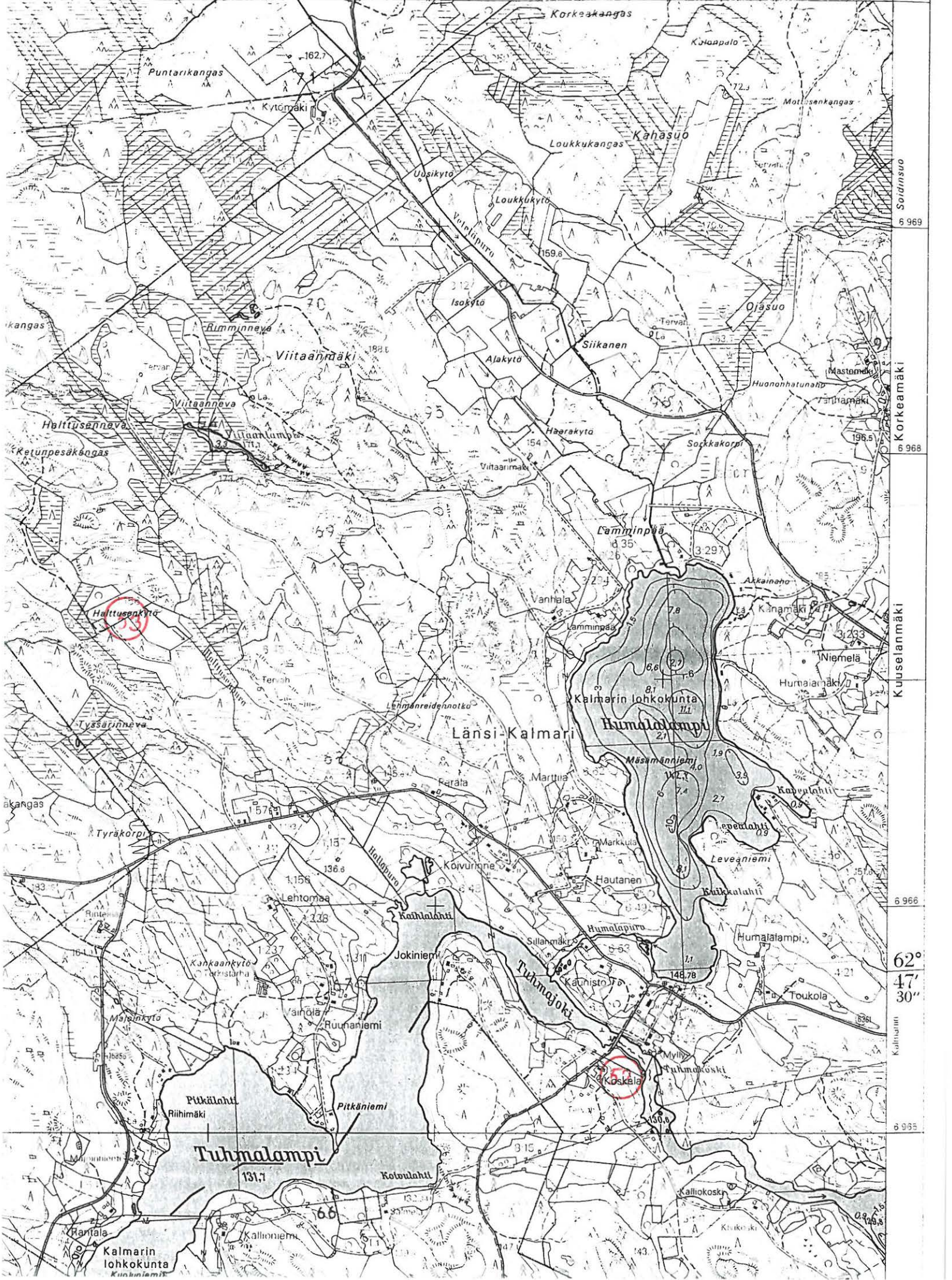
-20m 20s
24° 55'

2548
Nak = -14°

2244 02 TUHMALAMPI (1990) 2549

KARSTULA

5 970

6 969

6 968

6 966

6 966

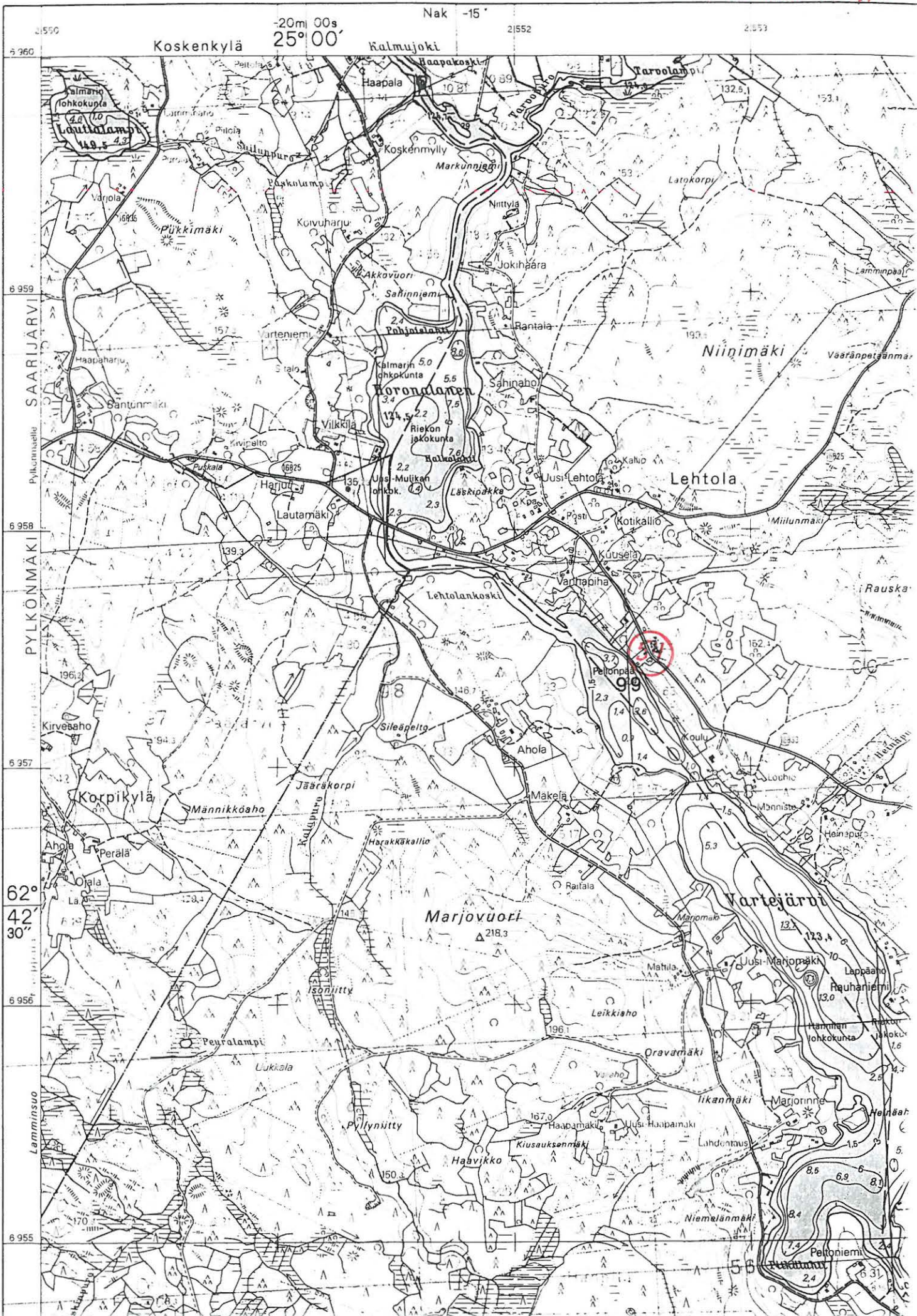
62°
47'
30"

Kallio

6 965

Kalmarin lohkokunta

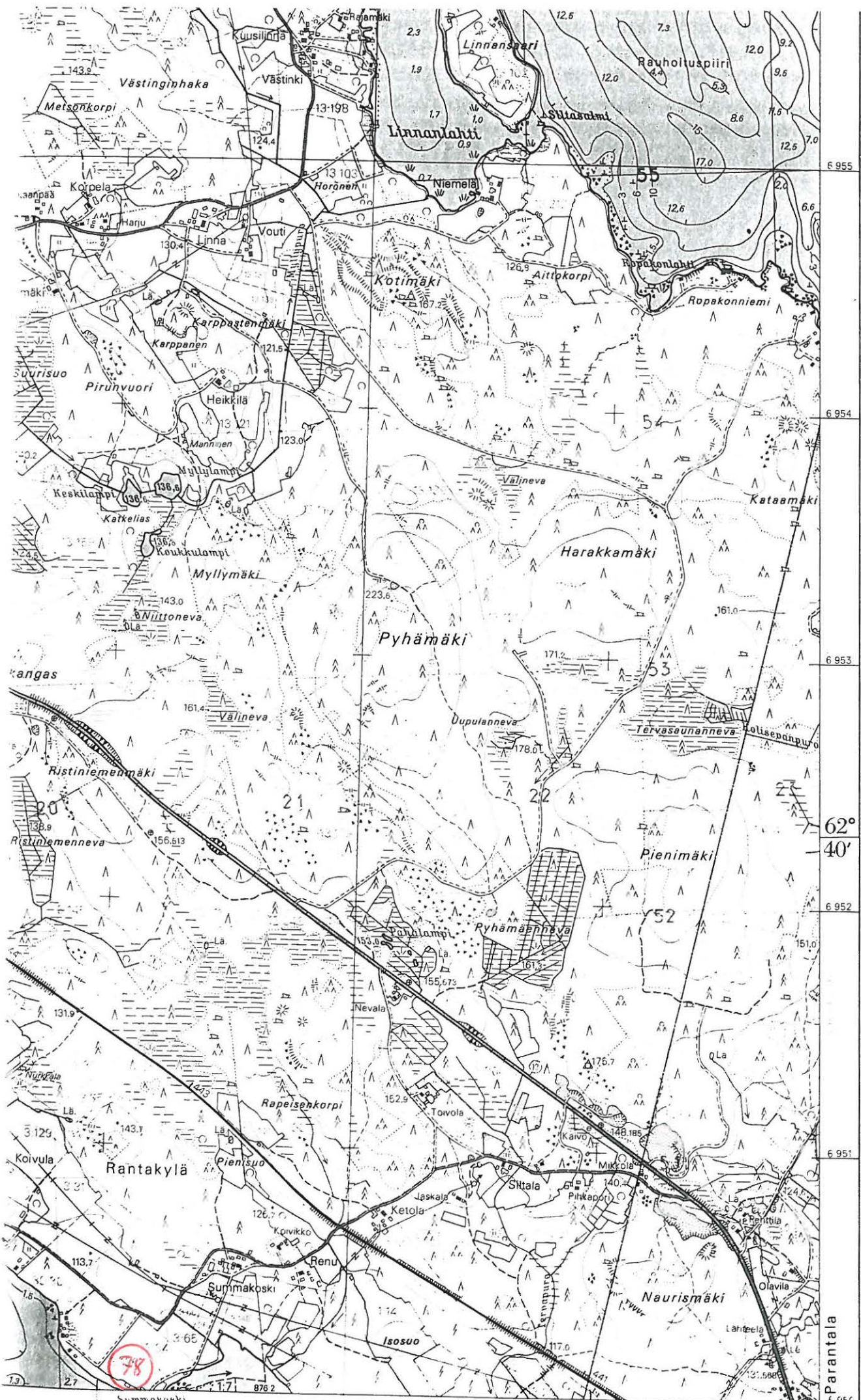
2244 04 MUITTARI (1994)

2244 01

3222 01

2244 10
LINNA
(1990)

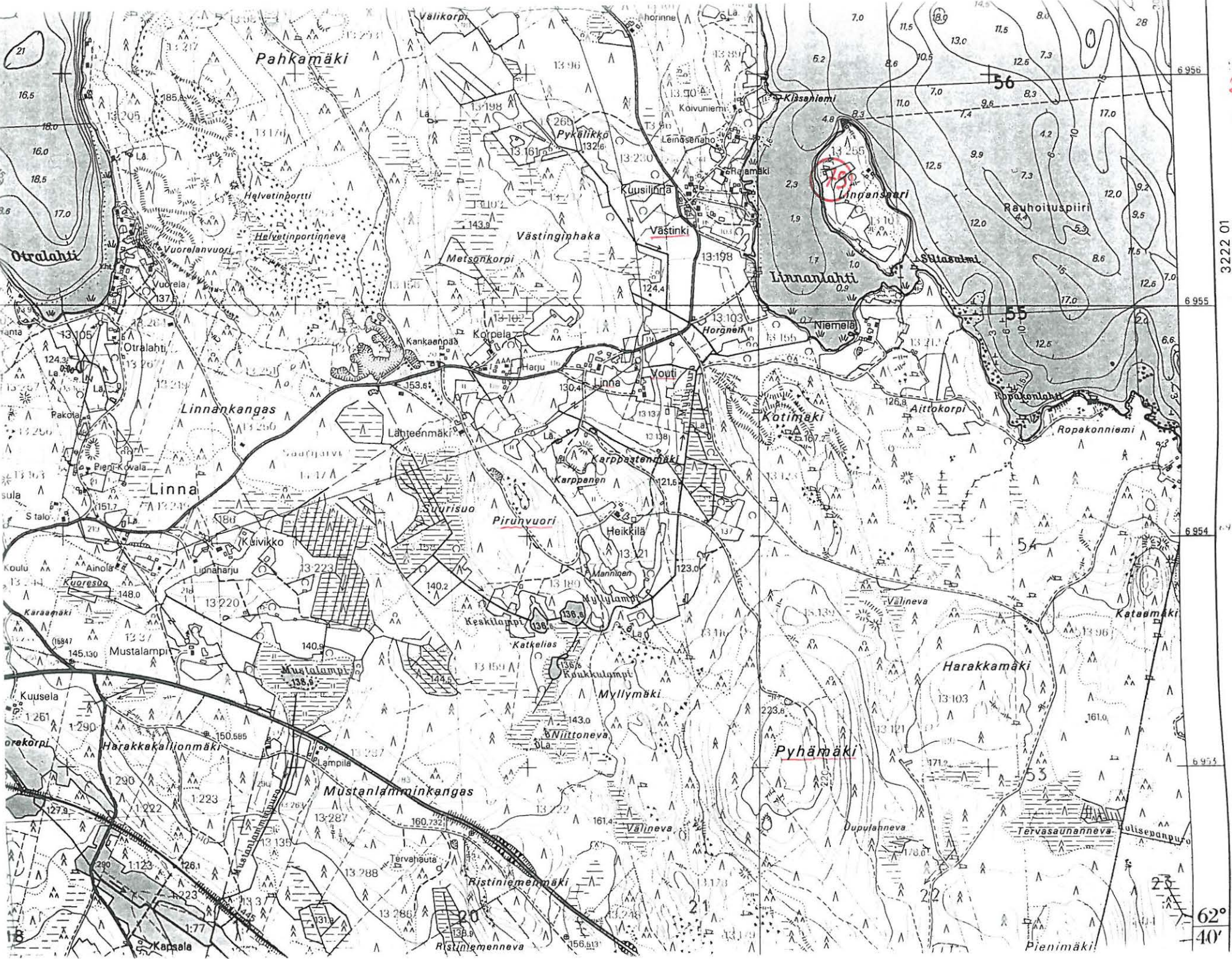

62°
40'

SAARIJÄRVI ÄÄNEKOSKI
Nak = -22°
25° 30'
- 18m 00s

2574 2575 2576

6 955
6 954
6 953
6 952
6 951
6 950

2244 10
LINNA
(1990)

3222 01

6954 54

6953

62°
40'

2244 II HÄKKILÄ
(1990)

Syrjäharju Kalliolehti Valtijoki

Napparinmäki

62°
47'
30"

3222 02

Konjarinranta

6 964

322202 HIIOVAAKMAKI (1957)

Käpykangas

2244 11

6 965

6 964

6 963

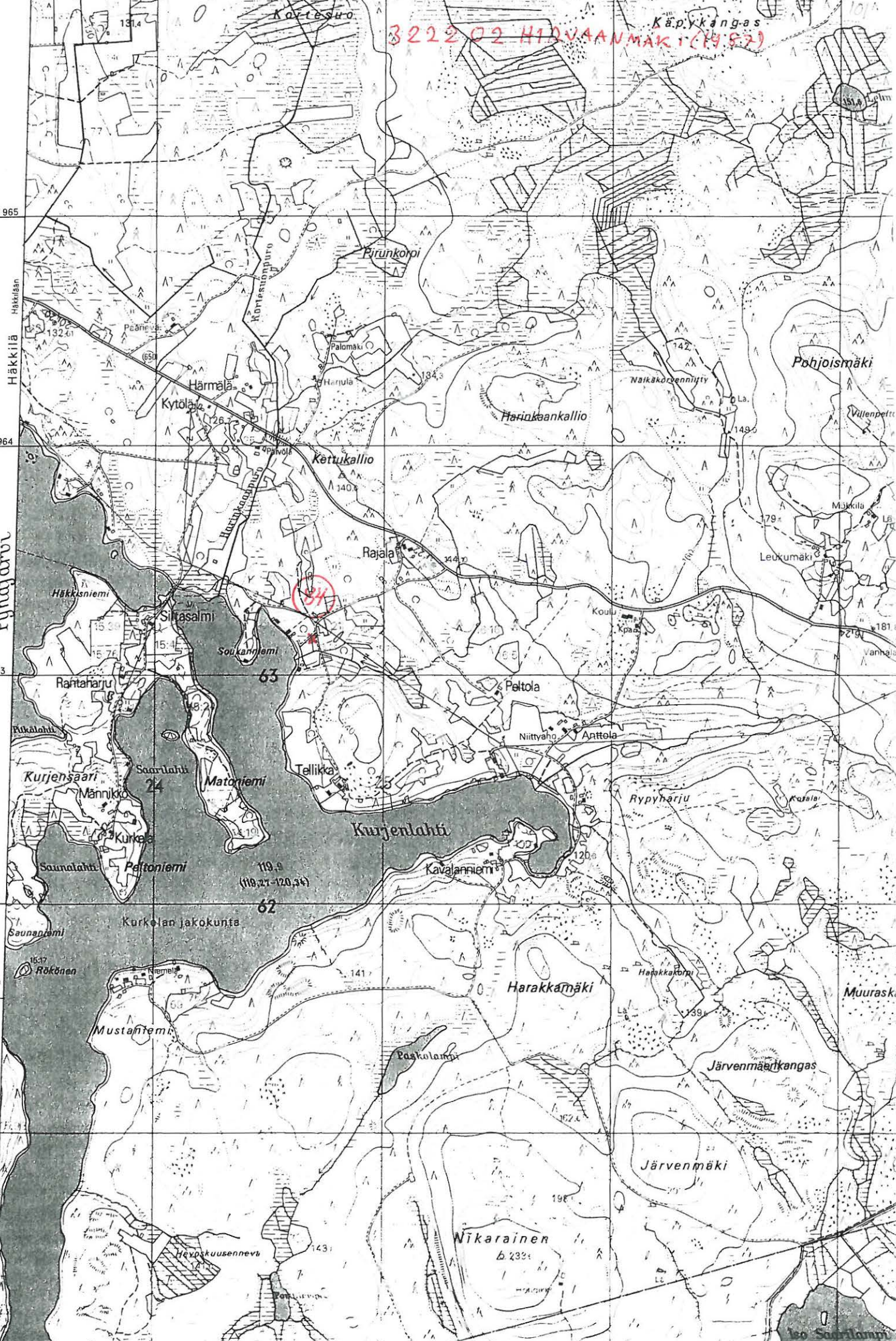
6 962

6 961

62°
45'

Majasaari

Pyhäjärvi

3222 02

6 965

6 964

6 963

62° 45'

6 961

6 960

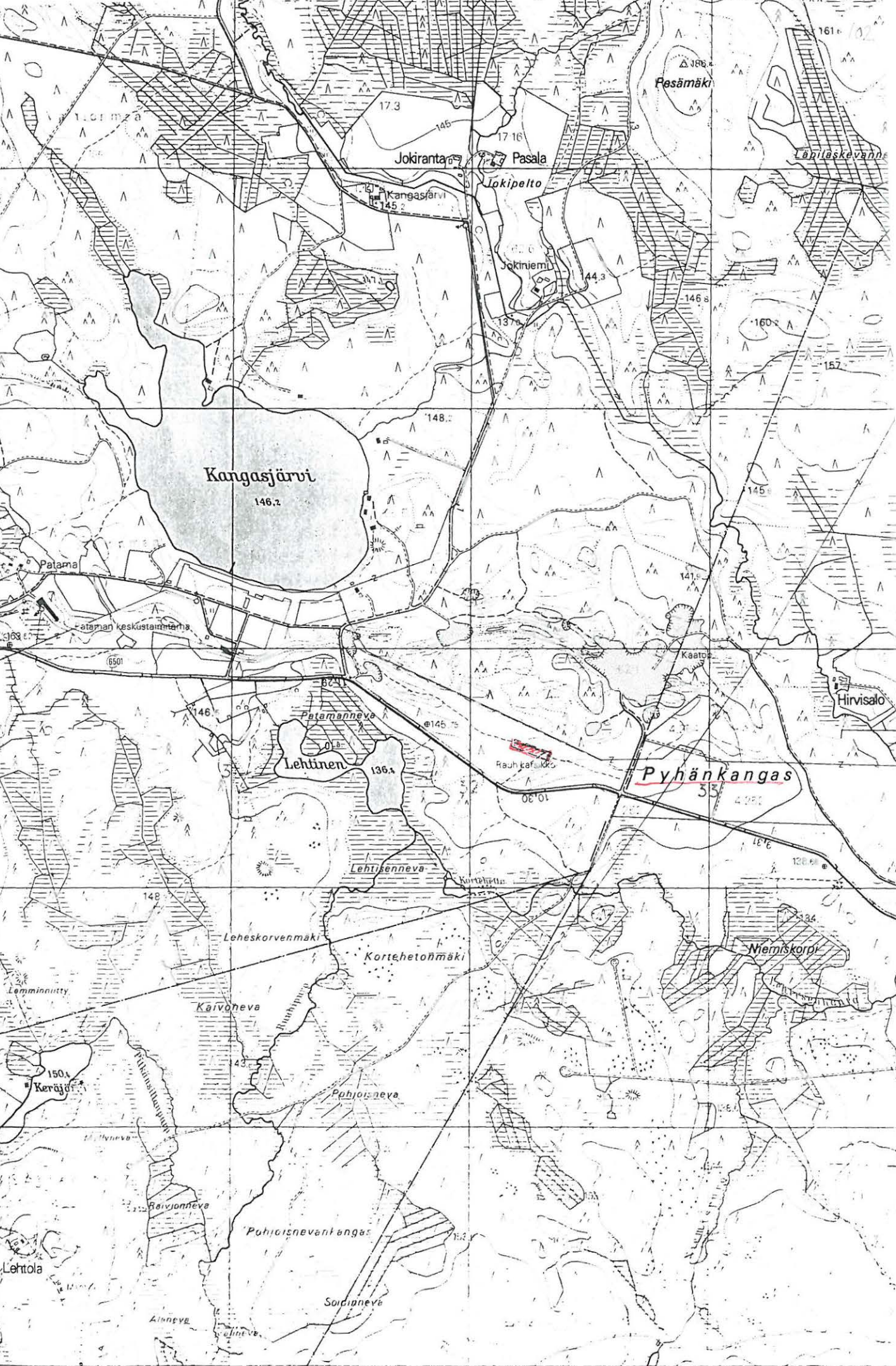
Kohmulla

Pyhäjärvi

SAARIJÄRVI Pyhäjärvi

Pyhäjärvi

Lehtola

LEHTINEN

Inar = - 20

Soidinneva 25° 40' - 17 m 20 s

3322 05 KONGINKANGAS (1987)

LIITE:

SAARIJÄRVEN ESIHISTORIALLISET SUOJELUKOhteet

M. Huurre 1969

1. Iso-Musta.

Kivikautinen asuinpaikka. I.

Mahlu, Kulha 2:48, om. Joel Pekkanen

2243 03 TIMPERSUNTTI

x = 6941 72, y = 549 82, z = 201-205

Kirkosta n. 20 km lounaaseen, Ison-Mustan ja Pienen-Mustan välisellä kannaksella, edellisen rannassa. Retkeilymaastoa.

Löydöt: KM 18091:1-4 kvartssia, luuta

2. Kulhanvuori.

Kivikautinen asuinpaikka. I.

Mahlu, Kulha 2:48, om. Joel Pekkanen

2243 06 MAHLU

x = 6941 82, y = 550 28, z = 259

Kirkosta n. 20 km lounaseen, Kulhanvuoren laella, vähäisellä moreenitasantella. Suosittu näköalapaikka.

Löydöt: KM 18090:1-4 kvartssia, luuta.

3. Rajakangas.

Kiviröykkiöitä 2. Ikä epävarma. II.

Mahlu, Rajakangas 2:68, om. Olavi Paananen

2243 06 MAHLU

a) x = 6948 92, y = 553 26, z = 160-162,5

b) x = 6948 98, y = 553 14, z = 155-160

Kirkosta n. 13 km lounaaseen. Korkealla mäellä savipellon keskellä kaksi kiviröykkiötä. a) Talosta etelään olevalla Myllypellolla, halkaisija n. 5 m. Läheltä löytynyt roomalainen kupariraha. b) Talosta 120-130 m länteen kivikkoalue, ala 3 x 5 m. Hajoitettu röykkiö, kerrotaan näkyneen hiiliä ja palomaata.

Löytö: KM 7594:2 kupariraha (Trajanus).

4. Kantoniemi.

Lapinraunioita 2. Ikä epävarma. I.

Summasjärvi, 1) Nokka, om. Paavo Rasinpuro

2) Tapioranta, om. Aili ja Allan Vuorio

2243 09 PAJUPURO

a) x = 6949 88, y = 569 38, z = 108-110

Kirkosta n. 7 km eteläkaakkoon, pienessä niemessä Summasjärven länsirannalla. Kaksi kiviröykkiötä. a) Matala ja maaton, halkaisija 3,5 m. b) Epämääräinen hajoitettu kivikko.

5. Rantakangas.

Kivikautinen asuinpaikka ? II.

Kiimasjärvi, Pengerlehto 2:96, om. Aili Pulkkinen

2243 12 LANNEVESI

x = 6940 26, y = 575 42, z = 115

Kirkosta n. 19 km eteläkaakkoon. Kivikkoista metsärantaa Lanneveden itärannan keskivaiheilla.

Löydöt: KM 18079 kvartssia.

6. Ahvenkallio.

Kivikautinen asuinpaikka ? II.

Kiimasjärvi, Pyörälä 2:12, om. Otto ja Tapani Pyörälä

2243 12 LANNEVESI

x = 6943 30, y = 573 61, z = 111-115

Kirkosta n. 15 km eteläkaakkoon. Hiekkarantaa Lanneveden

kapeimman kohdan itärannalla.
Löydöt: KM 18099 kvartsia.

7. Jokiharju.

Kivikautinen asuinpaikka ? II.

Kiimasjärvi, Jokiharju 2:61, om. Erkki Leppänen

2243 12 LANNEVESI

x = 6945 36, y = 573 00, z = 115

Kirkosta n. 14 km eteläkaakkoon. Hiekkapeltoa Lanneveden pohjoispäässä, Lannejoen niskan itärannalla.

Löydöt: KM 18076:1-2 isketty kivi, kvartsia.

8. Joenniskapelto.

Kivikautinen asuinpaikka. I.

Lannevesi, Leppälä 3:118, om. Matti Oksanen

2243 12 LANNEVESI

x = 6945 36, y = 572 78, z = 115

Kirkosta n. 13,5 km eteläkaakkoon, Lanneveden pohjoispäässä, Lannejoen niskasta länsilounaaseen. Hiekkapeltoa, maastoltaan ehyttä ja selväpiirteistä.

Löydöt: KM 18074:1-3 taltta, kvartsia.

9. Paskomäki

Pyyntikuopparivi. Ikä epävarma. I.

Lannevesi, Leppälä 3:118, om. Matti Oksanen

2243 12 LANNEVESI

x = 6945 50, y = 572 40, z = 135-145

Kirkosta n. 13 km eteläkaakkoon. Lanneveden ja Summasjärven välisen harjukannaksen poikki kulkevassa rivissä 17 kuoppaa, halkaisijaltaan 2-3 m; rivin pituus 150 m. Ilmeisesti hirven tai peuran pyyntiin tarkoitettuja kuoppia.

10. Majaniemi

Kivikautinen asuinpaikka. Kampakeraaminen aika. I.

Summasjärvi, RNo 1:145, om. Elvi Hakala

2243 12 LANNEVESI

x = 6946 70, y = 571 69, z = 108-110

Kirkosta n. 11.5 km eteläkaakkoon, Summasjärven eteläpäässä. Pieni matala niemeke Lannelahden eli Koulunlahden rannassa kapean Kopanniemen länsireunassa. Löytökerros tulvahiekan peittämää. Maisemallisesti kaunis.

Löydöt: KM 18073:1-2 kampakeramiikkaa, luuta.

11. Honkala.

Kivikautinen asuinpaikka ? II.

Kiimasjärvi, Honkala 2:29, om. Uljas Hakala

2243 12 LANNEVESI

x = 6946 50, y = 572 24, z = 110

Kirkosta n. 12 km eteläkaakkoon, Summasjärven eteläosaan laskevan Lannejoen suun itäpuolella. Savipellosta löytöjä kahdelta paikalta.

Löydöt: KM 18081 kvartsia; Keski-Suomen M. 315 taltta; Lanneveden kk taltta; Leuhun kk kourutaltta.

12. Harjula-Kyyrä S

Kivikautinen asuinpaikka ? II.

Kiimasjärvi, Harjula-Kyyrä 3:74, om. Eino Harjula

2243 12 LANNEVESI

x = 6947 84, y = 572 96, z = 115

Kirkosta n. 11 km eteläkaakkoon, Summasjärven eteläosaan

pistävässä Kyyränniemessä. Hiekkaista peltoa talon itäpuolella.
Löydöt: KM 18078 kvartssia; Hämeen M. 47:11, 47:12 kirves ja taltta; Lanneveden kk taltta.

13. Harjula-Kyyrä N

Kivikautinen asuinpaikka ? II.

Kiimasjärvi, Harjula-Kyyrä 3:74, om. Eino Harjula

2243 12 LANNEVESI

x = 6948 04, y = 572 80, z = 110-115

Kirkosta n. 11 km eteläkaakkoon, Kyyränniemessä, Harjulan talosta n. 200 m pohjoiseen. Hiekkaista peltoa edellisestä kohteesta runsaat 200 m luoteeseen ja ehkä samaa aluetta sen kanssa.

Löydöt: KM 18077 kvartssia.

14. Lamposaari

Kivikautinen asuinpaikka ? II.

Kiimasjärvi, RNo 3:40, om. Toivo Takala

2243 12 LANNEVESI

x = 6949 22, y = 572 50, z = 108-110

Kirkosta n. 10 km kaakkoon, Summasjärven itäosassa, Summaskoskesta n. 1,5 km länteen. Lamposaaren etelälaidalla olevan lahden rantahietikolla.

Löydöt: KM 18080:1-2 kivi-iskos, kvartssia; (Lanneveden kk "taltta", hukassa).

15. Rynkänen

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Kiimasjärvi, Kojola 3:78, om. Reino Häkkinen

2243 12 LANNEVESI

x = 6947 56, y = 576 92, z = 110

Kirkosta n. 15 km kaakkoon, Kiimasjärven pohjoisosan lounaisrannalla oleva hiekkainen metsäkumpare. Suureksi osaksi vanhojen perunakuoppien tuhoama.

Löydöt: KM 18075 kvartssia; Hämeen M. 47:7-8 taltat.

16. Kalmukangas

Kivikautinen asuinpaikka; historiallinen hautapaikka. I.

Hännilä, RNo 89, om. Soini Heinänen/ Lauri ja Matti Salmela

2244 04 MUITTARI

x = 6950 42, y = 554 96, z = 121,5-125

Kirkosta n. 11 km lounaaseen, Mahlunjärven Mustaniemensalmen itärannalla. N. 300 m pitkä rantahietikko nimeltä Isohiekkä Kalmukankaan kohdalla, eteläosassa mökki, pohjoispäässä vanhoja hiekkakuoppia, joista on löytynyt ihmisluita. Muuten ehjää maastoa.

Löydöt: KM 18092:1-7 kirves, viistoteräinen nuoli, kvartssia.

17. Elosaari.

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Saarijärvi Luhalahti 94:2, om. Erkki Virtanen

2244 04 MUITTARI

x = 6957 16, y = 559 94, z = 120

Kirkosta n. 5 km länteen, Saarijärven länsipäässä Kevätsalmen ja Pappilansalmen välillä olevan Elo- eli Pappilansaaren itälaidalla. Savipeltoa talon eteläpuolella.

Löydöt: KM 18087:1-2 kvartssia.

18. Kalmukoski.

Kivikautinen asuinpaikka. I.

Saarijärvi Koskenkylä, Kalmukoski 10:11, om. Antti Rämänen
 2244 05 KALMARI
 $x = 6960\ 86$, $y = 550\ 82$, $z = 135-140$
 Kirkosta n. 15 km länsiluoteeseen, Kalmarinselästä laskevan
 Kalmujoen niskan itärannalla. Löydöt hiesuisen pellon alaosasta.
 Varsin ehyttä koskimaisemaa.
 Löydöt: KM 2029:146 kourutaltoa, 19296 kvartssia.

19. Hirsihiekka.
 Kivikautinen asuinpaikka. II.
 Saarijärvi Kalmarinselkä, Onnela 1:47, om. Olavi Neittaanmäki
 2244 05 KALMARI
 $x = 6962\ 84$, $y = 551\ 86$, $z = 130-135$
 Kirkosta n. 14 km luoteeseen, Kalmarinselän eteläpäähän
 itärannalla. Rantahietikkaa.
 Löydöt: KM 18097:1-2 kvartssia.

20. Saloranta.
 Kivikautinen asuinpaikka. II
 Saarijärvi Kalmarinselkä, Saloranta 10:20, om. Tyyne Kalmukoski-
 Laiho
 2244 05 KALMARI
 $x = 6963\ 30$, $y = 552\ 06$, $z = 130-135$
 Kirkosta n. 14 km luoteeseen, Kalmarinselän itärannalla.
 Rantahietikkaa.
 Löydöt: KM 18098 kvartssia.

21. Jätäniemi.
 Kivikautinen asuinpaikka. II.
 Kuoppala, Harjula 4:9, om. Toivo Sironen
 2244 05 KALMARI
 $x = 6964\ 20$, $y = 550\ 05$, $z = 130-135$
 Kirkosta n. 17 km luoteeseen, Kalmarinselän länsirannalla,
 Tuhmajoen suusta etelään. Hiekkainen rantapelto.
 Löydöt: KM 3459 pallonuija, 18095 kvartssia; Länsi-Kalmarin kk
 kourutaltoa (hukassa).

22. Mäntyniemi.
 Kivikautinen asuinpaikka. II.
 Kalmari, Mäntyniemi 4:11, om. Antti Hautanen
 2244 05 KALMARI
 $x = 6964\ 75$, $y = 550\ 18$, $z = 130-135$
 Kirkosta n. 17 km luoteeseen, Kalmarinselän länsirannalla,
 Tuhmajoen suusta koilliseen olevalla niemellä. Hiekkaista
 rantapeltoa.
 Löydöt: KM 7594:1 kourutaltoa, 18094 kvartssia.

23. Pirttiniemi.
 Kivikautinen asuinpaikka. II.
 Kalmari, Pirttiniemi 3:51, om. Eero Pirttiniemi
 2244 05 KALMARI
 $x = 6964\ 94$, $y = 551\ 46$, $z = 130-135$
 Kirkosta n. 16 km luoteeseen, Kalmarinselän länsirannalla olevan
 Pirttiniemen päässä. Savikkoista peltoa.
 Löydöt: KM 2887:12 kourutaltoa, 12236:1-2 kvartssia.

24. Eerola.
 Kivikautinen asuinpaikka ? II.
 Kalmari, Eerola 2:55, om. Veikko Eerola
 2244 05 KALMARI
 $x = 6969\ 80$, $y = 551\ 94$, $z = 140$

Kirkosta n. 19 km luoteeseen, Kuorejärvestä n. 300 m länteen, Kokkolaan vievän tien länsipuolella. Hiekkapeltoa, vanha rantatörmä.

Löydöt: KM 18096 kvartsia.

25. Saviranta.

Kivikautinen asuinpaikka ? II.

Hännilä, Saviranta 23:27, om. Kalle Kokkinen

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6952 82, y = 563 82, z = 115-120

Kirkosta n. 4,2 km etelälounaaseen, Puterinjärven pohjoisrannassa olevassa niemessä. Savipeltoa.

Löydöt: KM KM 18087 kvartsia.

26.-34. Summassaari.

Summassaari, kirkosta n. 6 km kaakkoon, on runsaslöytöinen muinaisjäännösalue, josta kivikautisten löytöjen ohella on myös rautakautisia; lisäksi saarella on historiallisen ajan hautapaikkoja. Asuinpaikkojen jälkiä on toistaiseksi todettu yhdeksällä kohdalla, mutta mahdollisesti muinaisasutus on muodostanut lähes yhtenäisen, korkeuskäyrän 117,5 m vaiheille ulottuvan vyöhykkeen ympäri saaren rantoja. Arkeologiset näkökohdat puoltavat koko saaren muodostamista suojelualueeksi.

26. Summassaari Moilanen.

Kivikautinen asuinpaikka. Esikeraaminen aika. I.

Saarijärvi, Ahtela, om. Toivo Moilanen

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6951 34, y = 568 20, z = 112,5

Summassaaren etelälaidalla lomakylästä länteen, Ahtelan talon ympäristössä. Hiekkasta peltoa, piha-alueita.

Kaivaukset: Luho 1948, 1949, 1958

Löydöt: KM 11864:1-12, 11865:1-129, 12233:1-13, 12234:1-439, 12241:1-3, 12796:1-17, 14329:1-62,64-73, 14537:1-171, 18063:1-12; Keski-Suomen M. 638 ?; Saarijärven M. reikäkivi.

27. Summassaari Rantaloma.

Kivikautinen asuinpaikka. I.

Summasjärvi, Saarenpää 1:133, om. Saarijärven kunta

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6951 24, y = 568 78, z = 110-115

Summassaaren etelälaidalla lomakylästä itään. Hiekkasta metsärinnettä, hiekkakuoppa.

Löydöt: KM 12234:442-445, 14537:172-173, 18071:1-3; Saarijärven M. reikäkiven teelmä.

28. Summassaari Haikankärki.

Kivikautinen asuinpaikka. Asbestikeramiikkaa. I.

Summasjärvi, Saarenpää 1:133, om. Saarijärven kunta

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6950 98, y = 569 54, z = 115-120

Summassaaresta kaakkoon pistävän pitkän ja kapean harjuniemen, Haikankärjen eteläreunassa. Hiekkasta rinnettä; vanha hiekkakuoppa, josta on löytynyt myös ihmisluita.

Löydöt: KM 12234:440-441, 14537:174-175, 15111:1-2, 18069:1-3 (asbestikeramiikkaa).

29. Summassaari Saarenpää

Esihistoriallinen asuinpaikka. Kivikausi-rautakausi. I.

Summasjärvi, Saarenpää 1:133, om. Saarijärven kunta

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6951 70, y = 569 00, z = 110-112,5

Summassaaren itärannalla. Hiekkaista peltoa ja piha-aluetta.

Löydöt: KM 13764:1-9 kiviesineitä ym, 18068:1-3

asbestikeramiikkaa (Luukonsaari), kvartssia, 18766

asbestikeramiikkaa; Saarijärven M. 1402:2 rautakeihäs (hukassa).

30. Summassaari Peukaloniemi.

Kivikautinen asuinpaikka. I/II.

Saarijärvi, Pajulahti 5:23, om. Heikki Tervanotko

2244 07 SAARIJÄRVI

Summassaaren koilliskulmassa. Hiesuista metsärinnettä, johon on raivattu tie.

Löydöt: KM 18067B kvartssia.

31. Summassaari Savilahti.

Kivikautinen asuinpaikka. I/II.

Saarijärvi, Pajulahti 5:23, om. Heikki Tervanotko

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6952 66, y = 568 60, z = 112,5-115

Summassaaren pohjoispäässä Savilahden rannassa. Savista peltoa.

Löydöt: KM 18067A kvartssia.

32. Summassaari Karjalaispirtti.

Kivikautinen asuinpaikka. I/II.

Saarijärvi, Rusavierto, om. Väinö Rusanen

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6952 40, y = 568 30, z = 110-115

Summassaaren luoteislaidalla, Saarijärven Karjalaisseuran rantamajan ympärillä.

Löydöt: KM 14329:63, 18066:1-2 kvartssia, luuta.

33. Summassari Oksanen.

Kivikautinen asuinpaikka. Esikeraaminen aika. I.

Saarijärvi, Saariharju, om. Aarne Oksanen

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6952 04, y = 568 10, z = 110

Summassaaren länsilaidalla Tarvaalasta tulevan sillan kohdalla.

Pihamaata ja talon ympärillä olevia savipeltoja.

Löydöt: KM 11357, 11374, 12242, 12796:18-19, 13762:1-4, 14572:1-2, 18065; Saarijärven M. kiviesineitä ym.

34. Summassaari Salmenranta.

Rautakautinen asuinpaikka. I.

Saarijärvi, Saariharju, om. Aarne Oksanen

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6951 82, y = 567 90, z = 108,5-110

Summassaaren länsilaidalla, sen ja Tarvaalan välisen salmen rannassa. Savipeltoa ja laidunrinnettä.

Löydöt: KM 18064:1-3 rautakauden keramiikkaa, kvartssia.

35. Natri.

Kivikautinen asuinpaikka ? II.

Saarijärvi, Rantala 59, om. Paavo Natri

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6953 37, y = 567 48, z = 115

Kirkosta n. 3,8 km kaakkoon, Summasjärven pohjoisosassa

Varsalahden länsirannalla. Pihamaata ja hiekkapeltoa.

Löydöt: KM 13760:1-2 liuskekärki, kirves, 18072 kvartssia.

36. Voudinniemi.

Kivikautinen asuinpaikka. I.

Saarijärvi, 1) Voudinniemi 57, om. Sipretti Hänninen

2) Tarvaala, om. Tarvaalan maatalousoppilaitos

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6953 50, y = 568 00, z = 110-115

Kirkosta n. 3,9 km kaakkoon, Summasjärven pohjoisosaan pistävän kapean Voudinniemen tyvellä ja siitä itään olevalla Voudinlahden rantapellolla. Samalta pellolta myös rautakautinen tulusrauta. Niemellä harjun päällä pyyntikuoppia ?

Löydöt: KM 8079 kourutaltoa, 9875 tulusrauta, 9949:1-27, 14537:176, 18070:1-8 kvartssia ym.

37. Kukonhiekka.

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Saarijärvi, Kukonhiekka, om. Saarijärven Pullistus

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6954 76, y = 567 42, z = 125

Kirkosta n. 2,8 km kaakkoon, Pienen Lumperoisen etelärannassa olevan Kukonhiekkan tanssilavan luona, kuluneella pysäköintialueella.

Löydöt: KM 18082:1-3 esineen kpl, kvartssia, luuta.

38. Savola.

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Saarijärvi Rahkola, Savola 20:10, om. Erkki Suopellonmäki

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6956 15, y = 567 54, z = 120-122,5

Kirkosta n. 2,6 km itään, Pienen ja Ison Lumperoisen välisellä kannaksella. Savipeltoa edellisen länsirannassa.

Löydöt: KM

KM 2029:142 kirves, 2029:144 kourutaltoa, 18082:1-3 kvartssia.

39. Koskenlahti.

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Saarijärvi, Koskenlahti 31:37, om. Aarne Tolppila

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6958 10, y = 569 86, z = 120-125

Kirkosta n. 5,2 km itäkoilliseen, Pyhäjärven Koskenlahden länsirannalla. Savipeltoa.

Löydöt: KM 2029:145 taltoa, 18085:1-3 teelmä, hioin, kvartssia.

40. Karhila.

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Saarijärvi, Karhila 8:13, om. Tauno Karhinen

2244 07 SAARIJÄRVI

x = 6957 00, y = 561 72, z = 120

Kirkosta n. 3,3 km länsiluoteeseen. Pakkapeloksi sanottu hiesuinen peltokumpare järven rannassa.

Löydöt: KM 18087:1-2 kvartssia.

41. Jänissaari.

Esihistoriallinen asuinpaikka. I.

Saarijärvi, Hietaniemi 6:14, om. Liisa ja Ulla Hietaniemi

2244 10 LINNA

x = 6957 24, y = 570 50, z = 120

Kirkosta n. 5,5 km itään. Pieni saari Pyhäjärven Koskenlahden suulla. Metsäksi istutettua entistä hiekkapelttoa. Rannassa kesämökki.

Löydöt: KM 8980:1-7 vasarakirveen puolikas, tasataltoa, piikaavin, rautanuoli, "värttinänpyörä", kvartssia, 12238:1-2

taltta, kvartssia, 18083:1-3 asbestikeramiikkaa, luuta, kvartssia.

42. Vuosjoki.

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Saarijärvi, Hietaniemi 6:14, om. Maija Varvikko

2244 07 SAARIJÄRVI

$x = 6958\ 36$, $y = 570\ 20$, $z = 125$

Kirkosta n. 6 km itäkoilliseen, Pyhäjärven länsilaidalla Koskenlahden itäpuolella olevan Hietaniemen tyvellä.

Hiekkapeltoa.

Löydöt: KM 18084 kvartssia; Satak.M. 12001 kirves.

43. Klar.

Kivikautinen asuinpaikka. II.

Pyhäjärvi Kekkilä, Klar 9:18, om. Arvi Klar

2244 11 HÄKKILÄ

$x = 6962\ 10$, $y = 571\ 00$, $z = 120-125$

Kirkosta n. 8 km koilliseen, Pyhäjärven länsiosassa olevan Kekkilänlahden itärannalla. Savista peltoa.

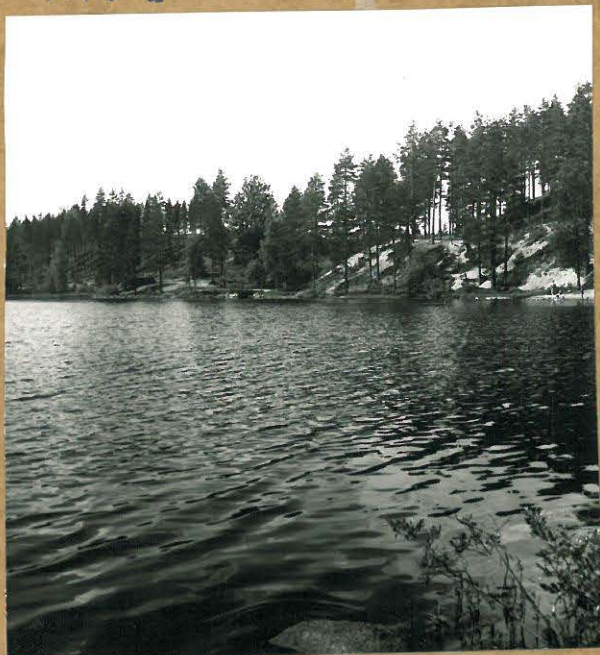
Löydöt: KM 12262:1-13 kirves, taltta, kvartssia.

SAARIJÄRVI

1. ISO - MUSTA

2. KULHANVUORI

101309

ISO - MUSTA. ASUINPAIKKA KESKI-
VAINGILLA OLSI METÄ SILLASTA
VASEMPAAN, TIEANTIELLÄ.
KUVATTU KAAKOETA.

101308

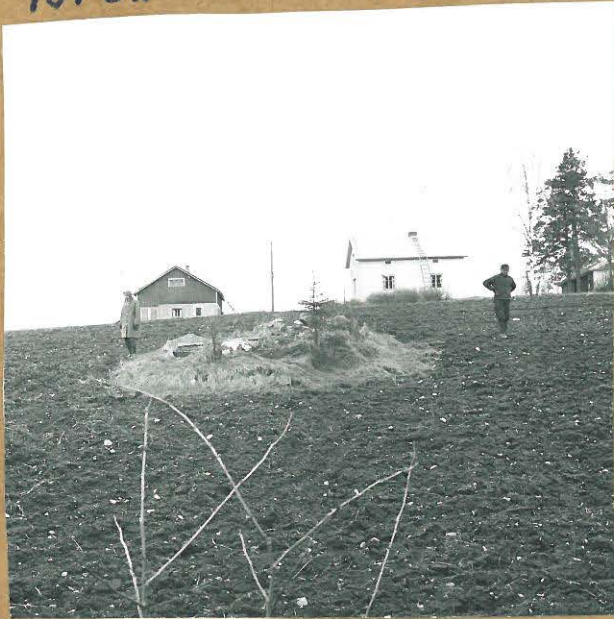

KULHANVUOREN KULUNEEN
LAKITASANTEEN POUJOISREUNAA.

112)
SAARJÄRVI
3. RAJAKANGAS

101 311

RAUNIO O. ETELÄSTÄ. VAS.
MARJA MUSTAKALLIO, OIK.
OLAVI PAANANEN.

101 312

RAUNIO O. LÄNNESTÄ

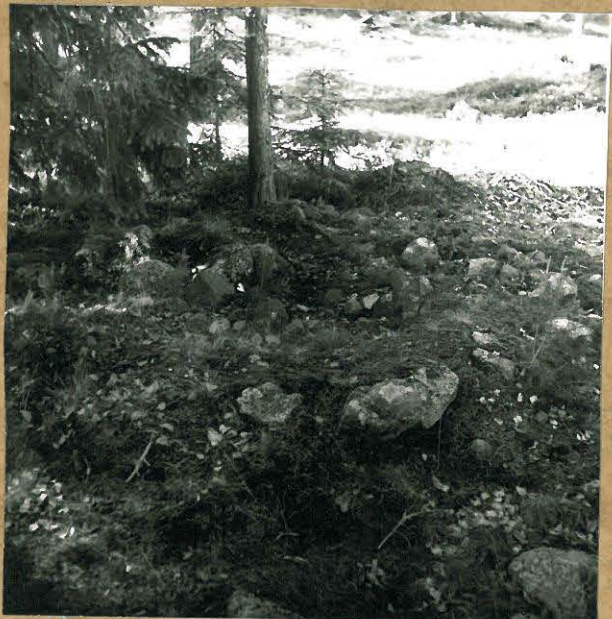
SAARJÄRVI
4. KANTONIEMI

101 317

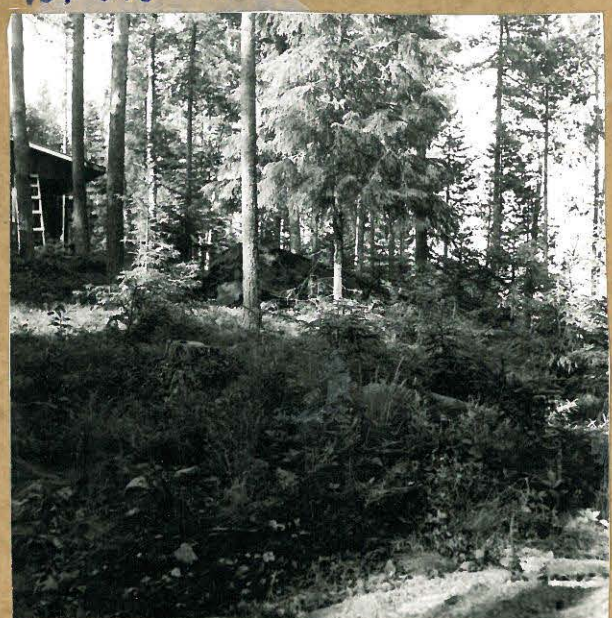
RAUNIO a. PUIDEN LUONA
KUVATTU SAUNAN NURKALTA

101 318

RAUNIO a.

101 316

RAUNIO b. ETUALALLA,
TAUSTALLA VUOROIDEN
MÖKKI.

114
SAARILÄRVI
8. JOENNISKAPELTO

101 319

PELTO LUOTOESTA.
TAUSTALLA LANNEVESI,
LANNEJOEN NISKA
VASEMMALLA.

M. HUURNE 1969

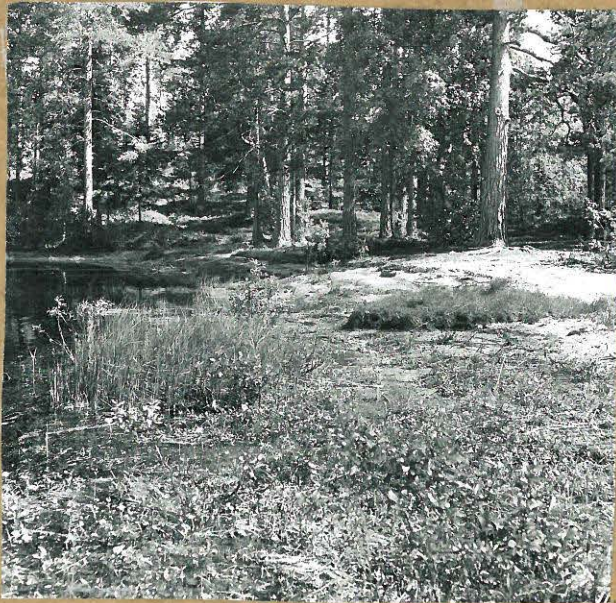
101 321

101 322

MAJANIEMEN TASANNOTTA. OIKEALLA LEENA SÖYRINKI.
KUVATTU IDASTÄ

101 323

MAJANIEMEN TASANNETTA.
KUVATTU LÄNNESTÄ.

SAARIJÄRVI

116

16. KALMUKANGAS

18. KALMUKOSKI

101 324

KALMUKANKAAN RANTAHIETIKÖÄ.
KUVATTU ETELÄSTÄ

101 327

KALMUKOSKEN PELTOA.
KUVATTU LÖUNAASTA
JOEN YLI

M. KUURAG 1969

SAARIJÄRVI

117

19. HIRSIHIEKKA

20. SALORANTA

101 342

HIRSIHIEKAN ALUETTA
ETELÄSTÄ

101 335

SALORANNAN ALUETTA
ETELÄSTÄ

M. HUURNE 1969

118
SAARIJÄRVI

22. MÄNTYNIEMI

23. PIATTINIEMI

101 328

MÄNTYNIEMI ETELÄSTÄ, TUHMAJÖEN
SUULTA KUVATTUNA

101 329

PIATTINIEMEN KAAKKOISPUHTAA
KUVATTU PÖHJOISESTÄ.

SUMMASSAARI

26. MOILANEN

28. HAIKANKÄRKI

101 332

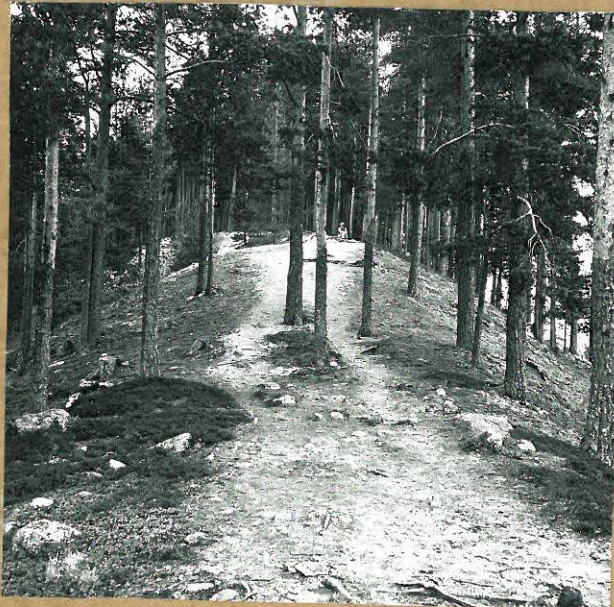
MOILANEN ALUETTA
KUVATTU POHJOISESTA

101 333

HAIKANKÄRKEÄ KUVATTU
LUOTTESTA. HIEKANOTTO-KONTA
OIKEALLA.

101 334

HAIKANKÄRJEN TYVEÄ
KÄÄNÖSTÄ. HIEKANOTTO-
KONTA YLHAALLA VASEMMALLA

SAARIJÄRVI 120
SUMMASSAARI
29. SAARENPIÄN

101 330

101 331

SAARENPIÄN ALUSTTA LÖUNASTA

M. HVURRE 1969

SAARIJÄRVI

121

SUMMASSAARI

32. KARJALAISPIIRTI

101 333

RAKENNUS
LOUNASTA

101 336

RAKENNUKSEN KULMA,
LÄNNESTÄ. LIEDEN JÄÄNNÖRSI
HIEKKARINTESSÄ VAS.

101 335

LIEDEN
JÄÄNNÖRSIÄ

M. HUURRE 1969

SAABIJÄRVI
SUMMASSAARI
33. OKSANEN
34. SALMENRANTA

101 320

OKSANEN ALUETTA
KOILLISESTA, TALO
OIKEALLA PUIDEN
KESKELLÄ

101 338

SALMENRANNAN ALUETTA
KERAMIIKAN LÖYTÖPAIKALLA
SUUREN HAAVAN LUONA
LEENA SOYRINKI, TAIVASSALON
TULEVAN TIEN SILTA TAKANA
OIKEALLA

101 389

SALMENRANNAN ALUETTA
ETELÄSTÄ

101 340

101 341

VOUDINNIEMEN ALUE IDÄSTÄ, VASEMMALLA
RANTA PENSAIKKOA, ASUINPAIKKALÖYTOJÄ PITKIN
PÖLTOA. METSÄINEN HARJU JATKUU VASEMMALLE
NIEMENÄ.

124
SAARIJÄRVI
37. KUKONHIEKKA
40. KARHILA

101 310

KUKONHIEKAN TANSSILAVAN
EDUSTAA KAARKOSTA, LÖYTOJÄ
AIDAN LUOTA

101 343

KARHILAN TALON PAKKAPOLTO
LUOTEESTA.

M. HUURE 1969

125
SAARIJÄRVI
39. KOSKENLAHTI
YI. JÄNISSAARI

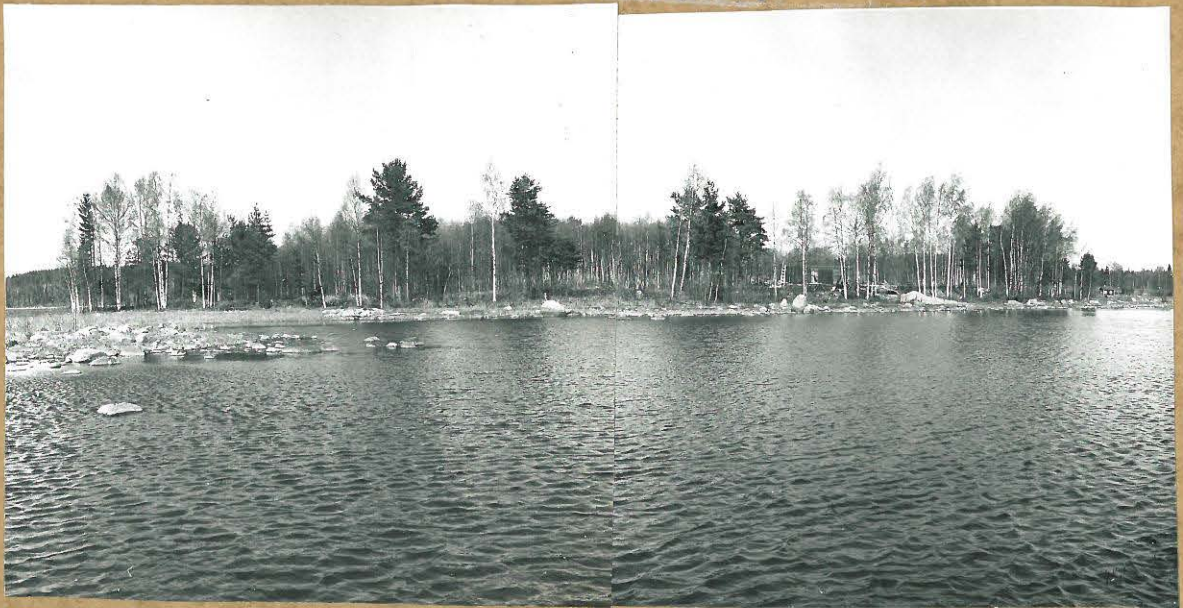
101 315

KOSKENLAHDEN APUINPAIKKA
ETUALALLA OLEVALLA PELLOLLA
JÄNISSAARI KUVAN KESKELLÄ

101 313

101 314

JÄNISSAARI LÄNNESTÄ, KALLIOSAAREN RANNASTA.

SAAAJÄRVI

126

Y3. KLAR

101 344

KLARIN ASUINPAIKKA
ILMBISSETI TALON KAARKOIS-
PUOLISELLA PELLOLLA.

101 326

(HANTASAARI 5)
KALMARINSELÄN KUOLUSAARI
EHI RUUMISSAARI. KUVATTU
IDÄSTÄ